

*Національний ТУ "Дніпровська політехніка"
Кафедра філософії і педагогіки
Dnipro University of Technology
Department of Philosophy and Pedagogics*

**ДНІПРОВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА
1899**

ОСНОВНИЙ ДОХІД: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

**Матеріали міжнародного наукового семінару
5-6 травня 2020 року, м.Дніпро**

BASIC INCOME: THEORY AND PRACTICE

**Materials of the International Scientific Seminar
May 5-6, 2020, Dnipro**

**Дніпро
НТУ «ДП»
2020**

Основний дохід: теорія і практика: матеріали міжн. наук. семінару. 5-6 травня 2020 р., м. Дніпро / наук. ред. Ю.О. Шабанова ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро: НТУ «ДП», 2020.– 116 с.

Матеріали першого в Україні Міжнародного наукового семінару на тему: «Основний дохід: теорія і практика», що відбувся 5-6 травня 2020 року на базі кафедри філософії і педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка», м. Дніпро. Матеріали містять теоретичну та практичну інформацію щодо концепції Основного доходу, а також тези доповідей учасників семінару з США, України, Росії.

Materials of the first in Ukraine International scientific seminar on the topic: "Basic Income: Theory and Practice", which took place on May 5-6, 2020 on the basis of the Department of Philosophy and Pedagogics of the Dnipro University of Technology. The materials contain theoretical and practical information on the concept of Basic Income, as well as abstracts of seminar participants' reports from the United States, Ukraine and Russia.

© НТУ "Дніпровська політехніка", 2020

* * *

Концепція Основного доходу, як безумовна сплата громадянам, спирається на теоретичні основи соціально-філософських вчень Томаса Мора, Томаса Пейна, Кліффорда Дугласа та багатьох інших мислителів попередніх століть. Основний дохід це не тільки економічна теорія, а й новий світоглядний вимір суспільства, в якому людина має отримати можливості максимальної реалізації своїх найкращих здібностей та наблизитися до гармонійного існування. Перші десятиліття ХХІ століття максимально загострили проблему виживання людства в умовах економічної, екологічної та загальносвітової системної кризи. Актуальність звертання до концепції Основного доходу в Україні підсилюється сучасним станом економіки та політики, що потребує змістовного оновлення в умовах глобальної кризи та світової пандемії. Мета першого в Україні Міжнародного наукового семінару на тему: «Основний дохід: теорія і практика», що відбувся на базі кафедри філософії і педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка» мав на меті впровадження у вітчизняне наукове коло базових ідей та принципів Основного доходу та створення дослідницького середовища щодо осмислення можливостей та перспектив реалізації цієї концепції на тлі українського суспільства. Висловлюю щире подяку нашим колегам з США Морісу та Дженніфер Бішеф, які були ініціаторами започаткування семінару, а також підтримали нашу участь у конгресі VIEN 2019 в Хайдерабаді (Індія), що стало імпульсом для розвитку ідей Основного доходу в Україні. Дякую всім учасникам семінару, які презентували свої думки та практичний досвід в надто запитаних аспектах Основного доходу. Щира подяка Людмилі Ковтун за здійснення перекладу та відтворення можливостей міжнародної комунікації.

Юлія Шабанова

ЩО ТАКЕ ОСНОВНИЙ ДОХІД¹

Основний дохід– це періодична грошова виплата, яка безумовно сплачується всім громадянам індивідуально, без перевірки коштів або вимог щодо їх роботи.

Основний дохід має п'ять характеристик:

Періодичність: сплачується через регулярні проміжки часу (наприклад, щомісяця), а не як разовий грант.

Готівкова оплата: сплачується у відповідному пункті обміну, дозволяючи тим, хто отримує, вирішувати, на що витрачаються гроші. Тому не сплачується ані в натуральній формі (наприклад: продукти харчування, ані за послуги), ані у ваучерах, призначених для конкретного використання.

Індивідуальність: сплачується індивідуально, а не, наприклад, господарствам, товариствам чи спільнотам.

Універсальність: виплачується всім, без перевірки та контролю витрат.

Безумовність: сплачується без вимоги працювати або виявляти готовність до роботи.

Сьогодні існує широкий спектр пропозицій щодо основного доходу. Вони розрізняються за багатьма параметрами, включаючи суми Основного доходу, джерела фінансування, характер та розмір скорочень інших трансфертів, які можуть супроводжувати його, тощо.

Основний дохід, який є стабільним за розмірами, тривалістю виплат та достатньо високим обсягом, щоб бути, в поєднанні з іншими соціальними послугами, частиною політичної стратегії щодо усунення матеріальної бідності та забезпечення соціальної та

¹ Матеріали сайту «Basic Income Earth Network» <https://basicincome.org/basic-income/>

культурної участі кожної людини часто називають **"повним основним доходом"**. Низький критерій виплат часто називають "частковим основним доходом". Однак визначення "повного" та "часткового" є достатньо невизначеним та суперечним.

Деякі короткострокові пропозиції зараз зосереджені на так званому "частковому основному доході". Його прихильники вважають частковий основний дохід етапом чи шляхом до «повного основного доходу». Інші дослідники віддають перевагу стратегії просування повного основного доходу з самого початку.

Багато причин було виявлено на користь Основного доходу, включаючи свободу та рівність, ефективність та соціальність, спільну власність на Землю та рівномірний розподіл здобутків технічного прогресу, гнучкість ринку праці та гідності бідних, боротьби проти нелюдських умов праці, проти опустелювання сільської місцевості та проти міжрегіональної нерівності, сприяння освіті дорослих, а також автономії від керівництва та бюрократії.

Нездатність впоратися із безробіттям звичайними засобами в останнє десятиліття стало основною причиною того, що ця ідея сприймається серйозно по всій Європі все більшою кількістю науковців та організацій. Соціальну політику та економічну політику вже не можна мислити окремо, а Основний дохід все частіше розглядається як єдиний життєздатний спосіб узгодження двох головних цілей: подолання бідності та повна зайнятість.

Масова активізація основного доходу значно зросла з 2010 року. Крім того, багато видатних європейських соціологів виступили на його користь. Серед них декілька нобелівських лауреатів з економіки. У декількох країнах деякі відомі політики, в тому числі від партій в уряді, висловлюють свою підтримку та просувають ідеї основного доходу. У той же час відповідна література, щодо економічних, етичних, політичних та правових аспектів поступово розширюється, і прихильники та дослідники основного доходу у різних європейських країнах та у всьому світі почали організовуватись в активні мережі. Однак пропозиції щодо основного доходу також отримують сильний політичний опір у багатьох країнах.

ПИТАННЯ ЩО ЧАСТО ВИНИКАЮТЬ²

Чим основний дохід відрізняється від існуючих систем гарантованого мінімуму?

У порівнянні з існуючими схемами гарантованого мінімального доходу, найбільш яскравою рисою основного доходу, безсумнівно, є те, що він виплачується на одному рівні, як багатим, так і бідним, незалежно від рівня їх доходу.

У найпростішому варіанті існуючих схем для кожного типу домогосподарств (одинокий дорослий, бездітна пара, одиноке батьківство однієї дитини тощо) визначається мінімальним рівнем доходу, оцінюванням загального доходу домогосподарства з інших джерел, і різниця між цим доходом й встановленим мінімальним рівнем виплачується кожному домогосподарству у вигляді грошової допомоги. У цьому сенсі існуючі схеми діють *ex post*, на основі попередньої оцінки доходів бенефіціарів. Замість цього схема основного доходу діє *ex ante*, незалежно від будь-якої перевірки доходів. Допомога повністю виплачується в рівній мірі як тим, чий дохід перевищує встановлений мінімум, так і тим, чий дохід недостатній. При визначенні розміру допомоги, на яку особа має право, не враховуються ніякі інші засоби: ані неформальний дохід особи, ані допомога, яку вона могла б одержати від родичів, ані вартість його речей. Крім того, основний дохід виплачується кожному окремому члену громади, а не кожному домогосподарству в цілому чи його голові, як це відбувається у більшості існуючих схем гарантованих мінімумів. Основний дохід виплачується виключно на індивідуальній основі – не тільки в тому сенсі, що кожен окремий член громади є реципієнтом, але і в тому сенсі, скільки він отримує незалежно від того, до якого типу домогосподарств він належить. Таким чином, функціонуючі схеми основного доходу дозволяють уникнути контролю за умовами життя та знизити витрати на життя, поділяючи житло з іншими. Саме через свою суто індивідуалістичну природу основний дохід, як правило, усуває ізоляційні пастки та сприяє покращенню побуту.

² Матеріали сайту «Basic Income Earth Network» <https://basicincome.org/basic-income/>

Як натуральні виплати пов'язані із основним доходом?

Основний дохід надається готівкою без будь-яких обмежень щодо характеру або термінів споживання чи інвестицій, які він допомагає фінансувати. У більшості випадків це доповнення, а не заміщення, існуючих натуральних трансферів, таких як безкоштовна освіта або базове медичне страхування.

Чи обмежує основний дохід національна держава?

У більшості пропозицій основний дохід виплачується як фінансування на рівні національної держави, що іноді підкреслюється такими поняттями як *"державний бонус"*, *"національний дивіденд"* або *"заробітна плата громадянина"*. Однак, основний дохід, може сплачуватися і фінансуватися на рівні політично організованої частини національної держави, наприклад, провінції чи громади. Єдиною політичною одиницею, яка коли-небудь сплачувала справжній основний дохід є штат Аляска у США (див. Palmer, 1997).

Основний дохід також може бути виплачений наднаціональною політичною одиницею. На рівні Європейського Союзу було внесено декілька пропозицій з цього приводу (див. Genet and Van Parijs 1992), а також деякі, більш теоретичні пропозиції, на рівні ООН (див., Наприклад, Kooistra 1994, Frankman 1998, Barrez 1999).

Основний дохід виплачується лише громадянам?

Основний дохід може бути пов'язаний з більш-менш всеохоплюючими концепціями громадянства (членства) в політичній спільноті. Деякі, особливо серед тих, хто вважає за кращу назву "дохід громадянина", вважають громадянство обмеженим у юридичному сенсі. Право на основний дохід є частиною усього пакету прав та обов'язків, пов'язаних з повним громадянством, як це представлено в концепції французького філософа Жана-Марка Феррі (1995). Інші, особливо серед тих, хто бачить основний дохід як загальну політику, розуміють членство в більш широкому розумінні, яке, як правило, включає всіх законних мешканців. Операційним критерієм для негромадян може бути мінімальна тривалість минулого проживання, або це може бути просто передбачено умовами, які в даний час визначають місце проживання для цілей оподаткування.

Чи виплачується основний дохід всім особам незалежно від віку?

Деякі обмежують основний дохід, за визначенням дорослих членів населення, але з часом як правило, пропонують основний дохід разом з універсальною системою допомоги дітям. Інші вважають основний дохід як право «від першого до останнього подиху», і тому розглядають його як повну заміну системи допомоги дітям. Але більшість пропонує інтегрувати дитячі пільги в основну схему доходу, диференціюють рівень останнього відповідно до віку, при цьому максимальний рівень не може бути наданий до повноліття чи пізніше.

Однак у більшості пропозицій основний дохід призначається після виходу на пенсію, або на тому ж рівні, що і для молодших дорослих, або на дещо вищому рівні. У всіх випадках цей основний дохід для людей похилого віку може бути доповнений доходами від державних або приватних пенсійних схем, що вносяться до бюджету, а також від приватних заощаджень та від зайнятості.

Як фінансується основний дохід?

Основний дохід фінансується разом з усіма іншими державними платежами із загального обсягу доходів з різних джерел. Серед тих, хто виступає за виділене фінансування, більшість думає про конкретний податок. Деякі хочуть, щоб він фінансувався за рахунок земельного податку або податку на природні ресурси. Інші вважають за краще певний збір або значне збільшення податку на додану вартість. Деякі з тих, хто думає про всесвітній основний дохід, підкреслюють потенціал нових податкових інструментів. Перерозподільне оподаткування не повинно бути єдиним джерелом фінансування основного доходу. Схема дивідендів Аляски фінансується за рахунок прибутку від диверсифікованого інвестиційного фонду, який держава створила за допомогою гонорарів на величезних нафтових родовищах Аляски.

Як основний дохід уникає «пастки безробіття»?

Заміна гарантованого доходу на універсальний основний дохід часто розглядається як спосіб подолання пастки безробіття. Якщо кожному надавати універсальний основний дохід, але оподатковувати 100% податком заробіток кожного, що не перевищує мінімальної гарантії, пастка безробіття в цьому відношенні була б такою ж, як і у випадку з гарантованим мінімальним доходом. Але

якщо зробити легке припущення, що явна ставка податку, яка застосовується до найнижчих категорій доходів, повинна залишатися помітно нижчою за 100%, то наступне твердження справедливе. Оскільки ви зможете зберегти всю суму свого основного доходу, працюючи або ні, будучи багатим чи бідним, вам, безумовно, краще працювати, ніж бути безробітним.

Чи справедливо давати гроші багатим?

З того, що багаті та бідні отримують однаковий основний дохід, не випливає, що введення основного доходу зробить і багатих, і бідних багатшими, ніж раніше. Основний дохід необхідно фінансувати. Якби основний дохід був просто доданий до існуючих систем оподаткування та пільг, зрозуміло, що відносно багатим потрібно було б платити як за власний основний дохід, так і за більшу частину основного доходу відносно бідних. Вочевидь, що це було б доцільно, якби фінансування було за рахунок прогресивного податку на прибуток, але також за рахунок єдиного або навіть регресивного податку на споживання. Для того, щоб впровадження основного доходу працювало на користь фінансових виплат бідних, головна умова полягає лише в тому, що відносно їх кількості (не обов'язково до їх доходів) відносно багаті повинні сприяти більшому фінансуванню, ніж відносно бідні. Однак у більшості пропозицій запровадження основного доходу поєднується з частковим скасуванням існуючих пільг та зниженням податків. Якби запропонована реформа просто полягала в більш тонкому розповсюдженні серед всіх громадян ненакопичених пільг, що на даний час зосереджені на бідних, то останні явно втрачають. Але ніхто не робить такої абсурдної пропозиції. У більшості пропозицій, що покладаються на пряме оподаткування, основний дохід замінює лише нижню частину пільг, які не вносяться до сплати внеску, але також звільнення від знижених ставок податку на нижчі доходи кожного платника податків. Тоді безпосередній вплив на розподіл доходу може бути збережений у досить вузьких межах для помірного основного доходу. Але чим вищий його рівень, тим вища середня ставка податку на прибуток і, отже, тим більший перерозподіл від порівняно багатих до порівняно бідних.

Таким чином, нарахування всім, багатим і бідним, не має на меті покращити становище багатих. Але чи є підстави вважати, що даний рівень мінімального доходу, це краще для бідних, ніж перевірений гарантований дохід? Так, виходячи, принаймні з трьох

взаємопов'язаних причин. *По-перше*, швидкість використання пільг, ймовірно, буде вищою за універсальною схемою, ніж якщо існує контроль коштів. *По-друге*, немає нічого принизливого в тому, щоб пільги були надані всім громадянам. *По-третє*, регулярна, надійна виплата допомоги не припиняється при прийнятті на роботу за схемою основного доходу, тоді як за стандартною схемою сплат, це мало бути перевірено.

НОВИЙ УНІВЕРСАЛІЗМ – ЗА МЕЖАМИ ДЕРЖАВИ ВСЕЗАГАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ: ОСМИСЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Моріс Бішеф
США

член правління TRF

*«Неупередженість формує фундамент егалітарного імперативу,
який підтверджує солідарність людства».*

Шрі Рагхаван Айер

Томас Пейн у своєму есе «Аграрне правосуддя» запропонував численну кількість рішень щодо соціального забезпечення і прогресивного оподаткування. До них належать грошові гранти, для тих, хто досягнув раннього повноліття або виходу на пенсію. Багато хто – включно як Мартін Лютер Кінг-молодший, так і консервативний економіст Мілтон Фрідман – вносили свої заяви і пропозиції з приводу базового доходу. Філософія універсального базового доходу підтримала численну низку конкретних економічних пропозицій, які перетворилися у політичний рух.

Дженні Бішев, також член Ради TRF, і я були присутніми на конференції 2018 року у Тампере, Фінляндія, тема якої – «Новий універсалізм за межами держави всезагального добробуту у 21 столітті». Тампере – друге за розміром місто Фінляндії. Це була 18-та така конференція, спонсором якої виступила Мережа «BasicIncomeEarthNetwork» (www.bien.org). Підчас планування конференції Фінляндія розпочала в одній провінції національний експеримент з отримання базового доходу. До часу проведення конференції відбулися політичні зміни і цей експеримент було передчасно відмінено без будь-якої формальної оцінки. Тим не

менше, конференція у Тампере зібрала більше 300 учасників з усього світу (включно з Китаєм, Південною Кореєю і Тайванем). Учасниками були як вчені, так і активісти.

Передконференційний день був присвячений скандинавським народам, які відомі своєю високорозвиненою державою всезагального добробуту. Хіба новий універсалізм виведе їх за межі традиційних категоріальних, перевірених засобами вигод?

Було піднято дві теми:

1. Економічна глобалізація і технологічні зміни розглядалися як стимул для практичної потреби у базовому доході, а не тільки принизливі або несуттєві виплати для певних категорій людей. Оскільки традиційні робочі місця не визначені, існує нестабільна система зайнятості для громадян і недавніх іммігрантів. В епоху «руйнування» і зміни «наборів навичок» робочій силі прекаріату легко може бути відмовлено у роботі і він може страждати від безробіття. Окрім того, багато видів конструктивної, безоплатної роботи, такої як догляд дітей або громадські роботи, залишаються без оплати. Таким чином, існує необхідність у підтримці індивідуального вибору на етапі навчання, а також протягом всього життя і для творчого, неринкового соціального співробітництва.

2. Ліберальні, соціал-демократичні політичні партії і профспілки, які протистоять базовому доходу також, як різні консервативні групи. Ліберальні групи прагнуть зберегти існуючі корпоративні структури роботи і / або побоюються, що мобільність робочих місць може послабити корпоративний контроль. Окрім того, вони бояться, що більшість робочих просто припинять працювати, стануть ледачими (хоча мінімальний дохід навряд чи забезпечує рівень життя середнього класу).

Коли конференція почалась, було проведено багато різних семінарів, включно із двома рівнями: один був про багатовалентну, багатомірну дію базового доходу на родину, зміни структури соціальних інститутів і економічної ініціативи; другий був присвячений ряду невеликих експериментів у всьому світі з прямими грошовими грантами.

3. Цілий ряд експериментів з базовим доходом відбувається в усьому світі у скромних масштабах. Всупереч тим, хто заперечував і стверджував, що людська натура не буде реально підтримувати базове положення про доходи, інтернет-опитування результатів експерименту ВІ за останні двадцять п'ять років показало, що у 95 % випадків не було ніякого зниження схильності до роботи,

завершуючи тим, що до цих пір немає ніяких основних моделей «ледарства», яке б з'являлось при отриманні базового доходу.

4. Міста і невеликі області в усьому світі експериментують з грошовими грантами. Стоктон, штат Каліфорнія, використовує поєднання державних грантів і приватних засобів для обмеженого експеримента з обраною групою отримувачив, яким видавали 500 доларів у місяць протягом більше ніж рік. Доповідачі в Тампере поділилися звітом щодо персоналу для обраних посад осіб округу Колумбія, який продемонстрував можливість реалізації програми обмеженого грошового гранта на додаток до звичайної соціальної допомоги.

5. Основний дохід не розглядався як соціальна панацея. Для деяких ораторів це має бути поєднано з демократичними національними і місцевими уставами, які встановлюють загальне надбання (положення про недержавне і не приватне володіння) в різних екологічних та енергетичних областях, які можуть включати податки на підтримку. Окрім того, єдиний земельний податок, який не стимулює спекуляцію нерухомістю і надмірний розвиток суспільства, також розглядався як важливий для більш «справедливого» суспільства.

6. Зараз Сіккім, штат Індії, в якому більшість населення сповідує буддизм, розглядає питання гарантованого річного доходу, а фермери у провінції на півдні Індії вже тестують отримання грошових грантів.

7. Ендрю Янг, теперішній кандидат у президенти США, проводить кампанію, яка зосереджена навколо того, що він називає «UBI» (універсальний базовий дохід для всіх). У контексті пояснення філософії на своєму сайті він згадує ім'я одного «Отця-засновника».

Ідея гарантувати кожному громадянину дохід від уряду є старою, вперше записаною у часи епохи Відродження в Америці, вона була підхоплена отцем-засновником Томасом Пейном, який називав платежі «природним спадком». Якщо ви зацікавлені у прочитанні його ідей щодо UBI, повний скорочений виклад можна знайти тут: <https://www.yang2020.com/what-is-ubi/>

СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА МАЙБУТНЬОГО

Рагхаван Н. Айер (Raghavan N. Iyer)
США

Рагхаван Н. Айер був науковим співробітником і викладачем з політології в коледжі Сент-Антоні, Оксфордський університет, з 1956 по 1964 рр. Залишався членом колективу Центру з 1964 по 1966 роки, в цей же час отримав посаду постійного викладача з Політичної теорії в Каліфорнійському університеті в Санта-Барбарі. Він залишається в Центрі в якості консультанта. Його книга «Скляна завіса» була опублікована Oxford University Press, яка також видасть його вичерпне дослідження політичної та соціальної думки Ганді.

Головним припущенням цієї роботи є можливе забезпечення гарантованого щорічного доходу (або його еквівалента в товарах і послугах) кожному американському громадянину в рамках надлишкової економіки передбачуваного майбутнього. Основною метою роботи буде вказати на деякі кардинальні наслідки такої пропозиції для соціальної теорії та сучасних цінностей, а також для більш сміливого бачення майбутнього.

Навряд чи буде дивним, що пропозиція щодо забезпечення гарантованого щорічного доходу (ГЩД) всім, розглядається критиками та поборниками як революційна дія сама по собі. Якби не було зроблено нічого іншого (що немислимо), прийняття такої пропозиції було б лише основним фактором зміни способу, яким суспільна структура надала б форму та напрямок загальнолюдському прагненню до реалізації. Безпрецедентна різниця між базовим доходом і роботою, між примусовою працею та виживанням матиме наслідки для рівня розподілу доходів, ставлення до праці, соціальної диференціації, соціальної стратифікації, професійного ранжування, визначення успіху та невдачі та можливостей реалізації в заможному суспільстві з надлишковою економікою, масовою споживчою культурою та федеральною системою представницької демократії. Усі ці наслідки – економічні, соціальні, політичні та етичні – будуть надто невизначеними та непередбачуваними, надто хаотичними та складними як для будь-якого комп'ютера, майстра проектанта, так і для комітету прикладних соціологів. Безперечно, що вони призведуть

до настільки радикальної зміни, що вона не може відбутися без перехідного періоду соціальної дезорганізації та посилення соціальної нестійкості. Іншими словами, навіть якщо кінцевим результатом є Золотий Вік, в якому є нова і стабільна соціальна структура, що однозначно сприятиме загальній і незрівнянній людській реалізації, важко зважити високу вартість людських страждань і розчарувань на тлі недосягненого надбання майбутнього покоління спадкоємців непередбачуваної (і, отже, ненавмисної) утопії.

Фактом є те, що пропозиція ГЩД сама по собі не має практичного сенсу, а просто ілюструє легкозабуту істину. Гарантія доходу (або матеріальних благ) не може гарантувати нічого іншого, чого ми можемо побажати, але вона привертає увагу до ряду можливостей, які ми, як правило, не помічаємо у звичайних оцінках наявних засобів щодо невлених цілей. Чим більше ми спокійно розмірковуємо над пропозицією ГЩД, тим більше ми виявляємо її подвійний вплив на наш розум. Це і динаміт для психічної інерції, і стимул для нашої творчої уяви. Це підсилює нашу обізнаність про небезпечні тенденції та ілюзії, вже помітні в нашій країні, і нагадує нам про дивовижну перспективу настання 1984 року в деяких технократичних "кресленнях післязавтра". Автоматизована економіка могла б стати авторитарним кошмаром, якби центральний контроль потрапив би до рук голодних владних експертів, маніпулятивні навички яких включають мистецтво збудження емоцій через оманливу риторику свободи чи добробуту (консервативної чи радикальної), при цьому задовольняючи ненаситні вимоги масового споживання в ім'я "щастя". Кошмар стає більш жахливим через думку про посилення примусу (або тиску) при застосуванні таблеток і наркотиків для зміни генетичної спадщини та емоційних реакцій людини.

Кошмар лякає, але його треба розвіяти. Технологічна утопія справді є запереченням свободи, якщо кожен чоловік змушений виконувати ту функцію, до якої він найбільш придатний за наказом освіченого деспота чи комітету доброзичливих експертів. Може і дійсно, як попереджав Самюел Батлер в Ерехоні, маса людства погодиться на будь-які домовленості, які нададуть їм кращу їжу та одяг за нижчими цінами. Далі очевидно, що навіть якщо надбання особи відповідає її біологічним потребам після "другої промислової революції" більше, ніж після першої, це не зробить працівника більш відповідним своїм завданням, якщо не буде реальної зміни умов в

яких створюються та розподіляються робочі місця. Оптимальне використання індивідуальних можливостей не повинно згладжувати природні або соціальні нерівності, адже це може легко принести в жертву свободу ефективності, і це може посилити «перевагу людини, в якій матеріальне превалює над духовним». Перш за все, маси, які надають владу розумним технарям (Новим варварам, як їх називав Шоу), знаходяться в реальній небезпеці опинитися під владою останніх, адже вони їм потрібні.

Всі ці небезпеки реальні – вони можливі і навіть вірогідні за умови технологічного достатку. Але кошмар вводить нас в оману саме в тому, що ми безпорадні, що можливе і ймовірно неминуче, що технологічна утопія є історично визначеною і виключає будь-яке альтернативне бачення можливого майбутнього. Чого ж ми насправді боїмося – махінацій кількох людей, надлюдських можливостей техногенних машин, посередності, матеріалізму мас у заможному суспільстві чи відсутності адекватної соціальної філософії чи політичної мудрості у представницькій демократії? Або ми боїмося лише себе? Чи переконані ми, що нічого не можемо зробити щодо своїх страхів? Чи впадаємо ми у відчай застосовуючи умоглядну уяву? Ми сумніваємося у мріях та видіннях та віримо лише у кошмарах?

Механістичні концепції надзвичайно спокусливі в індустріальному суспільстві, і вони можуть бути використані для спотворення людської свідомості. Якщо всі конкретні завдання для людини можна звести до рутинних рухів, які може виконувати машина, інженери можуть привести нас до того, що все, що може робити людина, може зробити і машина. Комп'ютерні фахівці можуть використовувати методи формальної логіки, але вони не обов'язково мислять більш чітко або менш нелогічно, ніж інші люди. Найрозумніші люди можуть нехтувати елементарним моментом модальної логіки: що існує щось, для чого вони недостатньо розумні аби це зробити. Або вони можуть зав'язати вузол, який вони не можуть розв'язати, або можуть. Так чи інакше, є те, що вони не можуть зробити! Технолог не є ані богом, ні чортом, ні навіть людиною, яка є єдиним постачальником механістичних концепцій. Поки контроль апарату в сучасному індустріальному суспільстві (що обмежує свідомість) вимагає вільних агентів, раціональний дискурс не може бути повністю ліквідований.

Якщо ми можемо відповісти на пропозицію ГЩД загалом негативними, а не позитивними емоціями, ми можемо стати

неохочими в'язнями світського фаталізму та технологічного детермінізму, що мають як теоретичне, так і практичне коріння. Вчення про неминучий, однолінійний прогрес посилило наш колективний образ себе (підтримуваного по суті націоналістичними ідеологіями, консервативними чи радикальними), але згладило наші індивідуальні ідеали самореалізації та звузило наше практичне коло бачення людських потенцій. Завжди існує логічний розрив між описом впливу технології на соціальну структуру та оцінкою того чи іншого або обох з точки зору критеріїв самореалізації людини. Цей розрив може бути усунений в соціальній теорії та в людському житті, якщо заздальгідь припустити, що ми можемо знати та прогнозувати умовні зв'язки між змінами людських можливостей. Це – правдоподібне припущення і головна причина прагнення колективного самовдосконалення. Але це припущення стає небезпечним, коли воно перетворюється на догму і може засліпити нас на уроках сучасної історії. Важливим є розгляд кожної пропозиції щодо технічних змін або соціального вдосконалення з точки зору критеріїв самореалізації людини.

Будь-яка соціальна структура надає форму та створює деякий сценарій можливостей зростання та реалізації людини. Кожна соціальна система може бути оцінена (хоча оцінки не є остаточними та безпомилковими судженнями) з точки зору зростання та реалізації людини. Соціальна структура може сприяти або уповільнювати чи перекручувати зростання людини відповідно до внутрішніх або зовнішніх критеріїв. Умовною істиною є також те, що час від часу виникають великі особистості, які переступають обмеження свого соціального становища та збагачують нашу концепцію досконалості людини. Демократична теорія вимагає щоб ми розглядали будь-яку соціальну структуру з точки зору можливостей зростання для багатьох, а не для досягнень кількох людей. Вона є мажоритарною, а також егалітарною (принаймні в мінімальному сенсі). Але існували високі культури – із високими показниками досконалості людини – які були безсоромно недемократичними. Вони мали тенденцію до стабільних і ієрархічних соціальних структур, в яких люди ідентифікувалися та навіть отримували вигоду від культурних надбань небагатьох. Сучасні демократичні суспільства прагнуть домогтися досконалості ієрархічних суспільств та багатих культур античності. Проте така спроба ніколи не може повністю досягти успіху і іноді вульгаризує запозичені стандарти та концепції досконалості. Культурно розвинене суспільство проявляє презирство

до менш зрілого суспільства, навіть якщо воно є більш демократичним, егалітарним та заможним. Останнє захищає себе, карикатурячи перше.

Ієрархічні соціальні структури є виправданими лише з огляду консенсусу переконань щодо структури реальності та постійної людської природи, та дзеркального відображення трансцендентної структури в соціальній системі. Їх внутрішня стабільність залежить від ефективного підтримання консенсусу між переконаннями та цінностями та відповідністю виконання ролі ідеальним очікуванням. Оскільки такий консенсус не можна підтримувати нескінченно (хоча тривалість існування та досягнення деяких ієрархічних суспільств дивовижні), високі культури занепадають і їхні ієрархічні соціальні системи дозрівають до революції чи радикальної реформи, якщо вони хочуть вижити. Егалітарні соціальні структури можуть бути виправдані не лише з точки зору рівності, але і з точки зору свободи; ними важче захоплюватися з точки зору критеріїв людської солідарності та досконалості людини. Вони можуть досягти значного прогресу на основі уявного консенсусу віри в сучасні теорії ("наукові" в різному ступені та розумінні) щодо структури реальності та людської природи. Але їх реальна сила полягає в тому, наскільки підтримуються відкритий погляд на природу людини і різноманітні світогляди та діалог між людьми різних переконань. Для цього потрібна відповідна соціальна структура та політична система.

Якщо ми можемо визначитися з ієрархією потреб та цінностей, то егалітарну соціальну структуру можна оцінювати як за загальними, так і за мінімальними потребами, а також за поширенням стандартів та досягненнями в удосконаленні людини. Однак, якщо ми погоджуємось бути більш вимогливими щодо людських потреб та можливостей людини, якщо ми вважаємо людську природу завжди невизначеною (або наші знання про її межі неминуче непереконаливі), ми маємо новий критерій оцінки змін у соціальній структурі стосовно численних критеріїв самореалізації людини. Зміни в соціальній структурі, які передбачаються у зв'язку з пропозицією ГЩД, слід оцінювати не тільки з урахуванням цих численних критеріїв, а й у зв'язку з реальною реалізацією різноманітних ідеалів людського зростання та досконалості. Важливе, що стосується ідеї досконалості, полягає у прагненні до неї, її стимулюванні до невизначеного зростання.

Судження суспільства про успіх і невдачу, якщо вони не зорієнтовані, є претензійними, і можуть навіть не стосуватися внутрішнього бачення росту та реалізації людини. Ідеал братерства передбачає здатність та потребу людей до виявлення досягнень інших людей та прояву беззаперечного співчуття слабкостям та невдачам інших. Сенс освіти полягає в тому, щоб розкрити в людях здатність ефективно вибирати, встановлювати собі найвищі стандарти досконалості, демонструвати толерантність та доброзичливість по відношенню до інших, співпереживати досягненням і невдачам людей всюди та бачити життя як процес безперервної самоосвіти.

Соціальна система, яка повністю ґрунтується на вищезазначених міркуваннях, справді утопічна, але обґрунтування її правлячих принципів не складніше, ніж етичних та соціальних принципів, що лежать в основі пропозиції ГЩД. Парадоксальним і неприємним наслідком усього цього може бути те, що сама нація, яка економічно і технічно здатна реалізувати пропозицію ГЩД, є культурно та етично невідповідною до утопії, заснованої на подібних принципах. Чи може конформістське, орієнтоване на успіх, конкурентне, культурно незріле суспільство заслуговувати на раптовий перехід від зрілого капіталізму до технократичної та демократичної утопії? Чи є це суспільство здебільшого самостворених людей лише спотворюючим дзеркалом репресованих амбіцій та приглушених вульгарностей світового пролетаріату?

Проблему можна визначити наступним чином. Найбагатша і найпотужніша нація в світі є найбільш бідною в тому, що було надзвичайно дорогоцінним для найвищих культур класичної античності та епохи відродження в світовій історії – наявності часу на роздуми і споглядання, на розслаблення та творчу (трудомістку) роботу, для розмови та навчання, для любові та дружби, для насолоди мистецтвом та красотою природи, самотності та спілкування, сумнівів та мрій, та багато іншого – для безтурботності та майстерності, для салонів, кав'ярень та ринків, сміху і сліз, поезії та філософії, пісень, танців і поклоніння, птахів і звірів, сну і реконвалесценції, народження і смерті, для життя і вічності. Чи може сама наявність більшої кількості часу навчити найбільш економне в історії суспільство, як витратити час і як його перетнути та оцінити позачасовість?

Якби найвидатніші постаті з давно забутих культур античності несподівано зійшли на сучасну американську сцену, вони, я думаю, не загрожували б цій країні, її визначним можливостям здобути

краще майбутнє як для себе, так і для всього людства. Вони могли б визнати, що їхні власні суспільства давали занадто багато занадто малій кількості і занадто мало багатьом. Вони могли б сказати, що ця країна вже дала більше для повчання та життя, ніж будь-яка попередня країна в зафіксованій історії. Тільки з цієї причини ця велика республіка заслуговує всіх своїх великих можливостей для того, щоб по-справжньому збагатити життя американців та виховувати їх різноманітними способами для натхнення та служіння решті людства. Але, щоб планувати і готуватися до майбутнього, ми не повинні ухилятися від того, щоб називати речі в сьогоденні їх власними іменами та вивчати все, що можна з минулого. Ми повинні хоч на деякий час стати глухими до сучасного Голосу Америки, якщо хочемо вчитися у найвищих культур античності та чути їх голоси в американській історії. Особливо ми могли б отримати вигоду від вивчення творів Едварда Белламі, можливо, найсміливішого соціального пророка сучасності, дитини останніх днів Просвітництва та студента з античної філософії, провидця, головний твір якого протягом десятиліть був бестселером, і яким нехтують у власній країні в той самий час, коли він є найбільш актуальним.

У своєму чудовому нарисі, написаному в 24 роки, на тему "Релігія солідарності", у своїх неопублікованих рукописах та в кількох своїх романтичних оповіданнях Едвард Белламі дав інтуїтивне вираження філософії та психології людини, гідних вивчення. Його розуміння людської природи, тягаря провини та зв'язку між якістю мотиву та ступенем виконання людських дій, напругою між самолюбством та ненавистю до себе було набагато глибше, ніж у філософів Просвітництва. Його інверсія кальвіністської теології та психології дозволила йому відірвати моральну привабливість християнства від протестантської етики капіталізму. В його погляді на людину мало місце й споглядання й активізація життя, де він мав досконаліше бачення людської реалізації, ніж Маркс і Фрейд. Він розумів, чим нехтують ці великі іконоборці, але що було відомо найбагороднішим і найскромнішим людям – це божественне невдоволення, як потяг до само-вищості в людській природі. Белламі допомагає нам бачити зв'язок між "відчуженням" та "репресіями", "неспокійністю", яка полягає десь між цілком реальними істинами, втіленими в поняттях "відчуження" та "репресії", які не можна повністю звести до жодної з цих концепцій.

LookingBackward (Погляд назад) і Equality (Рівність) зображають сміливе бачення соціальної трансформації. Концепція Белламі про

суспільство майбутнього не базувалася на жодному вищому критерії самореалізації людини щодо соціальної структури – соціальної справедливості, рівності, комунального добробуту, свободи особистості чи навіть людської солідарності. Він переймався всім цим та багато чим іншим, через те, що він сприймав складність, багатство та творчість людської природи, її здатність до самовираження, а також самоперехідність. Він більше піклувався про самовіддану романтичну любов, людські стосунки та спілкування з природою, ніж про сучасних мислителів, у яких в мозку є лише соціалізм, анархізм чи комунізм, а в серцях лише гнів (хоч і праведний) чи обурення, підлість чи гордість, чи навіть самоненависть. Він поєднав співчуття деяких англійських соціалістів-утопістів із наголосом на раціональній перебудові суспільства, яка характеризувала французьких філософів, а також на величезній турботі про свободу особистості та людську різноманітність Константа і Міла. Він був пророком без гніву, мислителем без учнів, мрійником, розсудливим, поетичним благодійником. Він був до кінця американцем – авантюристичним, дещо плебейським, часом чарівно наївним, самовідданим, перспективним, людиною, яка глибоко дбала про практичну реалізацію загального братерства.

Фатальним недоліком бачення Беллами було його розмиття різниці між розумом, у класичному розумінні, та раціональністю як принципом організації; отже, його велика залежність від механізму та бюрократії централізованої влади, його акцент на ефективності та формальному регулюванні, його переконання, що етичні критерії забезпечують правила розумності, які можуть бути належним чином застосовані та виконані інституціями. Він мав уявлення про державну службу дев'ятнадцятого століття і не міг передбачити різкої політичної ірраціональності ХХ століття.

Незважаючи на цей головний недолік його детальної картини суспільної організації (що є вадою більшості соціальних теорій після Сен-Саймона), бачення Беллами має велике значення для нашої спроби передбачити американську соціальну структуру майбутнього. Існує неподоланий розрив між його філософськими уявленнями про природу людини, що підкреслює бажану самоперехідність як ключ до самоактуалізації, та його соціологічним акцентом на зовнішній організації та формальній регуляції, на спонуканні до співпраці в промисловій армії, на екстерналізації ієрархічного принципу у соціальній системі з економічною рівністю та етикою солідарності. Але ми все ще можемо вчитися на його характерній турботі про

відповідність соціальної структури (через всезагальне надання можливостей) та поширенні нових норм, що відображають концепцію людської природи, яка прагне до зовнішнього вираження, а також до внутрішньої реалізації. Він прагнув позбавити уряд його гламуру і звести його до організації обслуговування, зробити основні економічні потреби незалежними від конкурентних прагнень, щоб робота могла стати творчою, а не обтяжливою; коли емуляція спрямована на нематеріальні цілі, і люди можуть знайти внутрішню свободу, яка підсилює соціальну солідарність, і перевищує її. Його метод був обґрунтований переходом від критеріїв самовдосконалення людини до соціальних принципів та норм, а потім шляхом візуалізації соціальної та інституціональної структури.

Ця робота не місце для детального розгляду робіт Беллами. Досить сказати, що вже назріло пожвавлення інтересу до його творів – його філософські уявлення та соціологічні ілюзії дійсно наводять на роздуми.

Зараз ми готові втілити власні уявлення щодо соціальної структури майбутнього. Я сміливо пропоную повністю змінити чи радикально модифікувати декілька припущень, які ми досі сприймали як належне. Це дасть нам деякі керівні принципи, а точніше те, що Колрідж назвав "принципами економії", згідно із якими ми могли б візуалізувати та ініціювати необхідні інституційні зміни. В цій роботі особливу увагу приділено саме керівним принципам, а не конкретним інституційним змінам.

Розчарування і реалізація – відносні терміни. Вони багато в чому пов'язані з розривом між очікуваннями та їх реалізацією. Індивід може зменшити цей розрив, знизивши рівень своїх очікувань або стандарти досягнення, або те й інше. Він може подолати розрив, уникаючи його – обманюючи себе щодо масштабів своїх досягнень або ставши байдужим до минулих очікувань чи до теперішніх і майбутніх досягнень. Його можна принизити або спонукати самим фактом існування такого розриву, його оцінкою, постійністю або зростанням. Все це залежить від його власного образу, власного уявлення про себе по відношенню до інших, рівня його самосвідомості, турботи про самоактуалізацію, його здатності до самовираження та самоперенесення, а також від його сили самокорекції, його просторової та часової перспективи.

Оскільки суспільство – це дзеркало, в якому людина бачить себе, і оскільки жодна людина не живе в історичному, соціальному чи культурному вакуумі, на самий розрив та фактори, що впливають на

нього, впливатиме соціальне становище, ролі в суспільстві, професія, матеріальний стан, успадковані, запозичені та переважаючі концепції людської природи, досконалість людини, успіх та невдачі. Чим більше на людину впливають чинники, що знаходяться під її контролем, тим більше людина є людиною. Чим різноманітніші, гнучкіші і мінливіші очікування та критерії досягнень людини, тим багатшою вона буде як особистість і буде здатна до різноманітних змістовних стосунків з іншими. Чим більше на неї впливають зовнішні фактори всередині власного суспільства, тим більше вони будуть на неї впливати і тим менш вона буде спроможна подолати їх. Чим ширше її бачення досконалості, чим більший доступ до інших культур у часі і в просторі, тим універсальнішою буде людина, тим менше вона буде обмежена власним суспільством. Але, у кожному разі, індивід не може бути байдужим до оточуючих людей, до цінностей і суджень власного суспільства, не ставши антисоціальним і навіть антилюдським. Суспільні судження, розумні і справедливі, повинні бути для нього актуальними, якщо він не прагне стати тотальним еретиком чи відлюдником і не бажає ризикувати стати егоцентричним і втратити зв'язок із реальністю (соціальною та людською). Чим більше він може змінювати соціальні цінності, тим більше він може підтримувати та втілювати їх, тим більш героїчним, іконоборчим чи консервативним чи зразковим буде його роль як члена його суспільства.

У зрілому суспільстві (в якому частка і значення «індивідів» є високою і зростає), людину прийдеться оцінювати більше за тими стандартами, які вона встановлює сама (та іншими), ніж за зовнішніми, хоча і потрібно знайти щось "середнє". Досконалість у суспільстві визначається різноманітними факторами, але її формують і вона проявляється в героях та святих, філософах, художниках та вчених, майстрах та новаторах, носіях творчих досягнень, а також в еталонах в мистецтві життя. Суспільство може бути оцінене не лише його досконалістю, але й можливостями, які воно пропонує усім людям для отримання вигоди та досягнення досконалості, умовами праці, якими воно забезпечує, масштабністю та свободою особистого вибору, зменшенням соціальних нерівностей, мірою соціальної симпатії, мирним вирішенням розбіжностей, толерантністю до різноманітності, поводженням з повстанцями, ексцентриками, девіантами та деліктами, впливом критеріїв успіху та невдач суспільства на сильних і слабких, обмеженням влади та ступенем участі громадян у всіх розробках політики, опорою на переконання, а

не на примус, стимулом до виконання та зменшенням тягара розчарування.

Враховуючи цю дуже широку перспективу, які керуючі принципи повинні регулювати соціальну структуру майбутнього в республіці, яка прийняла пропозицію щодо гарантованого щорічного доходу?

Перш за все, ми повинні переглянути встановлений зв'язок між розподілом праці, різними ролями, соціальною диференціацією та професійним ранжуванням, розподілом доходів, власності та влади та соціальним розшаруванням, пошуком статусу та соціальною мобільністю. Існує три набори факторів (які я позначу як альфа, бета та гама), які визначають соціальну структуру через їх взаємозв'язок. Альфа-фактори глибоко закладені в самій концепції складного суспільства і логічно невіддільні від концепції індустріального суспільства. Бета-фактори є інституціоналізованими та самопідтримуючими (або самоутримуючими), якщо не змінюються навмисними діями політики та певною мірою приватною ініціативою та соціальною взаємодією. Альфа- та бета-фактори можна описати. Гамма-фактори впливають на перехід від емпіричного до оцінного, хоча для них і можна знайти емпіричні показники. Вони завжди залежатимуть від інтерналізації соціальних норм та індивідуальної оцінки цих норм, а також від їх зовнішніх ознак та практичних наслідків. В принципі, немає жодної причини, чому бета-фактори слід розглядати як необхідні умови для підтримки альфа-факторів, а також як достатні умови для визначення гамма-факторів. Альфа-фактори підкреслюють факт різноманітності в суспільстві, що люди різні і роблять різні речі та роблять різний внесок у суспільство. Бета-фактори вказують на нерівність умов та можливостей, доступних для різних людей. Гамма-фактори зумовлюють більш-менш жорстку, сильнішу або слабшу форму ієрархічного принципу, що корениться в тенденціях людини до екстерналізації.

У своєму класичному трактуванні розподілу праці Дюркгейм вказував, що в звичаях кожного суспільства (*consciencedessociétés*) існує неточне уявлення про те, чого вартують різні соціальні функції, про відносну винагороду, яка належить кожній з них, і, отже, ступінь комфортності, яка відповідає середньому працівнику в кожній професії. Громадська думка в різних ієрархічних категоріях класифікує різні функції, а кожному відповідає певний коефіцієнт добробуту відповідно до місця, яке він займає в ієрархії. Як результат, існує цілком реальний набір правил, який встановлює максимальний рівень життя, який кожен клас функціонерів може

законно прагнути домагатися. Масштаб змінюється у міру зростання чи зменшення загального соціального доходу та відповідно до змін, що відбуваються у звичаях суспільства.

Під тиском соціальних норм кожна людина, перебуваючи на власній орбіті, в цілому має крайню точку, до якої сягають її амбіції і не прагне ні до чого більшого. Якщо вона поважає соціальну владу і підпорядковується груповому авторитету, вона добре "підлаштовується" під своє місце в житті і таким чином визначається межа для її бажань. Вона може спробувати прикрасити або покращити своє життя, але ці спроби можуть не вдатися та не залишити її зневіреною. Її щастя постійне, тому що воно визначене заздалегідь. Однак було б недостатньо, щоб кожен прийняв ієрархію функцій, встановлених традиціями, якби він також не вважав справедливим спосіб вербування осіб, які повинні виконувати ці функції. Якби кожна людина починала життя з однаковим набором ресурсів, якби у змагальній боротьбі були рівні умови, ніхто не міг би вважати результати боротьби несправедливими. Чим ближче ми підходимо до цієї ідеальної рівності, тим менш необхідним буде соціальний контроль. Але це лише питання рівня, оскільки природні обдарування можуть бути (або будуть) неоднаковими.

Сучасні промислові суспільства показали, що визначення гамма-факторів за допомогою бета-факторів не є настільки логічним чи задовільним (з точки зору рівності, справедливості чи примусу), як запропонував Дюркгейм. Бета-фактори, замість того, щоб бути лише вторинним наслідком соціальної диференціації, взяли на себе головну роль у визначенні гамма-факторів і спотворили принцип людської солідарності, сумісний лише з альфа-факторами. Ми також прагнемо асоціювати нерівності соціального рангу (гамма-фактор) з професійним становищем людей (бета-фактором). Саме на цю кореляцію може вплинути в достатній мірі пропозиція ГЩД (якщо буде зроблено кілька інших речей), так що бета-фактори перестають бути вирішальною ланкою або проміжною ланкою між альфа-фактором та гамма-фактором. Крім того, серед бета-факторів на ГЩД також може впливати значення професійного ранжування як детермінанти (через ринкову вартість необхідної кваліфікації) нерівномірного розподілу доходів, престижу та влади.

Ставлячи під сумнів важливість бета-факторів (через соціальну політику, яка супроводжує ГЩД, особливо стосовно умов добровільної праці, ставлення до праці та соціальних норм, що породжуються освітою), революційна зміна може створити соціальну

структуру майбутнього. Соціальна стратифікація - це завжди ранговий порядок з точки зору "престижу", а не "поваги", ранговий порядок не можна розглядати окремо від посадових осіб. Саме соціальні норми виступають посередниками між індивідуальними ставленнями (що частково регулюються санкціями) та нерівністю соціальних позицій, тобто ступенем соціальної стратифікації. Наслідки зміни цих сучасних поглядів стануть очевидними лише тоді, коли я висуну наступні керуючі принципи:

Друга зміна або модифікація того, що ми сприймаємо як належне (у всіх суспільствах, минулих та теперішніх), настільки ж революційна, як і перша, хоча вона менш залежить від пропозиції ГЩД як такої.

Ми сприйняли як належне, що життя людини слід розглядати як послідовність етапів, які дещо відповідають етапам фізичного розвитку та занепаду, відзначених винятковою концентрацією на різних видах діяльності - освіті, продуктивності праці та виході на пенсію. Освіта розглядається як підготовка до покликання, особливо в індустріальному суспільстві із зростаючою спеціалізацією. У культурі, орієнтованій на дії та успіх, вихід на пенсію розглядається як стан непотрібності, старечості, самотності. Акцент на молодості робить становище людей похилого віку загально нестерпним та нелюдським, більш безпомічним через ностальгію та жадання омолодження. Наголос на продуктивності праці та її ототожнення з економічною діяльністю чи певною кропіткою працею спотворює сам сенс освіти. Не дивно, що дозвілля втрачає сенс, а навпаки, боязнь усамітнення та акцентування на суспільстві перекидає концепцію гри, а також любові та дружби.

Замість принципу послідовності я рекомендую принцип одночасності в заняттях освітою, роботою, дозвіллям протягом усього життя людини в новому суспільстві. З впровадженням ГЩД робота стане добровільною, навчання та дозвілля постійною діяльністю, пов'язаною з філософією довічної освіти. Звичайно, повинні бути відмінності у виді освіти чи роботи, чи дозвілля, а також може бути певна гнучкість стосовно пропорцій цих трьох видів діяльності (хоча в ідеалі вони повинні зливатися один з одним) протягом послідовних періодів життя людини.

Парадоксально, але я думаю, що принцип одночасності краще відповідатиме одному з філософських прозрень Беллами, ніж принцип послідовності, на якому він зупинився. Останнє породжує хибну неподільність шляхом ідентифікації з особистим его, без

індивідуалізації Я, проти чого і виступав Белламі. Белламі зробив важливі соціальні висновки зі свого погляду, що індивід - це складова багатьох людей, а не однієї – відмова від репресивної теорії покарання (що є вітальним сучасним трендом) та небезпека того, що людина зв'язує своє майбутнє Я обіцянками, які він не може прийняти (це стосується одних обіцянок, і не стосується інших – плідних результатів дослідження).

По-третє, теорії суспільства та нав'язані ними або рекомендовані ними структури, як правило, сприймають як належне, що у кожної людини є фіксований квант енергії, кінцевий потенціал, який повинен розподілятися заощадливо в різних напрямках, можливо, відповідно до деяких граничних принципів зменшення вигоди (з точки зору відчутної винагороди або психічного задоволення) або згідно з якоюсь конкретною теорією балансу та інтеграції. Цей принцип важко подолати. Він логічно пов'язаний із замкнутим поглядом на природу людини, уявленням про людину як про незмінну сутність, що регулюється відомими та пізнаваними законами.

Цей погляд на скінченність, дефіцитність та фіксованість людської енергії та потенційності людини стосовно кінцевого простору та кінцевого часу з незмінно обмеженим розумом легко використовується для підтримки принципу спеціалізації в економічному та освітньому плані та жорсткій схемі соціальної диференціації. Це робить більш правдоподібним перехід до соціальної стратифікації та необхідності існування централізованого органу влади, відповідального за раціональний (тобто ефективний та справедливий) розподіл функцій. Ця теорія, яка є аристотелівською за походженням і була підкріплена різким іудео-християнським контрастом між людиною і Богом і використана Гоббсом для обґрунтування підпорядкування особистості державі, була чітко викладена фізіологом Біше і сильно вплинула на суспільну думку Сен-Симона, і знайшла своє відродження в поглядах деяких сучасних психологів.

Мій погляд на людську природу вимагає від мене відкинути вищенаведений погляд як філософсько вразливий; Я думаю, що відмова від нього в суспільстві достатку може бути також виправданою з психологічних, соціологічних, політичних і навіть прагматичних міркувань. Особливо важливим це може бути в автоматизованому суспільстві, що вимагає постійного переосмислення концепції буття людини на відміну від комп'ютера чи машини.

Фізіологічне вчення Біше про нерівність проникло в соціальну думку XIX століття і стало частиною загальної концепції людини і суспільства. Він створив трикомпонентний поділ на людину розумну, людину чуттєву та людину дії, і його віталістська теорія передбачала квант енергії у кожної людини. У кожному з типів лише один домінуючий аспект був здатний до значного розвитку, а іншим двом було призначено залишатися слабкими, і жодна людина, за рідкісними винятками, не змогла б розвинути всі три аспекти в рівнозначній мірі. Фізіологічно люди народжуються обмеженими, і життєва енергія незмінно прагне втілитися в одному аспекті, а не в двох інших.

Цей простий, детермінований і впевнений погляд на людину має певну правдоподібність; він підтверджується загальним досвідом того, що ми вважаємо, що потрібно робити вибір між конкуруючими видами діяльності, що наш час та енергія обмежені. Але час означає різні речі для різних людей і в різний період; у нас немає підстав заздальгідь встановлювати обмеження людської творчості або обмежувати термін "енергія" суто фізичною інтерпретацією. Вільям Джеймс в «Енергії людей» підкреслював, що всі ми схильні використовувати менше енергії, ніж потенційно маємо; така точка зору, можливо, є більш значущою для американця. Навіть якщо ми визнаємо, що жодна людина не знає своєї потенційної кількості енергії, однак обмеженої, або її кількісного виміру стосовно всіх витрачених енергій, ми маємо право базувати структуру майбутнього суспільства на відмові від статичного погляду на людську енергію, не кажучи вже про довільну класифікацію чоловіків і жінок на типи людей. Кількість енергії в людині хоча б частково є функцією її використання, що підтверджується теорією навчання. Хірург Уайлдер Пенфілд показав, що дитині так само легко вивчити три, а то й чотири мови, як і одну, за умови, що її навчають у відповідних обставинах. Це питання важливе в соціальній структурі майбутнього, в якому один із традиційних рушіїв, окрім егалітарного принципу, буде ослаблений (ГЩД) і в якому елітарні теорії та домінування експертів можуть завдати величезної шкоди.

По-четверте, я рекомендую поставити під сумнів сакральне припущення у всіх соціальних системах – що завжди можна знайти співвідношення між вартістю особистості та будь-яким зовнішнім критерієм, таким як дохід, володіння, професія, престиж, влада, відповідність соціальним нормам чи звичайній моралі. Ми можемо визначити Золотий вік як той, у якому ідеально вписувалася зовнішня

роль та очікувані якості чи чесноти людей у суспільстві, коли королі справді були королями, вчені справді були вченими, проповідники, священники, провидці, воїни, торговці, селяни та всі інші відповідали ідеальним образам своїх ролей. Таке суспільство невідоме історії та належить до міфології. Ми прожили тисячоліття в епоху Зевса, в якій немає необхідної кореляції між рольовою діяльністю та ідеальними образами, в якій спостерігається величезна плутанина ролей. Заманливо перейти до протилежної крайності і припустити, що зазвичай існує зворотна кореляція між правом і будь-якою владою чи відповідальністю, особливо в Сполучених Штатах з його поширеним зловживанням усіма назвами та конформістським номіналізмом. Можна сказати, що Х є науковцем, хоча він є доктором наук, що Y є державним діячем, хоча він є президентом і так далі на всіх рівнях. Це може бути настільки цинічним, що ми ніколи не наблизимось до соціальної симпатії, не кажучи вже про соціальну солідарність.

Важливіше те, що зріле суспільство, як і зріла людина, буде покладатися на індивідуальну та вільну оцінку людей у різних ролях, а не на поверхневі зовнішні ознаки. Екстерналізація пов'язана скоріше з конформністю, а не з солідарністю і гальмує зростання індивідуальності, як це бачив Дюркгейм. Ця зміна загальноприйнятого ставлення може мати декілька наслідків для інституціональної структури в соціальній структурі майбутнього. Чим менше формальних вимог та зовнішніх почесностей у такому суспільстві, тим більше шансів розвинути етику відповідальності, концепцію внутрішніх цінностей та соціальних норм за умови визнання людьми прикладів в різних субкультурах. Це також має теоретичний та практичний вплив на появу нового типу неофіційного керівництва, заохочення добровільних соціальних та політичних реформ, девальвацію урядових повноважень, поступову дискредитацію примусових методів регулювання.

По-п'яте, ми можемо розглянути можливість заміни простого, жорстоко поділу на переможців та переможених ідеєю, що всі люди є дарувальниками та приймаючими дари різними способами та в різних контекстах, що прагнення до досконалості важливіше суперництва в якомусь формальному сенсі. Покарання переможців та компенсація переможеним не допомагають послабити різницю між переможцями та переможеними. Усі правила довільні, і переможці та переможені завжди будуть дивитись на них по-різному. Суспільство, пов'язане з правилами, посилює нерівності, однак буде знайдено більше можливостей.

Оскільки недобровільна робота поступається місцем новій концепції праці, класичний та звичайний релігійний погляд на роботу як на тягар може бути замінений насолодою та позитивним виконанням роботи, що виник у епоху Відродження. Це пов'язано зі зменшенням важливості конкурентних та порівняльних оцінок, за винятком гнучкої та широкої точки зору щодо досконалості. Різниця між незрілими та зрілими не зникне в суспільстві майбутнього, але можна сподіватися, що останні зможуть задати темп і матимуть ініціативу, за умови, що перші не зажадають політичної влади для компенсації їх почуття неповноцінності. Захиститись від цієї небезпеки буде важко не вдаючись до послуг психіатра, що може спричинити нові проблеми.

По-шосте, я рекомендую відмовитися в усіх суспільствах, особливо в епоху сучасного націоналізму, від принципу, що загальна національна ідеологія потрібна для підтримки соціальних норм, які забезпечують стабільність і наступність соціальної структури. Соціальна структура майбутнього повинна включати в себе принцип трансцендентності, щоб могло виникнути справді вільне суспільство. Цю зміну, мабуть, найскладніше передбачити в даний час, коли Сполучені Штати стають все більш націоналістичними та агресивними у світових справах, провокуючи решту світу на зростаючий антиамериканізм. Зміни повинні настати поступово, але вони повинні настати, якщо ідея суспільства достатку не стане нестерпною у світі нещастя. Послабленню національних зв'язків, що обумовлено спаданням національної ідеології, протидіють основи нового суспільства, спільноти громад, конфедерації субкультур. Терміни "американець" і "американська мрія" можна було б переосмислити і відновити їх первісні значення. "Американець" був би людиною загальної культури, як висловився Вітман, "співчуваючим" і "громадянином усіх континентів" – континенту людства. "Американська мрія" означала б величезний соціальний експеримент та приклад практичного братерства для всіх людей та народів.

По-сьоме, я хочу додати ще один керуючий принцип, який я запозичу у Рут Бенедикт та Авраама Маслоу, принцип "синергії". (сам принцип, а не назву). Рут Бенедикт розрізняла "високу" синергію та "низьку" синергію:

"Чи є якийсь соціологічний стан, який співвідноситься з сильною або слабкою агресією? ... суспільства, в яких помітна відсутність

агресії, мають соціальні порядки, в яких індивід тим самим діянням і в той же час слугує власній перевазі та перевазі групи...

Відсутність агресії виникає [в цих суспільствах] не тому, що люди безкорисливі і ставлять соціальні зобов'язання вище особистих бажань, а тому, що соціальні домовленості поєднують вищезазначене... Я говорю про культури з низькою синергією, коли соціальна структура передбачає дії, які є взаємно протилежними та протидіючими, та про культури з високою синергією, коли вона передбачає дії, які взаємно посилюються".

Беламі схвалив би цей принцип, але я не цілком задоволений думкою про те, що егоїстична людина обов'язково приносить користь іншим людям. Проблема виникає із горезвісної неоднозначності понять «інтерес», «я» та «власний інтерес». Але принцип синергії, необхідний слабким у кожному суспільстві, має глибокий слід, наголошує Маслоу: "... надійні, розвинені синергетичні суспільства мали сифонну систему розподілу багатства, тоді як у небезпечних і малорозвинених синергетичних культурах були... воронкові механізми розподілу багатства... Воронкові механізми... чи будь-яка соціальна домовленість, яка гарантує, що багатство притягує багатство, що тим, хто має – дається і у них не забирається, що бідність робить більше бідним, а багатство робить більше багатим. У захищених, розвинених синергетичних суспільствах, навпаки, багатство має тенденцію до розподілу від багатих – бідним".

Це може стати основою творчих програм обміну матеріалами та персоналом між Сполученими Штатами та іншим світом, за умови, що "багаті" та "бідні" розуміються як у нематеріальних, так і в матеріальних сенсах, і нова концепція добровільного обмеження потреб серед зрілих членів суспільства постає як перевірка проти марнотратного та очевидного споживання.

Соціальна структура майбутнього могла б функціонувати на основі двох сукупностей соціальних норм, пов'язаних з двома протилежними концепціями соціальної та індивідуальної етики. З одного боку, авторитарні, суб'єктивістські теорії не натуралістичної етики могли поступитися місцем новій натуралістичній етиці, яка переводить «добро» на лексику психічного та психофізичного «здоров'я», парацельський погляд на цілісність і постфрейдівський погляд на "зрілість", відповідно до робіт гуманістичних психологів. Це дало б нам змогу розглядати девіантів і деліктів як кандидатів для співчутливої терапії, при цьому визнаючи, що навіть самим «зрілим» може знадобитися тимчасово відступити для відпрацювання власних

девіантних тенденцій. З іншого боку, надсоціальна або загальноприваблива етика (в розумінні Бергсона) могла розвиватися на основі суперогативних актів мужності та співчуття "героїчних" та "святих" індивідів. У цій етиці «добро» було б пов'язане з новим поняттям «честі» та «лицарства» та благородного зобов'язання, яким можна «присоромити» бездумних людей для внутрішнього визнання їх занедбаних моральних потенціалів.

З огляду на ці керуючі принципи, як ми можемо уявити правила та інститути суспільства майбутнього? Як їх можна об'єднати в єдине бачення соціальної системи?

Для зручності я пропоную розмежування між приватним часом, громадським часом та громадянським³ часом у житті кожного громадянина, що відповідає аналогічному поділу щодо простору (це було б основою для екологічного та містобудівного-сільського планування) та подібний поділ щодо освіти, роботи та дозвілля. Громадянський час – це те, що громадянин зобов'язаний уряду у відповідь на ГЩД. Громадський час буде розділений між добровільною та творчою роботою, яка проводиться у добровільних професійних асоціаціях, та проведенням дозвілля та дискусіями під егідою добровольчих клубів та товариств різного роду. Приватний час буде повністю присвячений споглядальним і творчим завданням, що виконуються на самоті або в малих сім'ях.

Повинна бути максимально можлива гнучкість у пропорціях громадянського, громадського та приватного часу в будь-який момент життя будь-якого громадянина. Кожна людина повинна приділити мінімальну частку свого часу громаді протягом раннього та зрілого періоду його життя. Кожного треба заохочувати мати приватний час протягом усього його життя та пропонувати різноманітні стимули для приділення уваги громадському часу на місці та за кордоном. Навчальні заклади можна використовувати під час громадського або громадянського часу, де завгодно та коли це можливо, та в приватний час за бажанням. Тим, хто хотів сконцентрувати свою енергію протягом певного періоду на громадянському, громадському чи приватному часі, слід дозволити це зробити, настільки, наскільки це можливо. Як результат, люди зможуть збільшувати свою купівельну спроможність (у широких межах, що частково визначаються попитом та пропозицією на товари

³ Термін, що використовується тут відрізняється від звичайного або класичного вживання.

та послуги, частково інвестиційними потребами економіки, частково потребами іноземних економік, а також межею для забезпечення соціальної справедливості), покращувати навчальну техніку, обрані творчі навички, частку громадянських обов'язків, діяльність у вільний час, прагнення до приватного життя, приділення часу своїм сім'ям.

Все це вказує на певну свободу та гнучкість, несумісну з контролем, який ми вважаємо необхідним для соціального виживання. Але на практиці наше наближення до цієї моделі буде залежати від того, наскільки значна кількість громадян буде збалансовувати свою стурбованість особистими претензіями на свободу проти готовності розглядати претензії громади на них.

Все це вказує на певну свободу та гнучкість, несумісну з контролем, який ми вважаємо необхідним для соціального виживання. Але на практиці наше наближення до цієї моделі буде залежати від того, наскільки значна кількість громадян буде збалансовувати свою стурбованість особистими претензіями на свободу проти готовності розглядати претензії громади на них.

Чи можуть навіть в промислових організаціях подолати бажання щоб їм служили бажанням служити? Психологічно, бажання служити громаді може бути пізнім розвитком, але "інстинкт" служити особам настільки ж корениться у прагненні до самовираження, як і інстинкт самозбереження. Імпульс служити особам, спочатку проявлений у сім'ї, може перерости у бажання служити громаді. Але навіть якщо бажання служити досить сильне, щоб домінувати над пошуком, виникає кілька питань. Чи дозволить безкоштовне обслуговування тих, хто займається промисловістю, надати достатню свободу вибору тим, хто потребує цих послуг? Чи буде бюрократія промислових організацій керувати нами заради нашого блага, але не зважаючи на власні уявлення про те, що добре? Зрозуміло, що ми повинні передбачити деякий контроль над промисловістю особами, які обслуговуються, складними органами влади, що представляють як споживачів, так і виробників. З іншого боку, особливою чеснотою моделі є допуск на розвиток у діяльності, не потрібній іншим особам чи громадам.

Вся модель спирається на психологічне припущення, що, оскільки громадяни доростають до індивідів, сам процес індивідуалізації передбачає їх визнання претензій інших людей та громад, а також їх стурбованість перевершенням себе, а також вимогами суспільства. Це припущення справді є визначальним для мого бачення соціальної структури майбутнього. На практиці воно

передбачає продовження існування сім'ї в майбутньому, можливо, в зміненому вигляді, передбаченому сучасними тенденціями. Чому цей зв'язок між психологічним припущенням та інституцією традиційно розглядають як природний, але все частіше сприймають як цілком соціальний та необов'язковий? Відповідь проста. Сила моделі майбутнього суспільства полягає в тому, наскільки запроваджено принцип добровільності. Але, оскільки багато що залежить від того, чи породжуватиме цей принцип бажання служити громаді (більшою мірою, ніж у бідному суспільстві дефіциту), сім'я набуває нової та важливої ролі. Якщо назвати сім'ю природним інститутом – це наголосити не лише на тому, що вона відповідає біологічним потребам, але й на тому, що людина не обирає своїх батьків та родичів, а також, що вона має психологічний зв'язок із дружиною та дітьми, що не розривається повністю формальним розривом цього зв'язку. Як соціальний інститут, якому не потрібно бути залізною кліткою, сім'я – це інструмент "соціалізації", який дає можливість людині здобути усвідомлення інших людей, що допомагає обрати добровільні стосунки. Ця роль набуває нового значення, коли підриваються економічна функція та неминучий характер сім'ї. Але продовження існування сім'ї вимагатиме, щоб розмежування між статями (на основі народження дитини та виховання дитини, крім інших критеріїв) необхідно враховувати при розподілі приватного, громадянського та громадського часу, просто тому що різниця між дітьми та дорослими та інші відмінності з точки зору фізичних та соціальних обмежень також повинні бути врахованими.

Важливою особливістю моделі є те, що громадський час буде використовуватися не лише для творчої роботи, але й для неформальних об'єднань. Це можливість, яка надається величезним збільшенням часу дозвілля, що виникає внаслідок прийняття ГЩД. Мистецтво дружби, участі в нових формах народної діяльності та ігрових діях, розмовах та діалогах – жертви сучасного індустріального суспільства. Вони є втраченим мистецтвом, і вони можуть стати життєво важливими в новому суспільстві, надихаючи життя, збагачуючи його, допомагаючи перетворити уявну утопію у високу культуру та справжню цивілізацію. Великі епохи досягнень у світовій історії віддзеркалювали зухвале згуртування творчих особистостей, високий ступінь соціальної та особливо інтелектуальної мобільності, протистояння та можливого злиття різноманітних світоглядних та особистісних філософій, зосередження загальної енергії на всепроникні та всебічні теми, магічне звільнення

уяви від колії відповідності та дієвої традиції, вільного потоку людей та ідей. Мистецтво розмови вимагає щоб кожен член добровільної групи оцінювався за його індивідуальною цінністю, а не як член класу, раси чи групи. У міру виникнення осередків розширеної бесіди, питання, що глибоко занепокоюють людей – найвищі питання життя – можуть бути досліджені зі ступенем свободи, якої організації з формальними та партійними схильностями не можуть собі дозволити – "академічні", "політичні", "професійні" або "релігійні".

Передбачаючи соціальну структуру майбутнього, я орієнтовно запропонував декілька основних принципів керування або збереження, а також запропонував натяк на можливу "модель". Принципи викликають численні питання теоретичного та практичного значення, які необхідно розглянути, перш ніж можна буде розробити конкретні інституційні можливості. Широкі, розпливчасті та початкові обриси майбутньої соціальної системи були навмисно викладені абстрактно, так що "логіка" однієї можливої моделі, що втілює кілька неортодоксальних принципів, може натякати на іншу. Залишається багато прогалин; багато питань без відповідей, а деякі – не мають відповідей взагалі. Бачення є утопічним, воно ніколи не було і воно ніколи не буде конкретною реальністю. Якщо цього не бачити, то не бути в курсі того, що пов'язано з реалізацією творчої уяви. Під час наздоганяння утопій, мрії людей не здійснилися, а щось матеріалізувалося, що було наслідком снів, що набули форм. Лише малодушні люди вважають, що сни та бачення людей обов'язково перетворюються на кошмари. Наслідки утопій неможливо остаточно встановити, оскільки немає способу пізнати розрив у обізнаності між тими, хто передбачив утопії, і тими, хто намагався їх перекласти. Порожні мрії схожі на Гонзало у "Бурі" – вони просто відображають доброту серця, дитячі туги гонзалосів цього світу. Нехай їх плем'я зросте! Пророчі бачення являють собою торжество надії на досвід. Вони визнають істину у забутих строках Міранди («О сміливий новий світ / В якому є такі люди»), і є не менш ніж актом віри в людину, не в суспільства, а тим більше в установи.

Якщо модель, на яку натякається у цій роботі, буде доопрацьована, вирішальним питанням для прогнозування буде співвідношення приватного, громадського та громадянського секторів. Що стосується територій (невстановлених), що лежать в основі цієї моделі, громадський сектор має найвищий видимий пріоритет, приватний сектор є найважливішим, а громадянський

сектор повинен відійти на другий план. Неможливо обговорювати сектори в рамках керуючих принципів. Але на практиці основна проблема нового суспільства, яке має постати з невідродженого минулого, швидше за все, стосується громадянського сектору. Якщо майбутні правителі цього суспільства будуть навіть більш нерозумні, ніж правителі нашого часу, ця робота буде застереженням від небезпеки підпорядкування приватного та громадського секторів громадянському, роблячи вигляд, що вони роблять навпаки. Нинішні тенденції в цій країні говорять про те, що в майбутньому "обман" людей, особливо молодих та занепалих, буде все складніше. Багато установ цього суспільства почали страждати від перших симптомів процесу повзучого паралічу. Відбувається втрата стимулу та неспроможність реагувати; своєрідний артеріосклероз, і все більше і більше, енергійні розуми повинні звертатися в інші місця для проживання і отримання натхнення. Дедалі важче обдурити все більше людей. Якщо майбутні правителі цього суспільства будуть не розумнішими, ніж зараз, вони побачать потребу в новому балансі між приватним, громадським та громадянським секторами. Але якщо цьому суспільству пощастить знайти майбутніх правителів мудріших, ніж будь-хто хто був раніше, вони будуть давати громадянським секторам менше і менше пріоритету, на тлі громадського та приватного секторів, при цьому, здаватиметься, робитимуть навпаки, а ще краще – якщо вони нічого не робитимуть.

Це самонадійна пропозиція, і допитливі, можливо, заохочують дізнатися більше про невизначені території. Відповідь на це дав Фауст Гете:

Хто справжнім іменем назве дитя?
Так, мало хто пізнає хоч дещо зміг,
Та й ті провидці, серцем необачні,
Несли свої думки юрбі невдячній;
За те й палили, й розпинали їх...

Це потрібно застосувати лише до нестабільних територій. Деякі з них були сформульовані давно і оповиті міфами та туманами давнини, зокрема, у Платона та Протагора. Заклопотавшись збереженням видів людських істот, боги доручили Прометею та Епіметею завдання оснастити людей і дати їм відповідні сили. Епіметей благав Прометея дозволити йому самому розподіляти сили, і він діяв за принципом компенсації, обережно використовуючи різні пристрої, щоб жоден вид не був знищений. Епіметей не був особливо

розумною людиною, і завдання перейшло на Прометея. Він вкрав у Гефеста і Афіни дар майстерності в мистецтві поводження з вогнем, бо без вогню ніхто не міг володіти або використовувати майстерність у мистецтві. За допомогою цих викрадених подарунків люди могли вижити, але не мали політичної мудрості. Тому Прометей передав людині мистецтво Гефеста працювати з вогнем, а також мистецтво Афіни. Але оскільки людям все ще бракувало політичної мудрості жити в громадах, не травмуючи один одного, Зевс послав Гермеса. Він дав людям якості поваги до інших та почуття справедливості, щоб навести порядок у наших містах та створити дружбу та союзи. Подарунки Гермеса були роздані всім людям, а не лише деяким, як у мистецтві. Те, що Протагор не згадав, було найбільшим з усіх дарів – це не було дано і його не можна було вкрасти, його потрібно було виграти таємним прагненням – дар Орфея. Якщо за допомогою епіметеївського огляду та прометеївського передбачення ми могли б підготуватися до суспільства майбутнього, до суспільства, в якому розумно використовуються дари Гефеста, Афіни та Гермеса, Орфей цілком може знову з'явитися на землі.

ОБГОВОРЕННЯ

Макдональд: Моє головне критичне питання до містера Айера стосується його оптимізму. Він переконаний не в тому, що людина насправді перемає над машиною, над маніпуляціями та знеособленою організацією, але в тому, що він не безпорадний, що він має силу перемогти. Людина, абстрагована від конкретного людського стану, має владу контролювати своє життя, але, враховуючи теперішній людський стан, їй важко, якщо не неможливо, отримати необхідне реформаторське бачення та волю. Я вважаю, що пан Айер повинен зробити більше, ніж говорити про надію. Він каже: "Поки контроль над апаратом у сучасному індустріальному суспільстві вимагає вільних агентів, раціональний дискурс не може бути повністю ліквідований". Це вузьке поле, на якому є місце оптимізму, або принаймні не має місця песимізму.

Я також схильний ставити під сумнів його твердження, що "Передбачаючи нову соціальну структуру, ми можемо думати про прогрес лише як постійне розширення сфери можливостей для рішення, експерименту та виконання". Додатковим критерієм прогресу є власне досягнення людини. Але це було б випробуванням людини, а не суспільства. Соціальний прогрес насправді полягає у

розширенні можливостей людини; якщо він виходить за рамки то починає становити загрозу свободі людини.

Пан Айер висловлює сподівання, що в майбутньому суспільстві з'явиться "нова концепція добровільного обмеження потреб серед зрілих членів суспільства" як "застереження проти марнотратного та очевидного споживання". Немає сумніву в тому, що добровільні дії людини є бажаними за всіма пунктами перед примусовим виконанням дії. Але чи не маємо ми завжди бути готовими до того, щоб змусити людей робити те, що вони відмовляються робити добровільно, для загального блага? Чи опора на добровільні добродійні дії базується на чомусь більш суттєвому, ніж бажання? Пан Айер, здається, припускає, що поява "героїчних" і "святих" людей, які здійснюють "героїчні дії мужності та співчуття", може дати нам "загальнопривабливу етику", в якій "добро" буде пов'язане з новою концепцією, і що це може присоромити "бездумних людей до внутрішнього визнання їх занедбаних моральних потенціалів". Безумовно, приклад таких людей, як Швейцер, Ганді, папа Іоанн ХХІІІ, виправдовує впевненість у здатності добрих людей випромінювати добро. Але те, що така людина, як пан Айер, покладає свої сподівання на здається випадкову появу святих чоловіків – це, я вважаю, свідчить про масштабність труднощів у створенні соціальної структури, яка не придушить, а дасть натхнення людському духу

Вайскопф: Робота містера Айера побудована навколо тріади антиномій: антиномії між ієрархічним суспільством, з одного боку, та гнучким суспільством, з іншого; антиномія між *vitakonplativa* та *vitaactiva*; по-третє, антиномія між соціальною роллю (або соціальною функцією) та самореалізацією. Хоча мене, можливо, звинувачують у тому, що я бачу Олену у кожній жінці, як Фауст, я, здається, в цих антиноміях знайшов ідею балансу, яку я пропонував раніше. Практично все вказує на баланс між ними. Наприклад, ієрархічне суспільство та гнучке, демократичне, мобільне, егалітарне суспільство є крайнощами; суспільству майбутнього – утопічному суспільству – можливо, доведеться поєднувати дві системи. Щодо антиномії між соціальною функцією чи роллю та ідеєю виконання, я вважаю, що в цілому сучасна соціологічна та соціопсихологічна теорія спричинила занадто багато розколу між індивідом та суспільством. Розкол походить від старої лібертарської ідеології, ідеології *laissez-faire*, де індивід повстав проти середньовічних обмежень. Сьогодні ми знаємо, що дуже важко розрізнити, що є ми, а що суспільство. Конфлікт швидше внутрішній, більше всередині нас,

ніж між нами та суспільством. Правила та закони суспільства стають частиною нас, щоб ми відчували, що хочемо те, що хоче й суспільство. Не існує жодного суспільства, майбутнього чи минулого, яке б справді не змогло уникнути цього конфлікту, оскільки кожне суспільство забезпечує вихід для певних схильностей, прагнень, орієнтацій та рис людини, а також пригнічує, придушує та відчужує людину від інших. Проблема полягає лише в цьому: у якому напрямку ми повинні працювати над тим, щоб змінити нашу інституційну систему, щоб вона дозволила проявити певні репресовані та відчужені риси? Тут ми працюємо в напрямку *vitacontemplativa*, яке було придушене за рахунок *vitaactiva*, особливо в науці, техніці та промисловості.

Дозвольте коротко викласти свої думки щодо того, що я назвав онтологічною нестачею. Пан Лійєр звертається насамперед до обмежувальної інтерпретації онтологічної нестачі, яку він знаходить у Дюркгейма та Біша, – що людська енергія обмежена і, таким чином, виправдовує і вимагає спеціалізації. Ми полишили цю ідею. Сьогодні ми знаємо, що самореалізація це щось більше ніж спеціалізація; вона полягає у тому, щоб вийти з тієї бази, в яку нас поставило суспільство. Для мене це не повністю зводить нанівець ідею онтологічної нестачі. Основна аристотелівська відмінність залишається дієвою: Людина – це істота, яка усвідомлює потенції. Це, мабуть, найважливіша характеристика, але є також уява, думка, пам'ять; людина може перевершити існуюче, дане становище, в той час, коли рослина і тварина не можуть, хоча в той же час її фізичні, психологічні та соціальні властивості пов'язані з обмеженою актуальністю. Найяскравішим доказом цього є обмеження нашого життя і обмеження нашої енергії, не в тому сенсі, що ми не могли б дізнатися набагато більше, ніж знаємо, не в тому, що ми не можемо мати ширший горизонт, ніж у нас є, але що там десь є кінець, межа всьому цьому. Ця онтологічна ситуація завжди поставить перед нами економічну проблему розподілу нашого обмеженого часу та нашої великої, але все ж обмеженої енергії.

Дуже важливо визнати, що існує постійна зміна співвідношення між тим, ким люди себе уявляють та якими уявляють свої ролі. Були суспільства та соціальні структури, в яких обидві уяви збігалися, хоча і ніколи не співпадали повністю. У високих культурах – класичне середньовіччя, великий мандаринський період Китаю, велика епоха Індії – вони, ймовірно, перетинались дуже близько. Сьогодні, те, ким уявляє себе людина та її роль все більше розходяться, і напруга

зростає все більше і більше. Цього не уникнути, і я не думаю, що цього слід уникати, оскільки цей розрив справді є головною мотивацією в динаміці історії, і сам по собі призводить до змін і, якщо можна використати це слово, до прогресу.

Аллен: У мене є кілька питань. Пане Айере, ви відкидаєте статичний погляд на енергію і думаєте, що може бути перспектива нескінченного росту і розвитку людини. Ви пропонуєте щось подібне до того, що пропонує Белламі, тобто збільшення духовних сил людини? Я, звичайно, усвідомлюю, що ви не припускаєте, що дитина може вивчити не три, а тридцять мов – тут є обмеження. Проте, чи вказуєте ви на можливість дуже великого розвитку психічних сил людства?

Ви говорите про небезпеку панування громадянського елемента в новому суспільстві над громадським та приватним. Як цьому запобігти? Ви кажете, це залежатиме від мудрості правителів майбутнього. Але чи не слід заважати певним чином формувати інституціональні засоби, орієнтуючись на демократичний процес, розширюючи кількість тих, хто братиме участь у рішеннях уряду? Які є засоби що допоможуть нам протидіяти пануванню громадянського елемента?

Ви припускаєте, що в утопічному суспільстві не буде однакових ієрархічних систем. Але чи все ж у новому суспільстві не буде різних сегментів – тих, хто готовий зрозуміти науку, технологію та тих, хто не такий оснащений, але хто просто братиме участь у приватному та громадському сегментах суспільства? Якщо це буде як факт, чи не буде неминучого поділу на соціальні статуси в наслідок цього?

Айер: Я б сказав просто, що моя робота відображає мою, можливо, надмірну віру в терапевтичний ефект усвідомлення. Я думаю, що коли людина чітко бачить проблему, бачить певні речі такими, якими вони є, їх вплив на нас зменшується. Люди починають бачити багато речей; їхня біда в тому, що вони не знають, кого винуватити. І якщо вони не знають, кого винуватити, то, звичайно, вони стають розгубленими і не мають чіткого бачення того, що вони можуть зробити. Ось чому бачення так важливе. Можуть бути навіть відмінності в соціальному статусі, але їх не потрібно включати в жорстку ієрархію, якщо розбіжності розглядаються лише як побічний продукт людського різноманіття. Що стосується вашого запитання про громадянський сектор, я ще раз підтверджую, що ця робота не матиме жодного значення, якщо все залишити правителям. Все справді залежить від людей, які, мислячи в цьому напрямку,

візьмуть на себе ініціативу від держави, а не просто впливатимуть на рішення держави. Вся концепція неофіційного керівництва є вирішальною. Навіть сьогодні дивовижно, скільки свободи має людина в нашому суспільстві, якщо дійсно намагається щось зробити.

Американське суспільство могло б отримати користь від властивості англійського народу: доброзичливої зневаги до політиків і чиновників. Як змусити цих людей сприймати себе менш серйозно? Я думаю, поведіть з ними так, ніби вони не такі, як вони думають. Я маю на увазі в діалозі з людьми при владі. Це також означає зростання неофіційної активності. Завжди буде небезпека правителя, який буде використовувати свою владу, щоб робити те, чого ми боїмося, але стежити за цим – це функція суспільної думки; коротше кажучи, люди отримують уряд, якого вони заслуговують.

Дікман: Припустимо, що безправні – Рух за громадянські права афроамериканців, Нові ліві, тощо – випадково успадкували центральне місто і перемогли раціоналізацію громадянської політики. І припустимо, що вони прагнуть створити демократичну утопію відповідно до своїх нинішніх перспектив. Я думаю, що вони можуть створити середньовічне місто; Іншими словами, демократичну – в обмежених межах – якусь утопію, але не технократичну утопію. Я говорю це тому, що прагнення цих критиків – антитехнократичне. Вони протистоять всій системі раціоналізації, завдяки якій походить технологія. Вони заперечують проти людської вартості та втрат у раціоналізаторських процесах. Вони також заперечують проти опосередкованості цих процесів; вони заперечують проти етики відкладеного задоволення, якщо хочете. Вони заперечують проти присвоєння ролей, які призводять до знеособлення. Вони заперечують проти прагнення технологічних систем до нормалізації. Вони заперечують проти винагороди за спрямованість назовні, надмірної винагороди за внутрішню спрямованість.

Зважаючи на все це, що би ми порадили критикам системи при організації громадян для виконання завдань у місті майбутнього? Що замінить систему ефективності та на чому все базуватиметься? Які нові норми будуть розроблені? Скільки ієрархічного впорядкування буде потрібно?

: Я скажу лише про дві речі. Перше – це питання людей у цій моделі, які хочуть повністю відмовитися від роботи. Для мене дуже привабливою є думка, що кожне суспільство повинно дозволити людям бути вигнанцями, бродягами, мандрівниками, і все ж це факт –

в людській історії таке трапляється все рідше. Це було прийнятно в старих культурах. Наприклад, в Англії ще кілька років тому, бродяги ігнорувались поліцією, хоча проти них існували закони. Завжди знайдуться такі люди, і потрібно проявити більше толерантності до них. Якщо вони стануть заважати, їм слід надати якусь територію. Але важливіший випадок стосується не бродяг, а тих, кого ми вважаємо справжніми радикалами. Їх дуже мало. Зазвичай вони більше дбають про зміну суспільства, ніж про себе. Що вони можуть зробити, щоб громадська робота була привабливою? Це одне з вирішальних питань у моделі. Моє відчуття – нехай громадянська робота буде такою собі неприємністю. Нехай люди, які насправді нічого не можуть робити, ті звичайні люди, яким завжди потрібно покладатися на "велику машину", нехай вони стануть бюрократами, нехай вони керують машиною. Люди, яким подобається робити подібні речі, – це люди, які насправді не вміють робити нічого більшого. Це допустимо за умови, що поза межами громадянського сектора відбуватимуться дійсно важливі речі, які будуть стосуватися радикалів. Одне з важливих питань поза громадянським сектором – а це, я думаю, ваше головне питання – це промислова частина комунального сектору – нові види ремісничої діяльності, різні види навіть складних виробничих видів діяльності. Проблема, звичайно, полягає в тому, як організувати подібний вид галузі на соціально задовільному рівні. Чи можемо ми передбачити неієрархічну організацію масштабних галузей? Деліс Бернс гадає, що можемо. Скотт Бадер експериментував у цьому напрямку. Це питання уважного вивчення. Я не займався цим питанням, але його потрібно дослідити.

Девіс: Відступ від теперішньої політики відображає наше власне безсилля. Це відображає ситуацію в суспільстві, де люди стають все більш вільними, але де все частіше їхні вчинки відокремлюються від будь-яких наслідків чи спричиненого ефекту. Це також відображає ізоляцію від апарату прийняття рішень. Одне з найцікавіших питань сучасності – як технологічна революція може розширити можливості свободи людини, можливість приймання більшої участі в політиці, що може змінити природу самої політики.

Афінський поліс часто використовується як призма, як дзеркало. Це було перше суспільство, що навчалось, перше, в якому споглядання стало віртуальним життям. З іншого боку, це було також першим суспільством, що приймало участь у політичному житті. Греки відчували, що свобода полягає у звільненні від необхідності

працювати для виживання. Свобода – це участь у житті суспільства; людина ставала частиною історії; це стосувалося індивіда. Навіть коли пан Лійер говорив про протилежність між громадянським та громадським духом, він пропонував рішення, і це те, наскільки громадянин може стати громадським. Він запропонував децентралізацію. Політика, заснована на добровільному об'єднанні, яка, як я вважаю, є чимось подібною до низових організацій, які є основою руху за громадянські права, могла б створити зовсім нову форму політики. Люди полишають політику, оскільки вона вже не ефективна. Можливо, через якесь нове злиття громадського та громадянського ми знову побачимо політику у вигляді контролю людини над своїм оточенням, над своїм суспільством. Звичайно, завжди повинна бути можливість у людини відмовитись.

Врешті все пов'язано з освітою. Звіт Дональда Майкла для Центру з питань кібернації⁴ містить досить жахливий погляд на майбутнє: поступове виключення людей з інформації, оскільки інформація стала занадто складною і занадто технічною для них; створення нових еліт. За цих обставин правильна освіта не повинна стосуватися технічного змісту чи спеціалізації, а відновлення засобів масової інформації, відновлення доступу громадськості до інформації. Одним із наслідків технологічної революції є те, що вперше суспільство має відкриті альтернативи. Наприклад, скасовуючи працю, можливо, повернутися до ремесел. Якщо нам будуть доступні подібні альтернативи та варіанти, вони зроблять політику більш необхідною, ніж будь-коли.

⁴ Кібернація: Мовчазна боротьба, 1962.

АЛЬТРУЇЗМ ЯК СВІТОГЛЯДНА ОСНОВА КОНЦЕПЦІЇ ОСНОВНОГО ДОХОДУ

Юлія Олександрівна Шабанова

Україна

*Доктор філософських наук, професор,
Заслужений працівник освіти України,
завідувачка кафедри філософії і педагогіки
Національного ТУ «Дніпровська політехніка»*

Світ став значно багатшим і продуктивнішим, але ж він не став більш стабільним та щасливим. При цьому технології, що покликані покращити життя людини активно розвиваються, а страждання, хвороби, війни та кризи зростають в геометричній прогресії.

Відсутність ефективності спроб вирішити цю проблему, виходячи з суто економічних, політичних, соціальних ракурсів, демонструє необхідність шукати рішення в площині світоглядних питань.

Навіщо ми приходимо в цей світ? Відповідь на це питання тягне ще одне питання. Хто ми та в чому наша місія в просторі життя планети та Всесвіту? Як що ми біологічні істоти, які займають відповідну ланку в світі природи, то наша мета підтримати своє існування та продовжити в наступному поколінні. Тобто відновити себе. Так роблять рослини чи тварини. Їх види незмінні протягом століть та тисячоліть. Але ж вони споживають рівно стільки, щоб підтримати своє існування. Вони не їдять зайве, й не знищують інші види тварин, майже якщо вони хижаки. Інстинкт самозбереження та продовження роду (два базових інстинкти, що притаманні й людині) спонукають тварин спрямувати своє життя для пошуку та споживання їжі. Так існує матерія, в силу своєї недосконалості, як форма що обумовлена емпіричними умовами, вона весь час прагне відновлювати себе й споживати щоб не загинути. Чи тільки в цьому є призначення людини?

Ми розуміємо, що будь яка матеріальна форма кінцева. Людина народжується й вмирає. Але ж загроза смерті не спонукає більшість людей оцінити наявне життя. Слід пам'ятати, свідомість людини знаходиться на більш високому еволюційному рівні, ніж у таких форм життя як мінерали, рослини, тварини. Ми маємо здібність рефлексувати, тобто відображати у поняттях, світ навколо, а

відповідно, й усвідомлювати себе в контексті цієї рефлексії. Звідки й запит про смисл? А хто ми в цій телеологічній системі й яка наша місія, відповідно до рівня нашої свідомості? Вочевидь, місія людини не обмежена метою підтримувати себе як біологічну форму, споживати, що б все ж таки вмерти. Сучасна споживча культура, тільки прискорює ці процеси, а не сприяє безпроблемному існуванню нашого тіла, хоча б протягом відведених природою 120 років життя людини.

Виходячи із запитів про призначення людини у Всесвіті, шукаємо, те що робить людину людиною. Цим питанням переймається філософська антропологія й її засновник Макс Шеллер приходиться до висновку що це ДУХ⁵. Чому ж така розумна та рефлексуюча істота як людина, ознакою якої є прояв духовного, живе за законами матерії й будує свій соціум на умовах тваринного інстинкту самовиживання, примножуючи конкуренцію та ускладнюючи своє життя?

Протиставимо існуванню матерії в якості підтримання своєї форми шляхом споживання у вигляді вульгарного егоїзму, іншу форму існування з домінуванням духовного. Духовне чи трансцендентне як гіпотетично самодостатнє, безумовне та досконале не має потреби споживати, а виходячи зі своєї повноти має потребу віддавати. Таким чином, формується амбівалентна матеріально-духовна природа людини, світоглядна настанова якої залежить від домінування одного з ракурсів антиномічних характеристик (матерія чи дух) та відповідно проявляється як Егоїзм чи Альтруїзм.

Егоїзм та його крайня форма егоцентризм вже достатньо проявив себе як на особистісному, так і на соціальному рівні: розділення та конкуренція загострюються, страждання збільшуються.

Закономірний розвиток – цивілізаційні процеси технізації, а сьогодні вже й глобальна діджиталізація, формують нові виклики в світі у вигляді втрати робочих місць й підвищення рівня бідності.

Поставимо ексцентричне питання. А чи повинні люди працювати? Чи заради праці ми прийшли в цей світ? Чи зробила праця нас щасливішими? Можливо наше здійснення як людини полягає в інших акцентах нашої діяльності. Можливо наше призначення, завдяки родової творчої ознаки, надати світу вищі сенси? Тоді доцільність всього цивілізаційного становлення полягає в

⁵Шеллер М. Положение человека в Космосе // Проблема человека в западной философии. Сост. и послесл. П.С. Гуревича; Общ. ред. Ю.Н. Попова. – Москва : Издательство «Прогресс», 1988. С.31-95.

тому щоб відтворити умови для творчого здійснення людини, для вдосконалення свого внутрішнього світу, своєї духовної природи та свідомого існування. На сучасному етапі людства створені всі умови для того щоб людина замислилась про сенси та своє істинне призначення. При цьому людина не відмовляється від активної діяльності, вона творить культуру як «другу природу», але ж при цьому праця не має бути стражданням, насильством над своєю природою чи невиправданим обов'язком. Праця має приносити задоволення та реалізовувати духовний зміст людини. Ідеальна праця це віддавати себе та отримувати від цього гармонійний стан, в якості балансу форми й змісту, матерії й духу, тілесного й душевного, соціального й індивідуального.

Саме тому політика створення робочих місць заради робочих місць має бути подолана новим рівнем усвідомлення соціальної організації сучасного буття. Роботизація та діджиталізація багатьох процесів, що забезпечують існування людини – це еволюційний рівень планетарної цивілізації для реалізації вищої природи людини, її творчого потенціалу.

Видатні бізнесмени, що сприяли зміні сучасного світу, такі як Марк Цукерберг, Білл Гейтс, Ілон Маск, констатували наступ техногенної цивілізації на людину, але ж вони розуміли що людина має сьогодні існувати в інших умовах. В цьому зв'язку не технології, а роль людини в економіці й у соціумі в цілому, може незабаром стати найбільшою проблемою, що потребує вирішення.

Сьогодні, за соціальними оцінками, половина всіх робочих місць знаходиться під загрозою автоматизації, а завдяки діджиталізації буде ліквідована протягом наступних 20 років. Більшість традиційно зайнятих посад, вірогідно зникне до 2035 року, і їх замінять роботи і штучний інтелект, які є більш ефективними, надійними, безпечними, ніж працівники-люди. В світі автоматизації і штучного інтелекту виникає аксіологічний дисонанс. З одного боку, весь розвиток техногенного суспільства був спрямований на покращення життя людини, шляхом звільнення її від тяжкої праці, з іншого боку – в світі не тільки не зменшились страждання, а питання виживання людства загострюються з кожним роком, збільшуючи екологічні, техногенні, інформаційні випробування. Виникає слушне питання: чи стали ми щасливішими в результаті нескінченних змін однієї матеріальної форми на іншу. Чи відбулася з розвитком зовнішніх форм існування змістовна, суттєва еволюція людини?

Кожного дня технічна індустрія працює над знищенням робочих місць. Й більшість людей сприймає це як трагедію для себе, тоді як техногенний розвиток покликаний звільнити людину від праці та надати їй можливість вдосконалювати свої внутрішні, суто людські, а не тваринні якості. Робота все більше стає тягарем та необхідністю вижити, отримавши гроші, а не визначальною сферою життя людини в якій вона знаходить радість реалізації саме людської неповторності. Після постмодерного нігілізму, депресії та постгуманізму кінця ХХ століття, метамодерн початку ХХІ ст. з його оновленням вищих цінностей та ідеалів класики, трансформується в соціумі через кардинальні світоглядні зміни та цінності, серед яких домінують щирість, відкритість, чуттєвість, емпатія. Самоцінність людини, її індивідуальна неповторність та творча реалізація не має бути пов'язана із суто прагматичною мотивацією виживати завдяки егоцентричній спрямованості споживчого суспільства. В такому погляді на проблему шляхи її вирішення знаходяться поза економічною площиною в сфері кардинальної зміни світоглядної парадигми сучасності. Мета людської діяльності – не заробити гроші та матеріально себе забезпечити, підтримавши фізичну форму, а максимально сконцентруватися саме на людському. Це світ відносин, моралі, цінностей, смислів.

Саме тут приходиться до часу концепція Основного доходу, яка вже декілька століть визріває й періодично знаходить концептуальне оформлення в філософському контексті. В 1516 році лорд-канцлер Англії Томас Мор опублікував цікаву книгу під назвою "Утопія"⁶. Утопія – це місце якого не існує. Але ж ми маємо багато прикладів, коли Утопія отримує топос, тобто існуюче місце. Утопія – це проект, модель, у вигляді ідеї, яка, як і всі наші думки, приречена на реалізацію. Ми не можемо вигадати того, чого не може бути. Й якщо ми озирнемося назад, то побачимо, що наш сучасний світ це реалізація демократії, свободи, гендерної рівності, які були утопією ще в XVII-XVIII ст. Утопії мають властивість ставати дійсністю. Повернувшись до Томаса Мора, ми бачимо що мислитель підняв питання щодо створення системи справедливого розподілу багатства. Його концепція про те, що всі люди мають право на постійний дохід, почала активно вкорінюватися в умах учених.

Ця ідея отримала розвиток у XVIII столітті завдяки англо-американському мислителю Томасу Пейну, який в 1797 році

⁶МорТ. Утопія. - М.: Наука, 1978.

представив роботу "Аграрна справедливість", де запропонував одноразово виплачувати мінімальний дохід особам старше 21 року. А джерелом допомоги, на думку Пейна, могли стати податки на власників земельних ділянок.

Тема розподілу доходу стала ще популярнішою на початку ХХ століття. Тоді британський інженер Кліффорд Дуглас запропонував світу теорію соціального кредиту. У своїх роботах "Економічна демократія", "Кредитна влада і демократія", "Соціальний кредит" автор обґрунтував ідею: кожному громадянину належить частка національного багатства. Тому суспільство повинно розподіляти національні дивіденди як безвідсотковий кредит між усіма членами суспільства. Але ж 70-річний період соціалізму Радянського Союзу дозволяє зробити висновок про неготовність людини щодо реалізації ідеї соціальної рівності. Чому теорії соціалізму та майже комунізму, як великі ідеї справедливого існування, не спрацювали в радянському просторі? Чому комунізм так і залишається красивою утопією, яку не сприймає сучасна вкрай прагматична людини. Тому що ідея соціалізму та комунізму – альтруїстична, а свідомість залишалась на рівні егоїстичного споживання, масштаби якого все більше й більше зростають, а значить зростає й конкуренція, боротьба, напруження й як наслідок страждання. При цьому апріорі, кожна людина має право не просто на своє існування, а й на позитивне, щасливе існування.

Право на існування це базова соціальна категорія, яка має онтологічне обґрунтування: Буття як таке має універсальну характеристику, яка має формувати соціальні, моральні, політичні та економічні відносини. Унікальність людини полягає в можливості усвідомлювати свою здібність та потребу не тільки споживати, а й віддавати.

Тому альтруїстична свідомість виступає умовою реалізації соціальних проєктів еволюційного рівня в час глобалізації та технізації суспільства. В цьому зв'язку, Основний дохід представляється найбільш адекватною концепцією для цього. Вона відкриває можливість зрозуміти єдину природу свідомості та можливість об'єднуватися, зберігаючи свою індивідуальність. В таких формах існування людини, що звільнена від жорстких зобов'язань, має можливість укріпитися в своїй неповторності та дозволити собі робити те, що вона може за найкраще. Й тоді спрацює вища людська природа – потреба віддавати, ділитися, допомагати, співчувати та проявляти емпатію.

Так формування альтруїстичної свідомості це еволюційний етап розвитку людства. Ми «приречені» на альтруїзм, бо це природа нашої внутрішньої людини, нашого вищого Я.

Невипадково до поняття «альтруїзм» науковці приходять тільки в ХІХ столітті, в час, коли прагматизм та кон'юнктура егоцентричної свідомості вже голосно заявляє про себе. Термін «альтруїзм» вводить Огюст Конт, в значенні дії на благо іншого індивіда або групи в цілому, пов'язаної із витратами для того хто діє⁷. Взагалі з альтруїстичною природою людини й пов'язана головна ознака соціальності людини. Проте, все це, звичайно, не означає, що до того як Конт у своїй «Системі позитивної політики» вперше використав це поняття, в історії західної філософії не існувало подібних ідей. Проблема чеснот та добродішностей пронизує всю світову філософську та релігійну думку з давнини дотепер. Але ж введення в ХІХ ст. поняття «альтруїзм» відкрило дорогу науковому вивченню поведінки, яка точно характеризує людину як істоту, що через соціальність реалізує свою внутрішню природу. Тому інтерес та затребуваність щодо альтруїстичної свідомості й як похідне – альтруїстичного способу життя, значно зріс. Сам Конт будував розуміння альтруїзму на протиставленні егоїзму, наслідки якого сьогодні руйнівні як для окремої людини, так і для планетарної культури в цілому.

Послідовник Конта Герберт Спенсер говорить, що егоїзм це нижчий еволюційний щабель, який завжди передує альтруїзму. Він виправдовує свої погляди виходячи із того, що матеріально не забезпечена людина виглядає нещасливою й ніколи не прийде до альтруїстичних потягів⁸. Погодимось із Спенсером, що моралістичний альтруїзм, що ставить за мету віддавати себе заради задоволення своїх амбіцій призводить до рафінованих форм егоїзму. Тому, істинний альтруїзм – це ні пожертва, ні насильство над своєю егоїстичною природою, ні демонстрація своїх чеснот, ні очікування схвалення та винагороди, а звичайна якість людської природи. Усвідомлення цього й призводить нас до альтруїстичної форми буття, де через усвідомлення своєї еволюції, шляхом розкриття свого внутрішнього потенціалу, свого істинного Я, суспільство людей і може дійти до впровадження концепції Основного доходу, як еволюційної форми соціально-економічної організації людей

⁷Comte A. System of Positive Polity. L., 1875

⁸Spencer H. The Principles of Ethics. Vol. 1. N.Y., 1896

розширеної свідомості, для яких віддавати не поодинокі дії, вчинки чи пожертва, а норма існування. Альтруїзм як еволюційну форму світогляду людини та суспільства досліджували Еміль Дюркгейм, Георг Зіммель, Стивен Хітлін і Стивен Вейс, опосередковано Макс Шелер, вибудовуючи свої обґрунтування на довізначенні альтруїзму через категорії моралі.

Визначальною для долі моралі і альтруїзму в соціології стала теорія дії Толкотта Парсонса⁹. Його метою було створення системної моделі дії, на основі зміни типових егоїстичних характеристик на їх альтруїстичну протилежність: ефективність – нейтральність; орієнтація на себе – орієнтація на колектив, партикуляризм – універсалізм; приписування – досягнення; диффузність – специфічність. Ці характеристики альтруїзму органічно відповідають базовим принципам Основного доходу, а саме безумовність, універсальність, періодичність, неповернення (відсутність звітності), індивідуалізація.

Виходячи із ознак альтруїзму формуються й соціальні настанови свідомості в реалізації концепції Основного доходу:

1. Заможним членам суспільства природньо притаманно віддавати на підтримання всієї системи, тобто тих, хто не має грошей, роботи, дому.

2. Увірити всіх членів суспільства, що накопичення не робить людину щасливою – тому перерозподіл веде до гармонійного стану всього суспільства

3. Відповідально відноситися до отриманих грошей та альтруїстично віддавати суспільству свої можливості.

Таким чином, успішність реалізації концепції Основного доходу полягає, перш за все, у світоглядній трансформації на шляху до альтруїзму як природньої форми суспільства майбутнього та духовної еволюції внутрішньої сутності та родової ознаки людини. О.П. Блаватська в своєму творі «Золоті Сходи» визначила принцип альтруїзму дуже просто: «Незаплямоване Життя, відкрита душа, чисте серце, енергійний інтелект, незашорене духовне сприйняття». Нам залишилося зробити альтруїзм – практикою життя кожного. Впровадження концепції Основного доходу на локальному чи державному рівні є природньою формою прояву альтруїстичної свідомості в період кардинальних змін в розумінні призначення людини, її соціальної активності, свідомого відношення до праці та

⁹Парсонс Т. О структуре социального действия. – М.: Академический проект, 2018.

отримання задоволення від покращення життя кожного та суспільства в цілому.

ОСНОВНИЙ БЕЗУМОВНИЙ ДОХІД: СУСПІЛЬНИЙ ПАС НА КОРПОРАЦІЇ

Марина Сергіївна Пашкевич

Україна

Доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри обліку і аудиту

НТУ «Дніпровська політехніка»

«З якою емоцією Ви живете?» – запитали у молоді України віком 18-29 років на замовлення популярного соціально-політичного шоу України «Свобода слова Савіка Шустера» 24.04.2020. Відповіді розподілилися наступним чином: 49% – надією на завтрашній день, 39% – страху за завтрашній день, 12% – приниження через умови життя¹⁰.

Не зважаючи на те, що майже 50% молоді України мають позитивні емоції щодо власного життя, трохи більше 50% відчують невпевненість та незадоволення. На наш погляд, таке співвідношення не може характеризувати сучасне українське суспільство, як стійке для розвитку та нарощення людського капіталу. Важко передбачити чи змінилися б відповіді молодих українців, якби їм запропонували мати гарантований, однаковий для всіх, періодично сплачуваний основний безумовний дохід. Це питання потребує дослідження, але за своєю ідеєю економічний інструмент базового безумовного доходу спрямований, у тому числі, і на надання людині впевненості у завтрашньому дні, гарантії на існування та свободи дій.

Пропонуємо у світлі сучасних економічних теорій стейкхолдерів та агентів на проблематику базового безумовного доходу подивитися не стільки через призму монетарної (грошово-кредитної) або фіскальної (податкової) політики, скільки через призму основних учасників економічного процесу. Необхідно дати відповідь на

¹⁰ Свобода слова Савіка Шустера – 24.04.2020 – повний випуск // <https://www.youtube.com/watch?v=cnge6moslsu>(1:33:51).

питання: ХТО саме повинен забезпечувати базовий дохід громадянам? ХТО саме повинен захищати їх економічну свободу? Тут доцільно зауважити, що поняття «економічна свобода» – багатогранне і широке у розумінні, і у економічній практиці є такі механізми, як мінімальна заробітна плата, пенсійні виплати, соціальні пільги, індексація виплат на коефіцієнт інфляції тощо, які покликані надавати людині економічний захист. Однак, фактично в економіці України результативність цих механізмів майже нівельовано через їх нижчий за прожитковий мінімум рівень. Тому, розглядаючи питання про гаранта основного доходу, повинно бути чітке усвідомлення того, який кошик основних потреб цей дохід повинен забезпечувати реально. У протилежному випадку він втратить свій соціально-економічний сенс, як втратило сенс та викликало обурення серед пенсіонерів чергове підвищення пенсій в Україні у 2019 р. в середньому на 10 грн, що еквівалентно 0,5 \$ США. Отже у подальших міркуваннях будемо виходити з того, що реальний основний дохід дійсно дозволить уникнути відчуття страху залишитися голодним безхатченком у завтрашньому дні.

Теоретики концепції основного доходу зазвичай посилаються на державу, як головного актора та єдиного гаранта нового соціально-економічного устрою¹¹. Однак, у цьому можна знайти певне протиріччя з економічними реаліями сьогодення. Протягом десятиріч прогресивною та панівною економічною моделлю розвитку вважається ліберальний дизайн відносин між попитом та пропозицією, які виступають саморегулюючими силами ринку та розвитку. Цій моделі характерні жорсткий розподіл праці, спеціалізація, конкуренція, сила приватної власності, цільовий прибуток. Ця модель стала стрижневою для глобалізації та виникнення транснаціональних корпорацій, чиї активи, виробничі процеси та фінансові ресурси розподілені між різними континентами за принципом економічної вигоди та логістичної доцільності. Яка

¹¹Jones, D., & Marinescu, I. (2018). The labor market impacts of universal and permanent cash transfers: Evidence from the Alaska Permanent Fund (No. w24312). National Bureau of Economic Research.

Tideman, N., & Tsang, K. P. (2010). Seigniorage as a source for a basic income guarantee. *Basic Income Studies*, 5(2), p. 1-6.

Van Parijs, P. (1992). *Arguing for basic income* (Vol. 995). London: Verso.

Andre Coelho. [Ukraine: basic income experiment has started being prepared in Ukraine](https://basicincome.org/news/2018/12/ukraine-basic-income-experiment-has-started-being-prepared-in-ukraine/). BIEN / Basic Income Earth Network(12 december 2018) // <https://basicincome.org/news/2018/12/ukraine-basic-income-experiment-has-started-being-prepared-in-ukraine/>

роль держави у цій моделі? Декларативно з часів кейнсіанства ліберальна ринкова модель економіки спирається на обмежену регулятивну функцію держави, тобто держава виступає невидимим актором, який у разі будь-яких негараздів одразу допоможе ринку (попиту та пропозиції) відновитися. Разом з тим, на наш погляд, роль держави, а точніше рівень її впливовості та впливу, фактично є мінімальним, якщо не назвати його таким, що прагне нуля. На підтвердження проаналізуємо діалог між президентом США Бараком Обамою та одним із засновників корпорації Apple Стівом Джобсом, який стосувався серйозної для економіки США проблеми концентрації виробництва мультинаціональних корпорацій у інших країнах та скорочення робочих місць у США. На намагання президента Обами вирішити цю проблему та на питання, коли робочі місця повернуться в США, Джобс відповів: «Вони не повернуться»¹². Президент США Трамп, закликавши транснаціональні корпорації вивести активи і виробництво з Китаю, у результаті отримав їх переміщення у інші країни Азії, але не повернення до США¹³.

З приведенного прикладу видно, що

по-перше, транснаціональні корпорації, які не відчують приналежності до певної держави, а оперують у світі, припинили відносити себе до держави, а держава стала для них надто «тісною»;

по-друге, держава не може впливати на поведінку та рішення глобальних корпорацій, а значить майже повністю втратила свою фактичну регулюючу функцію для економіки;

по-третє, центр прийняття соціально-економічних рішень перенесено у директори транснаціональних корпорацій.

В Україні немає транснаціональних корпорацій, але є олігархічні бізнес-клани, які аналогічно виводять фінансові активи за кордон та слабо дослухаються до рекомендацій державних органів влади.

У зв'язку з цим, як держава може забезпечити громадянам основний безумовний дохід, якщо скоріше за все є підконтрольною бізнес-корпораціям, що означає прийняття найбільш сприятливих рішень саме для глобального ведення бізнесу?

Таким чином, на наш погляд, зважаючи на те, що ресурси, процеси та владний вплив у теперішній економічній моделі більшою

¹² Günter Walzenbach, Global Political Economy (December 29, 2016) // <https://www.e-ir.info/2016/12/29/global-political-economy/>

¹³ J.R. Reed President Trump ordered US firms to ditch China, but many already have and more are on the way (September 1, 2019) <https://www.cnbc.com/2019/09/01/trump-ordered-us-firms-to-ditch-china-but-many-already-have.html>

мірою сконцентрований у транснаціональних корпораціях, то у питанні безумовного основного доходу необхідно зробити суспільний пас саме у їх бік, і вимагати виплати громадянам основного доходу саме від бізнес-корпорацій. Доцільно поставити питання конфлікту інтересів між громадянами та бізнесом. Громадяни шукають захищеності та свободи у вигляді основного доходу, який повинен забезпечуватися у першу чергу з податкових відрахувань бізнесу, який прагне скорочення податків та збільшення прибутку. Саме з цією метою глобальні корпорації розміщують виробництва у тих країнах, де заробітна плата найнижча, а прибуток декларують у тих країнах, де за рахунок найнижчих або нульових податків він буде найвищим. Тож суспільний пас на корпорації та претензія справедливого основного доходу підриває внутрішню ідею транснаціональних корпорацій – знайти та використати найдешевшу у світі робочу силу. Кому корпорації повинні виплачувати основний дохід? Громадянам країни фактичної присутності або громадянам країни бренд-приналежності? Тоді, якщо між країнами присутності та належності спостерігається значна різниця у заробітній платі, то чи буде вона зберігатися у основному доході й надалі підтримуватиметься національна дискримінація в економічній захищеності та відчутті страху або надії на завтрашній день?

Висновком тезисного викладу теоретичного дослідження може слугувати твердження, що при нинішній економічній моделі вільного ринку, контрольованій транснаціональними корпораціями, питання забезпечення основного безумовного доходу повинно бути адресоване бізнес-сектору. У протилежному випадку, економічна модель потребує реформатування у напрямі значного підсилення реального впливу держави на економічні процеси.

ІДЕЯ ЩАСТЯ І БАЗОВИЙ ДОХІД

Олександр Володимирович Тимофєєв

Україна

кандидат філософських наук,

доцент кафедри філософії і педагогіки

НТУ «Дніпровська політехніка»

В античному світі ідея щастя була представлена в різних інтерпретаціях, але найбільш ґрунтовним вивченням даної проблеми

можна вважати вчення Арістотеля. Згідно з етимологією: «*Eudaimonia*» (за Арістотелем – справжнє щастя) складалося з двох частин – *eu* (добро) і *daimon* (божество), тобто дослівно означало, що добродісна людина знаходиться під заступництвом богів. Слід зазначити, що *eudaimonia* відноситься до об'єктивно бажаного життя, що робить це поняття більш широким, ніж щастя, оскільки погані події, які не сприяють переживанню щастя, впливають на *eudaimonia*.

Протягом історичного розвитку людства, як сама ідея щастя, так і шляхи її вирішення зазнали кардинальних змін. Не секрет, що сучасна людина вже не тільки *zoonpoliticon* (Арістотель), *imago Dei* (Августин) але й (більшою мірою) *homoeconomicus*. Напруження між прагненням бути суспільною істотою та прагненням отримати максимальну вигоду переводить ідею щастя в розряд недосяжних утопій. Сьогодні ідея недосяжності щастя стає масовою, а прагнення до щастя перетворюється в пошук шляхів «одужання» та відродження.

Одним з можливих шляхів зняття напруження між *zoonpoliticoni* *homoeconomicus* в прагненні людини до щастя може виступати ідея Basic Income (Безумовний Базовий Дохід). В рамках цієї ідеї актуальним є перехід від негативної до нейтральної концепції людини. Таку концепцію запропонувала одна з учасниць конференції BIEN 2019 Крістіна Гіріляйнен (Kristiina Hyryläinen).

«Нейтральна концепція людини означає, що всі люди рівні, цінні і досконалі, як люди, без будь-якого порівняння, як і всі інші живі істоти. Кожен з нас прагне зробити все можливе. Сьогодні в світі більше добрих справ, ніж злих. Тільки справи мають значення, і кожен несе відповідальність за свої власні: кожна дія містить або винагороду, або штраф. Ясно, що в правильних умовах людині легше досягати успіху, ніж в бідних. Ось чому кожному повинні бути гарантовані найкращі умови для гідного людського життя»¹⁴.

Тобто, в цьому випадку, як і в античному розумінні – щастя (*eudaimonia* = добро+захист (богів)) – складається з добродісності (добрих справ) та захисту, що пропонує ідея базового доходу.

Цікаво, що нейтральна концепція людини, запропонована фінською дослідницею, перегукується з думкою італійського філософа Джорджо Агамбена. В книзі 2019 р. «Царство і Сад» Агамбен пропонує розглядати істинну людську природу в якості Раю

¹⁴ Kristiina Hyryläinen. From Negative Human Concept to Newtural Human Concept // 19th BIEN Congress Hyderabad, India. URL: <https://basicincome.org/wp-content/uploads/2020/01/Kristiina-HyrylainenNA.pdf>

на землі: «людина здатна на все, але нікому нічого не винна», «людина – істота можливості», «безліч людей, очі яких відкрилися, втілили Царство Духа і живуть на землі в стані райської невинності»¹⁵. В такому розумінні щастя може бути розглянуто як об'єктивна розумова форма, що склалася в рамках певної культури, соціально заданий «зразок» людського існування, який виступає в якості міри індивідуального буття.

Отже, усвідомленню інтроспективного вектору щастя (який, тим не менш, направлений назовні – любити, дарувати, служити) може сприяти перехід від негативної (гріх, провина) до нейтральної (цінність, досконалість) концепції людини. Втім ігнорувати вплив зовнішніх факторів буде помилкою. Захист як складова визначення та досягнення щастя є дуже важливою. Одним з дієвих засобів захисту в контексті економічної свободи людини може слугувати ідея безумовного базового доходу – гарантовані найкращі умови для гідного людського життя. В сучасних умовах пандемії COVID-19 впровадження такої ідеї в реальність більш ніж актуально.

СТАРТОВІ ПРОЕКТИ В РОСІЇ І УКРАЇНІ

Олександр Валентинович Соловйов
Росія

Громадський рух «Основний дохід Росія Завтра»

Росія

У березні 2019 Громадський рух "Основний дохід Росія Завтра" (член Всесвітньої мережі WIEN) почав стартовий пілотний проект з виплати основного доходу.

У квітні 2019 почалися безготівкові грошові виплати на банківські картки учасників без будь-яких умов, які здійснювалися щомісяця протягом 3 місяців в трьох регіонах Росії: Москві, Московській області і Бурятії. Одержувачами стали 8 осіб: багатодітні батьки та пенсіонери. Виплати склали 5000 – 6500 рублів на місяць на людину. Джерела виплат – приватні пожертвування. Науковий партнер експерименту – Інститут соціально-економічних проблем народонаселення РАН, який розробив анкети для одержувачів основного доходу. Анонімне анкетування учасників

¹⁵ Giorgio Agamben. *Il Regno e il Giardino*. Vicenza: Neri Pozza, 2019. P. 2-4.

пілота проводилося на початку і в кінці стартового проекту. Вивчався вплив основного доходу на добробут одержувачів, їх психічне і фізичне здоров'я.

Пілотний проект показав, що підтримка у вигляді основного доходу дуже значуща для малозабезпечених та багатодітних категорій населення. Результати анкетування показали, що виплати основного доходу одержувачі витрачали на купівлю одягу, взуття, погашення боргів, освіту. Виплати основного доходу мали позитивний вплив на фізичне і психічне здоров'я одержувачів, збільшення довіри до суспільних інститутів.

Україна

Перший в Україні стартовий пілотний проект з виплати основного доходу відбувся в червні 2019.

Організатор – Соловійов Олександр (меценат, член Всесвітньої мережі основного доходу BIEN). Основний дохід виплачувався щомісяця безготівковим шляхом на банківські картки учасників без будь-яких умов протягом 3 місяців в двох областях України: Дніпропетровській (м. Павлоград, с. Межирічі, с. Дубовики) і Черкаській (с. Подільське). Одержувачами стали 10 осіб. Основний дохід виплачувався в сумі, еквівалентній 50 доларам США в місяць на людину. Джерела виплат – приватні пожертвування. Анонімне анкетування учасників пілота проводилося на початку і в кінці стартового проекту. Вивчався вплив основного доходу на добробут одержувачів, їх психічне і фізичне здоров'я.

Пілотний проект показав велику значущість виплат основного доходу для учасників проекту. За результатами анкетування встановлено, що виплати основного доходу одержувачі витрачали на оплату лікування, на покращення харчування, погашення боргів, на придбання одягу і взуття, освіту, інтернет, поїздку на море з дітьми. Виплати основного доходу надали позитивний вплив на фізичне і психічне здоров'я одержувачів, збільшення довіри до людей і суспільних інститутів.

Раніше (у листопаді 2018) влада м. Павлоград анонсувала масштабний пілотний проект по основному доходу в 2019 році (від 2000 учасників, виплати від 100 євро, протягом 2 років). Організатор був змушений змінити параметри проекту після відмови муніципальної влади від попередніх домовленостей.

Основна мета пілотів – показати, що гарантований основний дохід в країнах колишнього СРСР – можливий. Що це – не політика, не черговий обман влади. А також вивчення впливу на життя

одержувачів, вивчення куди люди будуть витратити гроші, отримані просто так.

Проблеми, що виникли під час запуску пілотів:

- Головна проблема – відсутність у людей віри, що гарантований основний дохід може бути реалізований у їхній країні. В Європі або США – так, в Африці – можливо, в їх країнах – неможливо. Країни колишнього СРСР – уламки величезної імперії з насильно насадженою комуністичною ідеологією. Понад 70 років радянські люди жили за "залізною завісою" у тоталітарній державі з масовою пропагандою. Суспільство пережило кілька руйнівних воєн, геноцид цілих народів, страх і злидні. Влада СРСР, а потім Нова влада систематично обманювала людей, здійснювала конфіскацію майна та грошей під виглядом реформ, сприяла розвитку "бандитського капіталізму" і тотальної корупції. Фактично суспільство не бачило нормального життя, соціальна система країн залишилася на рівні тоталітарних країн, незважаючи на демократичне марнослів'я. Тому деякі люди відмовлялися від участі в пілотах, підозрюючи організаторів в обмані, або бажанні отримати щось натомість. Правда, з моменту закінчення пілота, організатори регулярно отримують велику кількість листів з проханням продовжити пілот і фінансування, просто отримати фінансову допомогу та інше;

- Небажання (побоювання) влади брати участь в пілотах у будь-якому вигляді, спроби використовувати пілоти для своїх локальних політичних цілей. За винятком наймолодшого сільського голови України Кухаренко Артема, який брав найактивнішу участь у пілоті. Він дбав про людей, на свої гроші забезпечував трансфер і допомогу людям;

- Основне заперечення влади і людей, які не беруть участь в пілоті: нашим людям (Росія, Україна) не можна давати гроші просто так, тому що вони витратять їх на алкоголь або розваги. При цьому вони б самі так не вчинили (за їхніми словами);

- Віра в "доброго царя" або правителя (Україна, Росія): українські учасники направили петицію листом і в електронному вигляді новообраному Президентові в надії на участь держави у розширенні та продовженні пілота. Традиційно для країн колишнього СРСР команда українського президента перевела відповідь у бюрократичну площину, не відповівши по суті. При подачі петиції на державному порталі, багато українських учасників зіткнулися з технічною неможливістю голосувати. В Росії, незважаючи на заявлену владою можливість подати і підтримати петицію про участь держави в

Пілоті, влада навіть не допустила можливість розміщення петиції на державному порталі. Також організатори зіткнулися з критикою (Україна): дехто казав, що реально пілот проводиться Урядом, а організатори привласнили частину грошей;

- Короткий термін і невелика кількість учасників були обумовлені невеликим бюджетом пілота.

Висновки: цілі стартового пілота досягнуті; гарантований основний дохід можливий і потрібен в будь-якій країні; учасники витрачають ці гроші розумно і доцільно, вони краще будь-якого чиновника знають потреби своєї сім'ї; потрібно розширення пілотів, потрібні додаткові пілоти за рахунок участі держави або розширення кола інвесторів (меценатів), а також краудфантінг.

УКРАЇНА У СИСТЕМІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСНОВНОГО ДОХОДУ

Валерій Мищенко
Україна

*Студент другого курсу спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»
НТУ «Дніпровська Політехніка»*

Основний дохід – це певна сума, яка періодично виплачується кожному громадянину держави не зважаючи на його статус, роботу чи вік. Це інструмент знищення бідності та перерозподілу багатства у світі. Завдяки даному інструменту такі механізми, як соціальні виплати, пільги та інше не будуть потрібні.

Під час ознайомлення з іноземними практиками використання доходів було помічено таку закономірність, основний дохід має успіх у таких країнах як: Індія, Фінляндія, ДР Конго, Південна Корея, Кенія, Саудівська Аравія та Австрія. Звідси випливає, що даний інструмент впроваджується у країнах з міцною та стабільною економікою або у країнах, в яких громадянин може місяць жити за 10\$.

Україна у цій системі знаходиться посередині. Нажаль, на даний момент у країні відсутня міцна та стабільна економіка, але й за 10\$ в Україні ніхто не виживає. Тому один з шляхів введення основного доходу для України це зміцнення економічної структури.

Також, окрім економічного питання існує й моральне. Українець цінує лише те, що отримав з праці, своїми руками, а не те, що звалилось на нього з неба. Більшість громадян нашої країни сприймуть основний дохід як гроші з неба, тому перед тим як впроваджувати даний інструмент має пройти час, за який люди мають усвідомити, що основний дохід це не гроші з неба, які можна витратити бездумно, це та ж сама заробітна платня, але працювати ти для цього не повинен.

Яскравим прикладом є Саудівська Аравія. У даній країні нафта—це є народне багатство, тому відсоток від продажу кожен громадянин незважаючи на статус, роботу, вік чи стать отримує свій відсоток від продажу. Як наслідок, ви не побачите жебрака десь на вокзалі в Ер-Рияді чи Медині. Знову ж таки, велику роль зіграла місцева релігія та моральне виховання громадян. Відповідно до Корану, ти не можеш бути багатим сусідом у бідному районі, ти маєш допомогти сусіду отримати більше, та допомогти йому підвищити рівень його життя. Тому й влада країни не вважає доцільним збагачуватись за рахунок громадян.

Індія. В Індії ситуація інакша. Багата країна з високим рівнем бідності серед населення. Там основний дохід впроваджують у певних комунах, кооперуються за для спільного блага. В Індії існує нерівність між чоловіками і жінками. Причиною цієї нерівності є фінанси. Чоловік заробляє більше жінки, тому й вона залежна від нього. В Індії основний дохід набув не тільки матеріальної, а й моральної цінності, адже жінка з грошима-не рабиня.

Південна Корея. У цій країні основний дохід був реалізований локально, у місті Сувон (населення 1.2 млн). На думку корейських реалізаторів даної ідеї найбільш фінансово незахищеними є молодь від 16 до 25 років. Це час, коли ти маєш навчатись, а не працювати, тому для даної групи людей було впроваджено систему основного доходу, щоб молодь витратила максимальну кількість часу на навчання та становлення як платоспроможного громадянина. Логіка полягає в тому, якщо студент матиме можливість більш ретельно навчатись не відволікаючись на базові фізіологічні потреби, які реалізувати без фінансів неможливо, то у майбутньому він зможе повернути ці гроші шляхом оплати податків вже як заможній громадянин.

Кенія. Країна, яку розривала велика кількість громадянських збройних конфліктів, тиранії військових диктаторів. Це усе й призвело до різкого зростання бідності. Тому у цій країні люди

виживають за 5-10\$ на місяць. Тут вміють цінити кожен цент, який падає навіть з неба. Логіка застосування проста, привчити людей до грошей, адже деякі жителі цієї країни, як і Африки загалом, навіть ніколи й не бачили грошей, що вже й казати про використовували.

То де ж Україна у цій системі? З одного боку в нас немає безмежних покладів нафти, заробіток від продажу якої ми б змогли ділити між усіма громадянами, та й проблемами студентства особливо то й ніхто не переймається. З іншого боку в Україні жінки рівні з чоловіками, а рівень доходів більше ніж 5-10\$ на місяць.

В Україні є природні ресурси, та присутні соціальні механізми, які нагадують основний дохід (виплати безробітним та та мало захищеним соціальним групам). Механізми існують, але вони в певній мірі розгалужені, корумповані та бюрократизовані. Введення основного доходу прибере необхідність у соціальних виплатах, виплатах безробітним та ще певної кількості виплат. Зникнуть великі інституції, а з ними й зменшиться рівень бюрократизації.

На даний момент Україна має навчити своїх громадян цінити те, що в них є, подолати корупцію, тоді й сформується умови впровадження основного доходу. Даний механізм допоможе нам побороти бідність, проблему працюючих студентів та фінансову несправедливість!

* * *

The concept of Basic Income, as an unconditional payment to citizens, is based on the theoretical foundations of the socio-philosophical teachings of Thomas More, Thomas Payne, Clifford Douglas and many other thinkers of previous centuries. The main income is not only an economic theory, but also a new worldview dimension of society, in which a person should be able to maximize the realization of their best abilities and get closer to a harmonious existence. The first decades of the XXI century have exacerbated the problem of human survival in the economic, environmental and global systemic crisis. The urgency of addressing the concept of Basic Income in Ukraine is exacerbated by the current state of the economy and politics, which needs substantial renewal in the global crisis and global pandemic. The purpose of the first in Ukraine International Scientific Seminar on "Basic Income: Theory and Practice", held at the Department of Philosophy and Pedagogics of the Dnipro University of Technology aimed to introduce into the domestic scientific community the basic ideas and principles of Basic Income and create a research environment on understanding the possibilities and prospects for the implementation of this concept against the background of Ukrainian society. I would like to express my sincere gratitude to our colleagues from the USA Maurice and Jennifer Bisheff, who initiated the seminar and supported our participation in the BIEN 2019 Congress in Hyderabad (India), which was the impetus for the development of Basic Income ideas in Ukraine. Thank you to all the participants of the seminar who presented their thoughts and practical experience in the highly requested aspects of Basic Income. Sincere thanks to Liudmyla Kovtun for translating and creating the possibilities for an international communication.

Yuliia Shabanova

WHAT IS BASIC INCOME?¹⁶

A basic income is a periodic cash payment unconditionally delivered to all on an individual basis, without means-test or work requirement.

Basic income has the following five characteristics:

1. Periodic: it is paid at regular intervals (for example every month), not as a one-off grant.
2. Cash payment: it is paid in an appropriate medium of exchange, allowing those who receive it to decide what they spend it on. It is not, therefore, paid either in kind (such as food or services) or in vouchers dedicated to a specific use.
3. Individual: it is paid on an individual basis—and not, for instance, to households.
4. Universal: it is paid to all, without means test.
5. Unconditional: it is paid without a requirement to work or to demonstrate willingness-to-work.

A wide variety of Basic Income proposals are circulating today. They differ along many other dimensions, including in the amounts of the Basic Income, the source of funding, the nature and size of reductions in other transfers that might accompany it, and so on.

A Basic Income that is stable in size and frequency and high enough to be, in combination with other social services, part of a policy strategy to eliminate material poverty and enable the social and cultural participation of every individual is often called a “full Basic Income,” and a lower one is often called a “partial Basic Income.” However, the definitions of “full” and “partial” are highly controversial, and BIEN has not attempted to define them officially.

¹⁶ Material from "Basic Income Earth Network" <https://basicincome.org/basic-income/>

Some short-term proposals currently focus on the so-called “partial Basic Income.” Some supporters see this as a path toward a full Basic Income; others prefer the strategy of pushing for a full Basic Income from the start.

Many reasons have all been invoked in Basic Income’s favour, including liberty and equality, efficiency and community, common ownership of the Earth and equal sharing in the benefits of technical progress, the flexibility of the labour market and the dignity of the poor, the fight against inhumane working conditions, against the desertification of the countryside and against interregional inequalities, the promotion of adult education, autonomy from bosses and bureaucrats.

The inability to tackle unemployment with conventional means has, in the last decade or so, become a major reason for the idea being taken seriously throughout Europe by a growing number of scholars and organizations. Social policy and economic policy can no longer be conceived separately, and Basic Income is increasingly viewed as the only viable way of reconciling two of their respective central objectives: poverty relief and full employment.

Grassroots activism for Basic Income has increased greatly since 2010. In addition, many prominent European social scientists have now come out in favour of it – among them several Nobel laureates in economics. In a few countries some major politicians, including from parties in government, are also beginning to stick their necks out in support of it. At the same time, the relevant literature – on the economic, ethical, political and legal aspects – is gradually expanding and those promoting the idea, or just interested in it, in various European countries and across the world have started organizing into active networks. Yet, the proposal also receives strong political resistance in most countries.

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS¹⁷

How does basic income differ from existing guaranteed minimum schemes?

Relative to existing guaranteed minimum income schemes, the most striking feature of a basic income is no doubt that it is paid, indeed paid at the same level, to rich and poor alike, irrespective of their income level. Under the simplest variant of the existing schemes, a minimum level of

¹⁷ Material from "Basic Income Earth Network" <https://basicincome.org/basic-income/>

income is specified for each type of household (single adult, childless couple, single parent of one child, etc.), the household's total income from other sources is assessed, and the difference between this income and the stipulated minimum is paid to each household as a cash benefit. In this sense, existing schemes operate *ex post*, on the basis of a prior assessment, be it provisional, of the beneficiaries' income. A basic income scheme, instead, operates *ex ante*, irrespective of any income test. The benefit is given in full to those whose income exceeds the stipulated minimum no less than to those whose income falls short of it. Nor are any other means taken into account when determining the level of benefit a person is entitled to: neither a person's informal income, nor the help she could claim from relatives, nor the value of her belongings. Additionally, a basic income is paid to each individual member of the community, rather than to each household taken as a whole, or to its head, as is the case under most existing guaranteed minimum schemes. A basic income is paid on a strictly individual basis—not only in the sense that each individual member of the community is a recipient, but also in the sense that how much (s)he receives is independent of what type of household she belongs to. The operation of a basic income scheme therefore dispenses with any control over living arrangements, and it preserves the full advantages of reducing the cost of one's living by sharing one's accommodation with others. Precisely because of its strictly individualistic nature, a basic income tends to remove isolation traps and foster communal life.

How does Basic Income relate to in-kind benefits?

A basic income is provided in cash, without any restriction as to the nature or timing of the consumption or investment it helps fund. In most variants, it supplements, rather than substitutes, existing in-kind transfers such as free education or basic health insurance.

Is Basic Income restricted to the nation-state?

In most proposals, the basic income is supposed to be paid, and therefore funded, at the level of a nation-state, as sometimes indicated by the very choice of such labels as “state bonus”, “national dividend” or “citizen's wage”. However, it can in principle also be paid and funded at the level of a politically organised part of a nation-state, such as a province or a commune. Indeed, the only political unit which has ever introduced a genuine basic income, as defined, is the state of Alaska in the United States (see Palmer 1997).

A basic income can also conceivably be paid by a supra-national political unit. Several proposals have been made at the level of the European Union (see Genet and Van Parijs 1992) and some also, more speculatively, at the level of the United Nations (see, e.g., Kooistra 1994, Frankman 1998, Barrez 1999).

Is a Basic Income paid only to citizens?

A basic income can be associated with more or less inclusive conceptions of the membership of a political community. Some, especially among those who prefer the label ‘citizen’s income’, conceive of membership as restricted to nationals, or citizens in a legal sense. The right to a basic income is then of a piece with the whole package of rights and duties associated with full citizenship, as in the conception of the French philosopher Jean-Marc Ferry (1995). Others, especially among those who view basic income as a general policy against exclusion need to conceive of membership in a broader sense that tends to include all legal permanent residents. The operational criterion may be, for non-citizens, a minimum length of past residence, or it may simply be provided by the conditions which currently define residence for tax purposes.

Is a basic income paid to all individuals regardless of age?

Some restrict basic income, by definition, to adult members of the population, but then tend to propose it side by side with a universal, child benefit system. Others conceive of basic income as an entitlement from the first to the last breath and therefore view it as a full substitute for the child benefit system. But the majority of those who propose an integration of child benefits into the basic income scheme differentiate the latter’s level according to age, with the maximum level not being granted until majority, or later.

In most proposals, however, the basic income is granted beyond retirement age, either at the same level as for younger adults or at a somewhat higher level. In all cases, this basic income for the elderly can be supplemented by income from public or private contributory pension schemes, as well as from private savings and from employment.

How would a basic income be funded?

The basic income is funded along with all other government expenditures out of a common pool of revenues from a variety of sources. Among those who advocated ear-marked funding, most are thinking of a specific tax. Some want it funded out of a land tax or a tax on natural

resources. Others prefer a specific levy or a massively expanded value-added tax. And some of those who are thinking of a worldwide basic income stress the potential of new tax instruments. Redistributive taxation need not be the only source of funding for basic income. Alaska's dividend scheme is funded out of part of the return on a diversified investment fund which the state built up using the royalties on Alaska's vast oil fields.

How does Basic Income avoid the “unemployment trap”?

The replacement of a means-tested guaranteed income by a universal basic income is often presented as a way of tackling this unemployment trap. If one gave everyone a universal basic income but taxed at 100% the portion of everyone's earnings that does not exceed the minimum guarantee, the unemployment trap would be the same, in this respect, as under a means-tested guaranteed minimum income. But if one makes the mild assumption that the explicit tax rate applying to the lowest income brackets must remain noticeably lower than 100%, then the following statement holds. Since you can keep the full amount of your basic income, whether working or not, whether rich or poor, you are bound to be better off when working than out of work.

Is it fair to give money to the rich?

From the fact that rich and poor receive the same basic income, it does not follow that the introduction of a basic income would make both rich and poor richer than before. A basic income needs to be funded. If a basic income were simply added to existing tax-and-benefit systems, it is clear that the comparatively rich would need to pay both for their own basic income and for much of the basic income of the comparatively poor. This would clearly hold if the funding were through a progressive income tax, but would also hold under a flat tax or even a regressive consumption tax. For the ex nihilo introduction of a basic income to work to the financial advantage of the poor, the key condition is simply that, relative to their numbers (not necessarily to their incomes), the relatively rich should contribute more to its funding than the relatively poor. In most proposals, however, the introduction of a basic income is combined with a partial abolition of existing benefits and tax reductions. If the proposed reform simply consisted in spreading more thinly among all citizens the non-contributory benefits currently concentrated on the poor, the latter would clearly lose out. But no one is making such an absurd proposal. In most proposals that rely on direct taxation, the basic income replaces only the bottom part of the non-contributory benefits, but also the exemptions or

reduced tax rates on every taxpayer's lower income brackets. The immediate impact on the income distribution can then be kept within fairly narrow bounds for a modest basic income. But the higher its level, the higher the average rate of income tax and therefore the greater the redistribution from the comparatively rich to the comparatively poor.

Thus, giving to all, rich and poor, is not meant to make things better for the rich. But, for a given level of minimum income, is there any reason to believe that it is better for the poor than a means-tested guaranteed income? Yes, for at least three interconnected reasons. Firstly, the rate of take up of benefits is likely to be higher under a universal scheme than if a means test is in place. Secondly, there is nothing humiliating about benefits given to all as a matter of citizenship. Thirdly, the regular, reliable payment of the benefit is not interrupted when accepting a job under a basic income scheme, whereas it would be under a standard means-tested scheme.

Raghavan N. Iyer was a Fellow and Lecturer in Politics at St. Antony's College, Oxford University, from 1956 to 1964. He was a member of the staff of the Center from 1964 to 1966, when he assumed a full-time teaching post in Political Theory at the University of California at Santa Barbara. He remains with the Center as a Consultant. His book, *The Glass Curtain*, was published by Oxford University Press, which will also publish his exhaustive study of the political and social thought of Gandhi.

**THE NEW UNIVERSALISM-BEYOND
THE WELFARE STATE:
REFLECTIONS ON AN INTERNATIONAL CONFERENCE**

by Maurice Bisheff

USA

TPF Board Member

*"Impartiality forms the foundation of the egalitarian imperative
which affirms the solidarity of humanity."*

Shri Raghavan Iyer

Thomas Paine, in his essay *Agrarian Justice*, suggested a variety of welfare and progressive taxation proposals. These include cash grants, not means-tested, to those reaching early adulthood and retirement. Many--including both Martin Luther King, Jr., and the conservative economist Milton Friedman—have since made basic income proposals. The philosophy of universal basic income has supported a variety of concrete economic proposals which have converged into a political movement.

Jenny Bisheff, also a TPF Board member, and I attended a 2018 conference in Tampere, Finland on "The New Universalism: Beyond the Welfare State for the 21st Century". Tampere is the second largest city in Finland. It was the 18th such conference sponsored by the Basic Income Earth Network (www.bien.org). At the time of conference planning, Finland was embarking on a national experiment in one province on implementing a basic income. By the time of the conference, a political change had occurred, and the experiment in progress was prematurely canceled without any formal evaluation. Nonetheless, the conference in Tampere attracted over 300 participants from all over the world (including China, South Korea, and Taiwan). The participants were a mix of academics and activists.

A pre-conference day was devoted to the Nordic nations famous for their highly developed welfare state. Would the new universalism move them beyond traditional categorical, means'tested benefits?

Two themes emerged:

- Economic globalization and technological change were seen as the impetus for the practical need for a basic income beyond demeaning and sometimes irrelevant means-tested welfare for certain categories of

people. With traditional jobs uncertain, there is a precarious employment system for citizens and recent immigrants. In an era of "disruption" and shifting "skill-sets", a precariat work force can easily be denied subsistence and suffer the indignity of unemployment. Further, many modes of constructive, unpaid work, such as child care or communal work, remain unpaid. %us, there is a need for support individual choice in phases of one's life for lifelong learning, and for creative, non-market social collaboration.

- It is the liberal, Social Democratic political parties and labor unions which oppose basic income as much as various conservative groups. Liberal groups tend to want to hold on to existing corporate job structures and/or fear job mobility could lessen corporate control. In addition, they fear many workers would simply free load and become lazy (though a minimal income hardly makes a middle class life style).

When the conference began, there was a whole variety of workshop sessions including two levels: one was on the multivalent, multi-dimensional impact of a basic income on the family, the changing structure of social institutions, and economic initiatives; a second focused on a number of small-scale experiments around the world in direct cash grants.

- A whole host of experiments in basic income is occurring all over the world on modest scales. Contrary to opponents who claim human nature will not support realistically a basic income provision, an internet survey of the results of BI experiments in the past twenty five years showed that in 95% of the cases there was no decrease in tendencies to work, concluding, so far, there are no major patterns of "laziness" developed if one received a cash grant.

- Cities and smaller scale jurisdictions all over the world are experimenting with cash grants. Stockton, California is using a blend of public grants and private funds for a limited experiment of a select group of recipients receiving \$500 per month for over a year. Presenters at Tampere shared a staff report for elected officials of the District of Columbia that demonstrated the feasibility for a limited cash grant program to supplement and not interfere with regular social welfare benefits.

- The basic income was not viewed as a social panacea. For some speakers, it must be paired with democratically based National and Local Charters establishing a commons (nongovernment, non-private ownership provisions) in a variety of ecological, energy, and environmental domains which could include taxes for support. In addition, a single land tax which does not fuel real estate speculation and the inordinate development of a

rentier society (Henry George) was also viewed as important for a more "just" society.

- Currently, Sikkim, a state in India, primarily Buddhist, is considering a guaranteed annual income, and farmers in a province in south India are weighing a cash grant.

- Andrew Yang, a current USA presidential candidate, has a campaign that centers around what he calls "UBI" (Universal Basic Income for all). In the context of explaining the philosophy on his website, he evokes the name of a certain "Founding Father":

The idea of guaranteeing every citizen an income from the government is an old one, *first recorded during the Renaissance. In America, it was picked up by founding father Thomas Paine, who referred to the payments as a "natural inheritance."* If you are interested in reading about his ideas on UBI, a full rundown can be found here:

<https://www.yang2020.com/what-is-ubi/>

Continued on page 7, Universal Basic Income

Bulletin of Thomas Paine Friends, vol. 20, no. 1, Spring 2019 3.

THE SOCIAL STRUCTURE OF THE FUTURE

by Raghavan N. Iyer

Raghavan N. Iyer was a Fellow and Lecturer in Politics at St. Antony's College, Oxford University, from 1956 to 1964. He was a member of the staff of the Center from 1964 to 1966, when he assumed a full-time teaching post in Political Theory at the University of California at Santa Barbara. He remains with the Center as a Consultant. His book, *The Glass Curtain*, was published by Oxford University Press, which will also publish his exhaustive study of the political and social thought of Gandhi.

The central assumption of this paper is the possible provision of a guaranteed annual income (or its equivalent in goods and services) to every American citizen in the abundant economy of the foreseeable future. The main purpose of the paper will be to indicate some of the drastic implications of this proposal for social theory and contemporary values, and for a more daring vision of the future than is now commonly contemplated.

It is hardly surprising that the proposal to provide a guaranteed annual income (GAI) to all is seen by critics and champions alike as a revolutionary act in itself. If nothing else were done (which is

inconceivable) , the enactment of such a proposal would alone be a primary factor in changing the way in which the social structure would give form and direction to the universal human urge for fulfillment. The unprecedented divorce between basic income and work, and between involuntary work and survival, will have repercussions on the level of income distribution, attitudes to work, social differentiation, social stratification, occupational ranking, the definition of success and failure, and the possibilities of fulfillment in an affluent society with an abundant economy, a mass consumer culture, and a federal system of representative democracy. All these repercussions – economic, social, political, and ethical – will be too uncertain and unpredictable, too chaotic and complex, to be adequately handled by any computer or master-planner or committee of social engineers. What is certain is that they will produce a change in the social structure so radical that it cannot come about without a transitional period of social disorganization and increased anomie. In other words, even if the eventual outcome is a Golden Age in which there is a new and stable social structure uniquely conducive to universal and unparalleled human fulfillment, it is difficult to weigh the high cost in human suffering, waste, and frustration against the unearned gains to a future generation of inheritors of an unforeseeable (and therefore unintended) utopia.

The fact that the GAI proposal does not make practical sense on its own merely illustrates an easily forgotten truth. The guarantee of income (or of material goods) cannot guarantee anything else that we may desire, but it draws attention to an array of possibilities that we tend to overlook in conventional appraisals of the available means in relation to elusive ends. The more we reflect calmly on the GAI proposal, the more we discern its dual impact on our minds. It is both a dynamite to mental inertia and a stimulus to our creative imagination. It heightens our awareness of dangerous trends and illusions already visible in this country, and it reminds us of the awesome prospect of the imminence of 1984 in some technocratic blueprints for the day after tomorrow. An automated economy could be an authoritarian nightmare if central control were to fall into the hands of power-hungry experts whose manipulative skills include the art of arousing emotion through the deceptive rhetoric of freedom or welfare (conservative or radical), while catering to the insatiable demands of mass consumption in the name of "happiness." The nightmare is aggravated by the thought of increasing coercion (or subtle pressure) in the use of pills and drugs to modify the genetic inheritance and emotional responses of human beings.

The nightmare is frightening, but it must be dispelled. A technological utopia is indeed a denial of freedom if every man is made to carry out the function for which he is best qualified by order of an enlightened despot or a committee of benevolent experts. It may also be true, as Samuel Butler warned in *Erewhon*, that the mass of mankind will acquiesce in any arrangement that gives them better food and clothing at a cheaper rate. It is further obvious that even if the individual's lot matches his biological needs better after the "second industrial revolution" than after the first, this would not make the worker master of his job to any greater extent if there is no real change in the conditions in which jobs are created and distributed. The optimum use of individual capacities need not mitigate natural or social inequalities, it could easily sacrifice freedom to efficiency, and it might well augment "man's grovelling preference for his material over his spiritual interests." Above all, the masses who give power to clever technicians (the New Barbarians, as Shaw called them) are in real danger of finding themselves dominated by them because they need them.

All these dangers are real – they are possible and even probable in a purely technological cornucopia. But the nightmare misleads us precisely in our feeling that we are helpless, that what is possible and probable is inevitable, that the technological utopia is historically determined and rules out any alternative vision of a feasible future. If we are frightened, what are we really afraid of – the machinations of a few men, the superhuman capacities of man-made machines, the mediocrity and conformity and materialism of the masses in an affluent society, or the lack of an adequate social philosophy or political wisdom in a representative democracy? Or, are we afraid only of ourselves? Are we convinced that there is nothing we can do about our fears? Do we despair of our capacity of exercising constructive imagination? Are we doubters of dreams and visions and believers only in nightmares?

Mechanistic concepts are immensely tempting in an industrial society and they could be used to distort human consciousness. If all specifiable tasks for human beings can be reduced to routine movements which a machine can perform, engineers may lead us to the non sequitur that anything a man can do a machine can do. Computer experts may be able to use the techniques of formal logic, but they do not necessarily think more clearly or less illogically than other men. The cleverest men may overlook an elementary point in modal logic: that there is something they are not clever enough to do. (Either they can tie a knot that they cannot untie, or they cannot. Either way, there is something that they cannot do!) The

technologist is neither a god nor a devil, nor even a man who is the sole purveyor of mechanistic concepts. As long as the control of the apparatus in modern industrial society (which limits consciousness) requires free agents, rational discourse cannot be wholly eliminated.

If we can respond to the GAI proposal merely with negative rather than positive emotions, with nightmares to the exclusion of noble visions, we may be reluctant prisoners of a secular fatalism and a technological determinism that have theoretical as well as practical roots. The doctrine of inevitable, unilinear progress has enhanced our collective self-image (maintained by essentially nationalistic ideologies, conservative or radical) but flattened our individual ideals of self-fulfillment and narrowed our practical range of vision of human potentialities. There is always a logical gap between a descriptive account of the impact of technology on the social structure and an evaluative appraisal of either or both in terms of criteria of human fulfillment. This gap may be bridged in social theory and in human life by assuming in advance that we can know and predict contingent connections between changes in the human capacities. This is a plausible assumption and the mainspring of much that is admirable in the quest for collective self-improvement. But this assumption is dangerous when it is elevated into a dogma and may blind us to the lessons of contemporary history. The important thing is to judge every proposal for technical change or social improvement in terms of criteria of human fulfillment.

Any social structure gives form and some continuity to the range of possibilities of human growth and fulfillment. Every social system can be appraised (though appraisals are not final and infallible judgments) in terms of human growth and fulfillment. A social structure can promote or retard or pervert human growth, according to internally shared or externally held criteria. It is also a contingent truth that remarkable individuals arise from time to time who transcend the limitations of their social situation and enrich our concept of human excellence. Democratic theory requires us to view any social structure in terms of the opportunities for growth for the many rather than the attainments of a few. It is majoritarian and also egalitarian (at least in a minimal sense). But there have been high cultures—high in the display of human excellence—which were unashamedly undemocratic. They tended to have stable and hierarchical social structures, in which men could identify with and even profit from the cultural attainments of the few. Modern democratic societies seek to appropriate the excellence of the hierarchical societies and rich cultures of antiquity. This attempt can never wholly succeed and

sometimes vulgarizes borrowed standards and concepts of excellence. A culturally developed society shows contempt for a less mature society even if it is more democratic, egalitarian, and affluent. The latter protects itself by caricaturing the former.

Hierarchical social structures are justifiable only in relation to a consensus of belief regarding the structure of reality and of a constant human nature, and the mirroring of a transcendent structure in the social system. Their internal stability depends upon the effective maintenance of the consensus of beliefs and values and the reasonable relevance of role performance to ideal expectations. As this cannot be indefinitely maintained (though the longevity and attainments of some hierarchical societies is amazing), high cultures decay and their hierarchical social systems are ripe for revolution or radical reform if they are to survive. Egalitarian social structures can be justified not only in terms of equality but also in terms of freedom; they are more difficult to admire in terms of the criteria of human solidarity and of human excellence. They may make considerable advance on the basis of a seeming consensus of belief in current theories ("scientific" in different degrees and senses) regarding the structure of reality and of human nature. But their real strength lies in the extent to which an open view of human nature and diverse world-views and dialogue between men of varied beliefs are maintained. This requires an appropriate social structure and political system.

If we can decide on a hierarchy of needs and/or of values, an egalitarian social structure can be judged both in terms of common and minimal needs and of the spread of standards and the attainment of human excellence. However, if we agree to be more agnostic about human needs and human possibilities, if we regard human nature as always indeterminate (or our knowledge of its limits as inevitably inconclusive), we have a new criterion for appraising changes in the social structure in relation to the multiple criteria of human fulfillment. The changes in social structure that are envisaged in connection with the GAI proposal must be estimated not only in terms of these multiple criteria but also in relation to the actual pursuit of diverse ideals of human growth and excellence. The important thing about the idea of perfectibility is in the quest for it, its stimulus to indefinite growth.

Society's judgments of success and failure are pretentious if they are more than provisional, and they may even be irrelevant to a man's inward vision of growth and fulfillment. The ideal of fraternity implies the capacity and need in individuals to identify with the achievements of other men and to show an uncondescending compassion for the weaknesses and

failures of others. The meaning of education is the unfolding in individuals of the capacity to choose effectively, to set themselves the highest standards of excellence, to exemplify tolerance and civility in relation to others, to empathize with the achievements and failures of men everywhere, and to see life as a process of continuous self-education.

A social system that is entirely based on the above considerations is truly utopian, but the justification of its ruling principles is no more difficult than of the ethical and social principles underlying the GAI proposal. The paradoxical and unpleasant corollary of all this may be that the very nation which is economically and technically capable of implementing the GAI proposal is culturally and ethically unprepared for a utopia based on similar principles. Can a conformist, success-oriented, competitive, culturally immature society deserve a sudden jump from mature capitalism to a technocratic and democratic utopia? Is this society of largely self-made men merely a distorting mirror of the repressed ambitions and muffled vulgarities of the world's proletariat?

The problem may be put in this way. The wealthiest and most powerful nation in the world is the poorest in what was supremely precious to the highest cultures of classical antiquity and the renaissances of world history—the availability of time for thought and contemplation, for relaxation and creative (time-taking) work, for conversation and study, for love and friendship, for the enjoyment of the arts and the beauties of nature, for solitude and communion, for doubts and dreams, and for much else—for indolence and excellence, for salons and coffee-houses and the market-place, for laughter and tears, for poetry and philosophy, for song and dance and worship, for birds and beasts, for sleep and convalescence, for birth and death, time to live and enough time to dwell on eternity. Can the mere availability of more time teach the most time-saving society in history how to spend time and how to transcend it and how to appreciate timelessness?

If the greatest souls from the largely forgotten cultures of antiquity were suddenly to descend upon the contemporary American scene, they would not, I think, grudge this country its golden opportunities for ushering in a better future for itself and for the world of mankind. They might freely concede that their own societies gave too much to too few and not nearly enough to too many. They might say that this country has already given more to instruct minds and to nourish bodies in larger numbers than any previous nation in recorded history. For this reason alone, this great republic deserves all its golden opportunities for truly enriching the lives of Americans and educating them in the varied ways of

inspiring and serving the rest of mankind. But, in order to plan and prepare for the future, we must not shrink from calling things in the present by their proper names and learning all we can from the past. We must be deaf to the contemporary Voice of America at least for a while if we are to learn from the highest cultures of antiquity and listen to earlier voices in American history. We could especially benefit from Edward Bellamy, perhaps the boldest social prophet of the modern age, a latter-day child of the Enlightenment and student of ancient philosophies, a visionary whose chief work was a best-seller for decades and who is strangely neglected in his own country at the very time when he is most relevant.

In his remarkable essay, written at 24, on "The Religion of Solidarity," in his unpublished manuscripts, and in several of his romantic stories, Edward Bellamy gave intuitive expression to a philosophy and psychology of man that are worthy of study. His understanding of human nature, of the burden of guilt and the connection between the quality of motive and the degree of fulfillment in human action, the tension between self-love and self-hatred, was profounder than that of the philosophes of the Enlightenment. His inversion of Calvinist theology and psychology enabled him to detach the moral appeal of Christianity from the Protestant ethic of capitalism. His view of man found place both for the *vita contemplativa* and for the *vita activa*, and he had a larger vision of human fulfillment than Marx and Freud. He understood what was overlooked by these titanic iconoclasts but was known to the noblest and humblest of men—the divine discontent, the urge for self-transcendence in human nature. Bellamy helps us to see the connection between "alienation" and "repression," a "restlessness" that lies behind and beyond the very real truths embodied in the concepts of "alienation" and "repression," that cannot be wholly reduced to either of these concepts.

Looking Backward and Equality portray a daring vision of social transformation. Bellamy's conception of the society of the future was not based upon any single, supreme criterion of human fulfillment in relation to the social structure – social justice, equality, communal welfare, individual freedom, or even human solidarity. He was concerned with all of these and much more, because of his acceptance of the complexity, richness, and creativity of human nature, its capacity for self-expression as well as self-transcendence. He cared more for selfless romantic love and for human relationships and for communion with nature than those modern thinkers who have socialism or anarchism or communism in their brains, but only anger (however righteous) or resentment or meanness or pride or even self-hatred in their hearts. He combined the compassion of some of

the English utopian socialists with the stress on a rational reorganization of society that characterized the French philosophes and also with the immense concern for individual freedom and human diversity of Constant and Mill. He was a prophet without anger, a thinker without disciples, a dreamer who was sane, a poetic philanthropist. He was American to the core—adventurous, somewhat plebeian, charmingly naive at times, an autodidact, forward-looking, a man who deeply cared about the practical realization of universal brotherhood.

The fatal flaw of Bellamy's vision was his blurring of the distinction between reason, in the classical sense, and rationality as a principle of organization; hence, his heavy reliance on the machinery and bureaucracy of centralized authority, his emphasis on efficiency and formal regulation, his belief that ethical criteria provide rules of reasonableness that could be properly applied and justly enforced by institutions. He had a nineteenth century notion of public service and could not foresee the stark political irrationality of the twentieth century.

Despite this central flaw of his detailed picture of social organization (which is the flaw of most social theories since Saint-Simon), Bellamy has a unique relevance to our attempt to envisage the American social structure of the future. There is an unresolved gap between his philosophical insights into human nature, emphasizing willing self-transcendence as the key to self-actualization, and his sociological emphasis on external organization and formal regulation, on inducing cooperation in an industrial army, on the externalization of the hierarchical principle in a social system with economic equality and the ethic of solidarity. But we can still learn from his distinctive concern with the correspondence of the social structure (through the universal provision of opportunities) and the spread of new norms reflecting a concept of human nature that seeks external expression as well as inward fulfillment. He sought to strip the government of its glamour and reduce it to a service organization, to make the basic economic needs independent of competitive striving so that work can become creative rather than burdensome; emulation is directed toward non-material ends, and men find the inward freedom that reinforces social solidarity and also transcends it. His method was sound, moving from criteria of human fulfillment to social principles and norms and then visualizing the social structure and the institutional set-up.

This is not the place for a detailed consideration of Bellamy. Suffice it to say that a revival of interest in his writings is overdue – his philosophical insights and his sociological illusions are alike suggestive.

We are now ready to exercise our own imaginations in regard to the social structure of the future. I make bold to suggest a complete reversal, or radical modification, of several assumptions that we have hitherto taken for granted. This will give us some of the ruling principles—or rather what Coleridge called "saving principles"—in terms of which we could visualize and initiate the institutional changes that are needed. My concern in this paper is with the ruling principles rather than specific institutional changes.

Frustration and fulfillment are relative terms. They are largely connected with the gap between expectations and their realization. An individual could decrease the gap either by lowering the level of his expectations or his standards of achievement, or both. He could endure the gap by evading it – by deluding himself as to the extent of his achievements or by becoming indifferent to past expectations or to present and future achievements. He could be humiliated or spurred on by the fact of the gap, by his estimate of it at any given time, and by the constancy or growth of the gap. All this depends upon his self-image, his own conception of himself in relation to others, his level of self-awareness, his concern with self-actualization, and his capacity for self-expression and self-transcendence, as well as his powers of self-correction, his spatial and temporal perspective.

As society is the mirror in which a man sees himself, and as no man lives in a historical or social or cultural vacuum, the gap itself and the factors affecting it will all be affected by his social situation, his multiple roles, his occupation, his wealth and status, inherited, borrowed, and prevailing concepts of human nature, human excellence, of success and failure. The more he is affected by the factors within his power and determined by himself, the more of an individual a man is. The more varied, flexible, and changing a man's expectations and criteria of achievement, the richer he will be as a person, and the more capable of a variety of meaningful relationships with others. The more he is affected by external factors within his own society, the more he will be conditioned by it and the less capable of transcending it. The wider his vision of human excellence, the greater his access to other cultures in time and in space, the more universal a man he will be, the less conditioned by his own society, and, therefore, the more of an individual he is likely to become. But, in every case, he cannot be indifferent to those around him and to the values and judgments of his own society without becoming anti-social and even anti-human. Social judgments, when reasonably just, must be somewhat relevant to him if he is not to become a total heretic or hermit and risk the

danger of becoming egocentric and losing touch with reality (social and human). The more he can modify social values, the more he can maintain and incarnate them, the more heroic or iconoclastic or conservative or exemplary will be his role as a member of his society.

In a mature society (in which the proportion and importance of "individuals" is high and increasing) , a man will come to be judged more by the standards he sets himself (and others) than those external to him, though there must be some sort of optimal relation between his internal and external standards. Excellence in society is determined by a variety of factors, but it is both shaped by and exemplified in its heroes and saints, its philosophers, artists, and scientists, its craftsmen and innovators, its carriers of creative achievement as well as exemplars in the art of living. A society may be judged not only by its excellence but also by the opportunities it offers to all men to benefit from and emulate its excellence, the conditions of work it provides, the area and freedom of individual choice, the mitigation of social inequalities, the measure of social sympathy, the peaceful resolution of disagreements, the tolerance of diversity, the treatment of nonconformity in rebels, eccentrics, deviants, and delinquents, the impact of society's criteria of success and failure upon the strong and the weak, the restraints on its power-holders and the degree of participation of citizens in all policymaking, its reliance on persuasion rather than coercion, its stimulus to fulfillment, and its mitigation of the burden of frustration.

Given this very broad perspective, what ruling principles should govern the social structure of the future in a republic that has enacted the guaranteed annual income proposal?

First of all, we must re-examine the established tie-up between division of labor, multiple roles, social differentiation, and occupational ranking, distribution of income, property, and power, and social stratification, status-seeking, and social mobility. There are three sets of factors here (which I shall designate alpha, beta, and gamma) that determine the social structure through their interrelationship. The alpha factors are deeply embedded in the very notion of a complex society and are logically inseparable from the concept of an industrial society. The beta factors are institutionalized and self-sustaining (or self-perpetuating) unless modified by deliberate acts of policy and to some extent by private initiative and social interaction. It is possible to give a descriptive account of the alpha and beta factors. The gamma factors introduce a shift from the empirical to the evaluative, although empirical indices could be found for them. They will always be dependent upon the internalization of social

norms and upon individual valuation of these norms, as well as of their external signs and practical consequences. There is no reason, in principle, why the beta factors should be seen as the necessary conditions for the maintenance of the alpha factors, still less as the sufficient conditions for the determination of the gamma factors. The alpha factors underline the fact of diversity in society, that individuals are different and do different things and contribute differently to society. The beta factors indicate the inequality of conditions and opportunities available to different individuals. The gamma factors result in a more or less rigid, stronger or weaker, form of the hierarchical principle rooted in human tendencies toward externalization.

Durkheim, in his classic treatment of division of labor, pointed out that there exists in the mores of every society (*conscience des sociétés*) an imprecise notion of what the various social functions are worth, of the relative remuneration due each of them, and, consequently, the degree of comfort appropriate to the average worker in each occupation. The various functions are ranked by public opinion into a sort of hierarchy, and a certain coefficient of welfare is assigned to each according to the place it occupies in the hierarchy. There is, as a result, a very real set of rules that establishes the maximum standard of living each class of functionaries may legitimately seek to attain. The scale changes as the total social income grows or diminishes, and in accordance with the changes that occur in the mores of the society.

Under the pressure of social norms, each person in his own orbit takes account in a general way of the extreme point to which his ambitions may go and aspires to nothing beyond it. If he respects the social ruling and submits to group authority, he is well "adjusted" to his station in life and a limit is thus marked out for his desires and wants. He may try to embellish or improve his life, but these attempts may fail without leaving him despondent. The equilibrium of his happiness is stable because it is determinate. However, it would not be sufficient that everyone accept as equitable the hierarchy of functions set up by the mores if he did not also consider equally equitable the manner in which the individuals who are to perform these functions are recruited. If each person began life with the same resources, if the competitive struggle is joined under conditions of equality, no one could consider the results of the struggle unjust. The closer we approach to that ideal equality, the less necessary social control will be. But this is only a question of degree as natural endowments may (or will) be unequal.

Modern industrial societies have shown that the determination of the gamma factors by the beta factors is not as logical or as satisfactory (in terms of equality, equity, or coercion) as Durkheim suggested. The beta factors, so far from being merely a secondary consequence of social differentiation, have assumed a primary role in determining the gamma factors and have distorted the principle of human solidarity that is compatible with the alpha factors alone. We further tend to associate inequalities of social rank (a gamma factor) with people's occupational position (a beta factor) . It is this correlation which could be affected sufficiently by the GAI proposal (if several other things were done), so that the beta factors ceased to be the crucial link or intermediate agency between the alpha and the gamma fac-

tors. Furthermore, among the beta factors, the importance of occupational ranking as the determinant (through the market value of the required qualifications) of the unequal distribution of income, prestige, and power could also be affected by GAI.

By undermining the importance of the beta factors (through social policies accompanying GAI, especially in relation to conditions of voluntary work, attitudes to work, and the social norms engendered by education), a revolutionary change could result in the social structure of the future. This is especially because social stratification is always a rank order in terms of "prestige" and not of "esteem," a rank order of positions that cannot be thought of independently of their individual incumbents. It is social norms that mediate between individual attitudes (partly governed by sanctions) and the inequality of social positions, i.e., the degree of social stratification. The full implications of the reversal or modification of these current attitudes will only become evident when I have put forward the following ruling principles:

The second reversal, or modification, of something we take for granted (in all societies, past and present) is just as revolutionary as the first, though it is less dependent on the GAI proposal as such.

We have taken for granted that human life must be seen as a succession of stages, corresponding to somewhat arbitrary divisions of physical growth and decay, marked by exclusive concentration on distinct activities — education, productivity, and retirement. Education is seen as the preparation for a vocation, especially in an industrial society with increasing specialization. In an action-oriented and success-obsessed culture, retirement is regarded as a state of uselessness, indolence, senility, loneliness. The accent on youth makes the plight of the aged a generally intolerable and inhuman condition, made more pathetic by nostalgia and

the pretense of rejuvenation. The emphasis on productivity, and its identification with economic activity or some tedious labor, distorts the very meaning of education. No wonder there is no meaningful use of leisure but, on the contrary, a dread of solitude, while the emphasis on gregariousness perverts the concept of play as well as of love and friendship.

In place of the succession principle I recommend the principle of simultaneity of pursuit of education, work, leisure, during the whole of a man's life in the new society. With the introduction of GAI, work would become voluntary, training for and enjoyment of leisure a continuous activity linked with a philosophy of life-long education. There must, of course, be differences of emphasis in the kind of education or work or leisure activity, and there may also be some flexibility in regard to the proportions of these three modes of activity (though ideally they should merge into each other) in successive periods of human life.

Paradoxically, I think that the simultaneity principle will better subserve one of Bellamy's philosophical insights than the succession principle, with which he combined it. The latter generates that false continuity through identification with the personal ego rather than the individualizing self which Bellamy was concerned to attack on epistemological and ethical grounds. Bellamy drew important social corollaries from his view that the individual is a composite of many persons, not one—the abandonment of the retributive theory of punishment (which is a welcome contemporary trend) and the danger of a man binding his future selves by pledges that he is in no position to take (this would be true of some pledges and not of others—a fruitful subject of inquiry) .

Third, theories of society, and the structures implied or recommended by them, have tended to take for granted that there is in every man a fixed quantum of energy, a finite potential, which must be distributed economically in different directions, possibly according to some marginal principle of diminishing returns (in terms of tangible rewards or psychic satisfactions), or according to some specific theory of balance and integration. This principle dies hard. It is logically connected with a closed view of human nature, the notion of man as an unchanging essence governed by known and knowable laws.

This view of the finitude, scarcity, and fixity of human energy and potentiality, of the human being in relation to finite space and finite time, with an unalterably finite mind, is easily used to support the principle of specialization in economic and educational terms and rigid schemes of

social differentiation. It makes more plausible the shift to social stratification and the need for a centralized authority responsible for a rational (i.e., efficient and equitable) allocation of functions. This theory, which is Aristotelian in origin and was reinforced by the sharp Judaeo-Christian contrast between man and God and used by Hobbes to justify the subordination of the individual to the State, was explicitly stated by the physiologist Bichat and powerfully influenced the social thought of Saint-Simon, and has been revived in the niggardly views of man of some contemporary psychologists.

My open view of human nature requires me to reject this view of man as philosophically vulnerable; I think that its rejection in a society of abundance can also be justified on psychological, sociological, political, and even pragmatic grounds. It could become increasingly important in an automated society, which requires a continual redefinition of the concept of being human as opposed to a computer or machine.

Bichat's physiological doctrine of inequality penetrated the social thought of the nineteenth century and became part of a general conception of man and society. He produced a trinary division into brain man, sensory man, and motor man, and his vitalist theory allowed for only a quantum of energy in each individual. In each type one dominant faculty was capable of great development, while the other two were destined to remain feeble, and no man, with the rarest of exceptions, could develop all three faculties to an equivalent degree. Physiologically, men were born limited and restricted and vital energy invariably tended to channel itself into one receptacle rather than the two others.

This parsimonious, deterministic, and assured view of man has some plausibility; it is vaguely confirmed by common experience in that we do assume that human choice is needed between competing activities, that our time and energy is limited. But time means different things to different people and at different times; we have no reason to set advance limits to human creativity or to confine the term "energy" to a purely physical interpretation. William James in *The Energies of Men* emphasized that we all tend to use less than our potential energies, a point that is perhaps more meaningful to the American, with an energy that seems unbounded to the European. Even if we recognize that no man knows his potential amount of energy, however limited, or its quantitative measure in relation to all expended energies, we are entitled to base the structure of the future society on a rejection, if not reversal, of the static view of human energy, let alone arbitrary classifications of men and women into human types. The amount of energy in man is at least partly a function of its use, as is

confirmed by learning theory. The brain surgeon, Wilder Penfield, has shown that it is just as easy for a child to learn three or even four languages as one, provided they are spoken and taught in appropriate circumstances. The importance of this entire question is considerable in the social structure of the future, in which one of the traditional drives behind the egalitarian principle will be weakened (by GAI) and in which elitist theories and the dominance of experts could do enormous harm.

Fourthly, I recommend that a sacrosanct assumption in all social systems be questioned—that it is always possible to find a correlation between individual worth and any external criterion such as income, possessions, occupation, prestige, power, conformity to social norms or conventional morality. We might define a Golden Age as that in which there was a perfect fit between the external role and the expected qualities or virtues of men in society, when kings were really kings, scholars were really scholars, hierophants and priests and seers and warriors and traders and peasants and all others conformed to the ideal images of their roles. Such a society is unknown to history and belongs to mythology. We have lived, for better and worse, for millennia in the Age of Zeus, in which there is no necessary correlation between role performance and ideal images, in which there has been an enormous and increasing amount of role confusion. It is tempting to go to the opposite extreme and suggest that there is usually an inverse correlation between entitlement and possession of any position of power or responsibility, especially in the United States with its pervasive abuse of all names and its conformist nominalism. We might have to say that X is a scholar though he has a Ph.D., that Y is a statesman though he is President, and so on at all levels. This could make for so much cynicism that we would never come closer to social sympathy, let alone social solidarity.

It is more important to hold that a mature society, like a mature man, will rely upon individual and freely given appreciation of due approval to individuals in different roles rather than upon superficial external signs. Externalization is related to conformity rather than to solidarity and inhibits the growth of individuality, as Durkheim saw. This modification of a generally held attitude could have several implications for the institutional set-up in the social structure of the future. The fewer formal requirements and external honors there are in such a society, the greater the chance of evolving an ethic of responsibility, a concept of intrinsic values, and the emergence of social norms out of the willing if imperfect recognition by men of their peers and exemplars in a variety of subcultures. This also has a theoretical and practical implication for the

emergence of a new type of non-official leadership, the encouragement of voluntary social and political schemes for reform, the devaluation of governmental authority, the gradual discrediting of coercive methods of regulation.

Fifthly, we might consider the replacement of the simple, crudely competitive, and rather juvenile distinction between winners and losers by the idea that all men are givers and receivers in a variety of ways and contexts, that the quest for excellence is more important than rivalry in its achievement in some formal sense. Penalizing the winners and compensating the losers do not help to weaken the distinction between winners and losers. All rules are inevitably arbitrary, and at any rate they will be viewed differently by the winners and losers. A rule-bound society will accentuate inequalities, however much equality of opportunity is achieved.

As involuntary work gives way to a new concept of work, the classical and conventional religious view of work as a burden could be replaced by the attitude of enjoyment and positive fulfillment in work that emerged in the Renaissance. This is connected with the diminution of the importance attached to competitive and comparative assessments, except in relation to a flexible and ever-enriched view of excellence. The distinction between the immature and the mature will not disappear in the society of the future, but it may be hoped that the latter will set the pace and increasingly hold the initiative, provided that the former do not crave positions of political power to compensate for their sense of inferiority. It will be difficult to safeguard against this danger without increasing the role of the psychiatrist to a point that could result in new dangers.

Sixthly, I recommend the abandonment of the principle in all societies, especially in the era of modern nationalism, that an overarching national ideology is needed to maintain the social norms that provide stability and continuity to a social structure. The social structure of the future must incorporate within itself the principle of transcendence if a truly free society is to emerge. This change is perhaps the most difficult to envisage at present, when the United States is becoming increasingly nationalistic and aggressive in world affairs, provoking the rest of the world to agree at least on their increasing anti-Americanism. The change will have to come gradually, but it must come if the idea of a society of abundance is not to become intolerable in a world of misery. The loosening of national ties, consequent upon the dwindling of a national ideology, will be countered by the strengthened foundations of a new society, a community of communities, a confederation of subcultures. The

terms "American" and "American dream" could be redefined and recover the inspiration attached to their original meanings. The "American" would be a man of universal culture, as Whitman expressed it, a "compassionator" and "encloser of all continents" —the continent of Humanity. The "American dream" would refer to a vast social experiment and an example in practical brotherhood to all men and nations.

Seventhly, I wish to add one more ruling principle, which I borrow from Ruth Benedict and Abraham Maslow, the principle of "synergy." (I commend the principle, not the name.) Ruth Benedict distinguished between "high" synergy and "low" synergy:

"Is there any sociological condition which correlates with strong aggression and any that correlates with low aggression? . . . societies where non-aggression is conspicuous have social orders in which the individual by the same act and at the same time serves his own advantage and that of the group. .

Non-aggression occurs [in these societies] not because people are unselfish and put social obligations above personal desires, but when social arrangements make these two identical. . . . I shall speak of cultures with low synergy where the social structure provides for acts which are mutually opposed and counteractive, and of cultures with high synergy where it provides for acts which are mutually reinforcing."

Bellamy would have approved of this principle, but I am not wholly happy with the idea that the person who is selfish necessarily benefits other people (this smacks of an invisible hand, harmony of interests, and all that Keynes devastatingly attacked in *The End of Laissez-Faire*) and that virtue pays. The problem arises out of the notorious ambiguity of the notions of "interest," "self," and "self-interest." But the principle of synergy, needed by the weak in every society, has a profound corollary, stressed by Maslow: ". . . the secure, high synergy societies had . . . a siphon system of wealth distribution whereas the insecure, low synergy cultures had . . . funnel mechanisms of wealth distribution. . . . Funnel mechanisms . . . are any social arrangement that guarantees that wealth attracts wealth, that to him that hath is given and from him that hath not is taken away, that poverty makes more poverty and wealth makes more wealth. In the secure, high synergy societies, on the contrary, wealth tends to get spread around, it gets siphoned off from the high places down to the low places. It tends, one way or another, to go from rich to poor, rather than from poor to rich."

This could be the basis of imaginative programs of interchange of materials and personnel between the United States and the rest of the world, provided "rich" and "poor" are understood in non-material as well

as material senses, and a new concept of voluntary limitation of wants among the maturer members of society emerges as a check against wasteful and conspicuous consumption.

The social structure of the future could function on the basis of two sets of social norms, connected with two contrary conceptions of social and individual ethics. On the one hand, the authoritarian and subjectivist and guilt-engendering theories of a non-naturalistic ethic could give way to a new naturalistic ethic which translates the "good" into the vocabulary of mental and psychophysical "health," a Paracelsian view of wholeness and a post-Freudian view of "maturity," as developed by the humanistic psychologists. This would enable us to view deviants and delinquents as candidates for compassionate therapy, while recognizing that even the most "mature" may need temporarily to go into retreats to sublimate, or to permissive places to work off, their own deviant tendencies. On the other hand, a supra-social or universally appealing ethic (in Bergson's sense) could evolve on the basis of the superogatory acts of courage and compassion of "heroic" and "saintly" individuals. In this ethic the "good" would be connected with a new concept of "honor" and "chivalry" and noblesse oblige, which could "shame" thoughtless individuals into an inward recognition of their neglected moral potentials.

Given these ruling principles, how can we visualize the rules and institutions of the society of the future? How would all of them be fused into a single vision of the social system?

I propose, for convenience, a distinction between private time, communal time, and civic¹⁸ time in the life of every citizen, corresponding to a similar division in regard to space (that would be the basis for ecological and urban-cum-rural planning), and a similar division in regard to education, work, and leisure. Civic time is what the citizen owes to the government in return for the GAI. Communal time will be divided between voluntary and creative work performed in voluntary professional associations, and leisure-time activities and discussions under the auspices of voluntary clubs and societies of various sorts. Private time will be devoted entirely to contemplative and creative tasks performed in solitude or in small families.

There must be the maximum possible flexibility in the proportions of civic, communal, and private time at any point in the life of any citizen. Every person must contribute a minimal share of civic time during the early and middle periods of his life. Everyone must be encouraged to have some

¹⁸ The term is here used differently from conventional or classical usage.

private time throughout his life and be offered a variety of incentives to give some communal time in the neighborhood as well as abroad. Educational facilities could be used during communal time, civic time wherever and whenever possible, and private time if desired. Those who wished to concentrate their energies, for a period, on civic or communal or private time must be allowed to do so, as far as possible. As a result, people will be free to augment their purchasing power (within broad limits determined partly by the supply and demand for goods and services, partly by the investment needs of the economy, and partly by the needs of foreign economies, as also by a ceiling to ensure social justice), their educational equipment, their chosen creative skills, their share of civic responsibilities, their leisure-time activities, their desire for privacy, their services to their families.

All of this points to a degree of freedom and flexibility incompatible with the amount of control that we have come to regard as indispensable to social survival. But, in practice, our approximation to this model will depend upon the extent to which a substantial number of citizens balance their concern with individual claims to freedom against a willingness to consider the claim of the community upon them.

Can even the organization of industry be dominated by the desire to serve, not the desire to be served? Psychologically, the desire to serve a community may be a late development, but the "instinct" to serve persons is as much rooted in the desire for self-expression as the instinct of self-preservation. The impulse to serve persons, first displayed in the family, could develop into the desire to serve a community. But even if the desire to serve is strong enough to dominate self-seeking, several questions arise. Will the free service of those engaged in industry allow sufficient freedom of choice to those who need their services? Will a bureaucracy of industrial organizations rule us for our good but without regard to our own conceptions of what is good? Clearly, we must envisage some control of industry by the persons served, by composite authorities representing both consumers and producers. On the other hand, a special virtue of the model is its allowance of individual claims to development in activities not needed by other individuals or communities.

The entire model rests upon the psychological assumption that as citizens mature into individuals, the very process of individuation involves their recognition of the claims of other individuals and of communities as well as their concern with transcending themselves and also the claims of society. This assumption is indeed crucial to my vision of the social structure of the future. In practice, it requires an emphasis upon the

continuance of the family in the future, possibly in an altered form anticipated by present trends. Why this connection between a psychological assumption and an institution traditionally regarded as natural but increasingly viewed as wholly social and dispensable? The answer is simple. The strength of the model of the future society lies in the extent to which the principle of voluntariness is enthroned. But, as a great deal depends upon whether this principle will generate the desire to serve the community (to a greater degree than in an acquisitive society of scarcity), the family acquires a new and important role. To call it a natural institution is to stress not only that it fulfills biological needs but also that a man does not choose his parents and relatives and that he has a psychological bond with his wife and children that is not wholly severed by a formal forfeiture of that bond. As a social institution, which need not be an iron cage, the family is an instrument of "socialization" that enables an individual to gain an awareness of other men, that helps him to choose his many voluntary relationships. This role acquires a new meaning when the economic function and the inescapable character of the family are undermined. But the continuance of the family will require that the distinction between the sexes (on the basis of child-bearing and child-rearing, apart from other criteria) must be taken into account in the allocation of private, civic, and communal time, just as the difference between children and adults and other distinctions in terms of physical and social handicaps must also be considered.

A crucial feature of the model is that communal time will be employed not only in creative work but also in informal associations. This is the immense opportunity afforded by the enormous increase in leisure consequent upon the enactment of GAI. The arts of friendship, participation in new forms of folk activities and play-activities, and of conversation and dialogue are the casualties of the present industrial society. They are the lost arts and they could be vital in the new society, giving it a richer way of life than is now known to Americans, helping to transform a seeming utopia into a high culture and a true civilization. The great ages of achievement in world history reflected a fortuitous clustering of creative individuals, a high degree of social and especially intellectual mobility, the confrontation and eventual fusion of diverse world-views and personal philosophies, the concentration of common energy on pervasive and transcending themes, the magical release of imagination from the ruts of conformity and effete tradition, the free flow of persons and ideas. The art of conversation requires that each member of a voluntary group is judged by his individual value and not as a member of a class or race or

status group. As centers of extended conversation arise, the issues of deepest concern to men – the ultimate questions of life – can be explored with a degree of freedom that organizations with formal and partisan allegiances cannot allow — "academic" or "political" or "vocational" or "religious."

In envisioning the social structure of the future, I have tentatively offered several fundamental ruling or saving principles and I have also suggested the merest hint of a possible "model." The principles raise numerous questions of theoretical and practical importance that need to be considered before concrete institutional possibilities could be elaborated. The broad, vague, and embryonic outlines of the future social system have been deliberately couched in abstract terms so that the "logic" of one possible model, embodying several unorthodox principles, could be intimated. Many gaps remain; many questions are unanswered and some are unanswerable. To the extent that the vision is utopian, it never has been and it never will be a concrete reality. To fail to see this is to be unaware of what is involved in the exercise of creative imagination. In the course of pursuing utopias, the dreams of men did not materialize, but something materialized that was the consequence of the dreams taking the form they did. It is only small-minded men who have imagined that the dreams and visions of men necessarily turn into nightmares. The consequences of utopias cannot be conclusively established for there is no way of knowing the gap in awareness between those who envisioned utopias and those who tried to translate them. Idle dreams are like those of Gonzalo in *The Tempest*— they merely reflect the goodness of heart, the childhood longings of the Gonzalos of this world, and may their tribe increase! Prophetic visions represent the triumph of hope over experience. They recognize the truth in the forgotten line of Miranda ("O brave new world/ That has such people in it") , and are nothing less than an act of faith in man, not in societies, still less in institutions.

If the model hinted at in this paper is elaborated, the crucial question for predictive guesses will be the relation between the private, communal, and civic sectors. In terms of the premises (some unstated) underlying the model, the communal sector has the highest visible priority, the private sector is causally (and invisibly) the most important, and the civic sector must "wither away" in glamour, if not in fact. In a deeper sense, it is incompatible with the ruling principles of the model to talk in terms of sectors except for convenience. But, in practice, the major problem of the new society, which must grow out of an unregenerate past, is likely to be in relation to the civic sector. If the future rulers of this society are even

more unwise than the rulers of our time, this paper is a warning against the danger of subordinating the private and communal sectors to the civic sector while pretending to do the opposite. Present trends in this country suggest that the "deception" of the people, especially of the young and the downtrodden, will be more and more difficult in the future. Many of the institutions of this society have begun to suffer from the first symptoms of a process of creeping paralysis. There is a loss of stimulus and failure of response; a kind of arteriosclerosis has set in, and, more and more, energetic minds must turn elsewhere for sustenance and inspiration. It is increasingly difficult to fool more and more people most of the time. If the future rulers of this society are no more unwise than at present, they will see the need for a new balance between the private, communal, and civic sectors. But if this society is fortunate to find future rulers wiser than any before, they will allow the civic sector less and less priority than the communal and private sectors while appearing to do the opposite or, better still, to do nothing.

This is a presumptuous offering and the inquisitive might wish to know more about its unstated premises. The answer to such was given by Goethe's Faust:

Who may dare
To name things by their real names? The few
Who did know something, and were weak enough
To expose their hearts unguarded—to expose
Their views and feelings to the eyes of men,
They have been nailed to crosses—thrown to flames.

This need apply only to the unstatable premises. Several of them were articulated a long time ago, and are shrouded in the myths and mists of antiquity, notably in Plato's account in Protagoras. In their concern for the preservation of the species of human beings, the gods charged Prometheus and Epimetheus with the task of equipping them and allotting suitable powers to each. Epimetheus begged Prometheus to allow him to do the distribution himself, and he acted on a principle of compensation, being careful by various devices that no species should be destroyed. Epimetheus was not a particularly clever person, and the task fell to Prometheus. He stole from Hephaestus and Athena the gift of skill in the arts, together with fire, for without fire it was impossible for anyone to possess or use this skill in the arts. With these stolen gifts men could survive, but had no political wisdom. Prometheus, therefore, gave to man Hephaestus' art of

working with fire, and the art of Athena as well. But as men still lacked the political wisdom to live in communities without injuring one another, Zeus sent Hermes. He imparted to men the qualities of respect for others and a sense of justice, so as to bring order into our cities and create a bond of friendship and union. The gifts of Hermes were distributed to all men and not only to a few, as in the arts. What Protagoras omitted to mention was the greatest of all gifts – only it was not given and it could not be stolen, it had to be won by secret striving – the gift of Orpheus. If, with Epimethean hindsight and Promethean foresight, we could prepare for the society of the future, a society in which the gifts of Hephaestus, Athena, and Hermes are wisely used, Orpheus may well appear again on earth.

DISCUSSION

McDonald: My major critical question of Mr. Iyer goes to his optimism. He is persuaded not that man will in fact triumph over the machine, over manipulation and depersonalized organization, but that he is not helpless, that he has the power to triumph. Abstracted from the concrete human condition, man does possess the power to control his life, but taken in his present human condition he finds it difficult if not impossible to summon the requisite reformist vision and will. I believe Mr. Iyer must do more than assert the hope. He says, "As long as the control of the apparatus in modern industrial society requires free agents, rational discourse cannot be wholly eliminated." This is narrow ground indeed on which a stand can be made for optimism, or at least against pessimism.

I'm also inclined to question his statement that "In envisaging a new social structure, we may think of progress only as the continuous extension of the area of opportunity for decision and experiment and fulfillment." An added criterion of progress is actual human achievement of fulfillment. But that would be a test of the person, not of society. Social progress does, in fact, consist in the enlargement of human opportunity; if it goes beyond that, it constitutes a threat to human freedom.

Mr. Iyer expresses the hope that in the future society a "new concept of voluntary limitation of wants among the maturer members of society" will emerge as a "check against wasteful and conspicuous consumption." There is no question that voluntary human action is preferable on all counts to coerced action. But mustn't we always be prepared to compel that which individuals refuse to do voluntarily for the common good? Is the reliance on voluntary virtuous actions based on anything more substantial than desire? Mr. Iyer seems to suggest that the emergence of "heroic" and "saintly" individuals performing "superogatory acts of courage and

compassion" may give us a "universally appealing ethic" in which the "good" would be connected with a new concept of "honor" and "chivalry" and noblesse oblige, and that this could shame "thoughtless individuals into an inward recognition of their neglected moral potentials." Certainly the example of men like Schweitzer, Gandhi, Pope John XXIII, justifies confidence in the ability of good men to radiate goodness. But the fact that as astute and perceptive a man as Mr. Iyer must pin his hopes, apparently, on the random appearance of saintly men is an indication, I believe, of the magnitude of the difficulty in creating a social structure that will fulfill rather than crush the human spirit in the years ahead.

Weisskopf: Mr. Iyer's paper is structured around a triad of antinomies: the antinomy between a hierarchical society, on the one hand, and the flexible society, on the other hand; the antinomy between the *vita contemplativa* and the *vita activa*; and, third, the antinomy between the social role (or the social function) and self-fulfillment. Although I may be accused of seeing Helen in every woman, like Faust, I seem to find in these antinomies the idea of balance that I have proposed. Practically everything points to balance between them. For instance, the hierarchical society and the flexible, democratic, mobile, egalitarian society are both extremes; the society of the future – the utopian society – may have to combine the two systems. As for the antinomy between the social function, or role, and the idea of fulfillment, I think that, on the whole, modern sociological and sociopsychological theory has made too much of the split between the individual and society. The split stems from the old libertarian ideology, the *laissez-faire* ideology, where the individual rebelled against medieval restrictions. Today we know that it is very difficult to distinguish what are we and what is society. The conflict is more internal, more within us, than between us and society. The rules and commands of society become part of us so that we come to feel that we want what society wants us to want. There is no society, future or past, that can really avoid this conflict, because every society will provide an outlet for certain human inclinations, aspirations, orientations, and traits, and will repress, suppress, and alienate the individual from others. The problem is only this: In what direction should we work to change our institutional system so that it permits a manifestation of certain now repressed and alienated traits? Here we work in the direction of the *vita contemplativa*, which has been repressed at the expense of the *vita activa*, especially in science, technology, and industry.

Let me deal briefly with Mr. Iyer's discussion of what I have called ontological scarcity. In this connection Mr. Iyer refers primarily to the

restrictive interpretation of ontological scarcity that he finds in Durkheim and in Bichat—that human energy is limited and thus justifies and requires specialization. We have moved away from this idea. We know today that fulfillment consists in more than specialization; it consists in getting out of the groove into which society has put us. To me this does not completely nullify the idea of ontological scarcity. The basic Aristotelian distinction remains valid: Man is a being who is aware of potentialities. This is perhaps the most important characteristic, but there are also imagination, thought, memory; man can transcend his existing, given situation, as the plant and the animal cannot, although at the same time he is bound by his physical, psychological, and social traditions to a restricted, limited actuality. The clearest evidence of this is the limitation of our lives and the limitation of our energy, not in the sense that we could not learn much more than we do, not that we couldn't have a wider horizon than we have, but that there is an end to it somewhere. This ontological situation will always present us with the economic problem of allocating our limited time and our great, but still limited, energy.

It is of great importance to recognize that there is a continuous changing relationship between what people think they are, and what they think their roles are. There have been societies and social structures in which the two have coincided closely, though never completely. In the high cultures – the high middle ages, the great Mandarin period of China, the great era of India – they probably overlapped very much. Today what a person thinks he is and what his social role is move further and further apart, and the tension between the two becomes greater. This cannot be avoided, and I don't think it should be avoided, because this gap is really the chief motivation in the dynamics of history, and itself leads to change and, if one may use the word, to progress.

Allen: I have several questions. Mr. Iyer, you reject the static view of energy and contemplate that there may be the prospect of man's infinite growth and development. Are you suggesting something similar to what Bellamy suggests, that is, an increase in the spiritual powers of man? I'm, of course, aware that you're not suggesting that a child can learn not three, but thirty, languages—there does come a limit. But are you indicating the possibility of very great development of the psychic powers of mankind?

You speak about the danger of the domination of the civic element in the new society over the communal and the private. How is this going to be prevented? You say it will depend on the wisdom of the rulers of the future. But must it not be prevented by some shaping of the institutional means, by focusing on the democratic process and enhancing it, by

enlarging the number of those who will participate in the decisions of government? What are the means to assure us there won't be the domination of the civic?

You suggest that there will not be the same hierarchical arrangements in the utopian society. But won't there still be different segments in the new society—those who are equipped to understand the science, the technology, and those who are not so equipped but who will simply participate in the private and communal segments of the society? If this will be the fact, won't there inevitably be social status as a consequence of this and a continuing hierarchy? Iyer: I would say simply that my paper reflects my possibly excessive belief in the therapeutic effect of awareness. I think that when one sees a problem clearly, sees certain things for what they are, their hold over us is less. People are beginning to see through a lot of things; their trouble is that they don't know whom to blame. And if they don't know whom to blame, then, of course, they're confused and have no clear vision of what they can do. This is why vision is so very important. There may even be differences in social status, but they need not be incorporated into a rigid hierarchy, if the differences are seen merely as the by-product of human diversity. And, in relation to your question about the civic sector, I strongly reaffirm that the whole paper would be nonsense if this was left only to the rulers. It is really up to people who, thinking along these lines, will take the initiative away from the State, and not merely influence State decisions. The whole concept of nonofficial leadership is crucial. Even today it's amazing how much freedom one has in our society if one really tries to do something.

American society could benefit from a characteristic of the English people: a good-humored contempt of politicians and bureaucrats. How do we get these people to take themselves less seriously? I think, by behaving toward them as if they are not what they think they are. This is implicit in a dialogue with people in power. It also means a growth of unofficial activity. There will always be the danger of a ruler who will use his power to do the things we fear, but to watch out for this is a function of social opinion; in short, people get the government they deserve.

Dyckman: Let's suppose that the disenfranchised—the Negro civil rights movement, the beats, the New Left, and so on—by some accident inherited the central city and defeated the rationalization of civic politics. And suppose they sought to create a democratic utopia along the lines of their present perspectives. I think they might produce a medieval city; in other words, a democratic — along limited lines — kind of utopia, but not a technocratic utopia. I say this because the thrust of these critics has been

anti-technocratic. They are antagonistic to the whole system of rationalization that technology goes through. They object to the human cost and the casualties in the efficiency processes. They also object to the indirectness of these processes; they object to the ethic of postponed gratification, if you like. They object to the assignment of roles that lead to depersonalization. They object to the appetite that technological systems have for normalizing. They object to the premium placed on other-directedness, but they also object to the excessive rewards for inner-directedness.

In view of all this, how would we advise critics of the system to organize the citizens for the tasks in the city of the future? What would replace the efficiency systems, and on what would they be based? What new norms would be developed? How much hierarchical ordering would be necessary?

Iyer: I'll just say two things. One is the question of people in this kind of model who want to opt out totally. To me, the idea is very attractive that every society should permit individuals to be outlaws, vagrants, tramps, peripatetic persons, and yet it is a fact that this happens less and less in human history. It was accepted in old cultures. In England, for example, the tramps were ignored by the police until a few years ago, even though there were rules against them. There will always be such people, and more tolerance must be shown to them. If they become a nuisance, they should be given some kind of territory. But the more important case concerns not tramps and vagrants but the ones we think of as genuine radicals. They are very few. Generally they care more about changing society than about themselves. What can they do to make civic work attractive? This is one of the crucial questions in the model. My feeling, on the whole, is, let civic work be disagreeable. Let the people who really can't do anything else, those conventional people who always need to rely on the big machine, let them become the bureaucrats, let them run the machine. The people who enjoy doing this sort of thing are the people who really can't do very much else. This is tolerable provided that outside the civic sector the really important things go on, the things that ought to concern radicals. One of the important matters outside the civic sector – and this is, I think, your main question — is the industrial part of the communal sector – new kinds of craft activities, various kinds of even complicated industrial activities. The problem, of course, is how to organize this kind of industry in a socially satisfactory manner. Can we envisage a non-hierarchical organization of large-scale industries? Delisle Burns thought we can. Scott Bader has experimented in this direction. It is a matter for careful study. I

haven't gone into this, but it must be done. Davis: The retreat from politics that we are experiencing today mirrors our own impotence. It mirrors a situation in society where people are increasingly free to act but where, increasingly, their acts are separated from any consequence or effect. It also mirrors their isolation from the apparatus of decision-making. One of the most interesting questions of our day is how the technological revolution might expand the possibility of human freedom, the possibility of greater participation in politics that might transform the nature of politics itself.

The Athenian polis is frequently used as a prism, as a mirror. It was the first learning society, the first one in which contemplation became a virtual mode of life. On the other hand, it was also the first politically participating society. The Greeks felt that freedom consisted in being freed of having to work for your subsistence. Freedom was participation in society; it was man becoming historical; it was involving himself. It was making decisions and molding them as a man. Even when Mr. Iyer was posing the antagonism between the civic and the communal spirit, he was proposing a solution, and that is the extent to which the civic can become communal. He suggested one basis for this – the notion of decentralization. Politics based upon voluntary association, which I assume to be something similar to the grass-roots organizations that are the prime political motif of the civil rights movement, could create a whole new form of politics. People retreat from politics because it is no longer effective. Perhaps through some new merger of the communal and civic we might again see politics as the whole spirit of man's control over his environment, over his society, although there would always be a provision for opting out.

The final implications have to do with education. Donald Michael's report to the Center on cybernation¹⁹ poses some thoroughly horrific views of the future: the gradual exclusion of people from information because the information has grown too complex and too technical for them to handle; the creation of new elites. Under these circumstances the right sort of education should not deal with the technical content or with specialization but with the restoration of the media, the restoration of public access to information. Education would concern itself with the use of the premises of science and a knowledge of the alternatives. One of the implications of the technological revolution is that for the first time society has alternatives open to it. For instance, by abolishing labor, it might be

¹⁹ "Cybernation: The Silent Conquest," 1962.

possible to return to crafts. If alternatives and options like this are going to be open to us, they make politics more necessary than ever.

ALTRUISM AS A WORLDVIEW BASIS FOR THE BASIC INCOME CONCEPT

Yuliia Shabanova

Ukraine

PhD, Professor,

Honored Education Worker of Ukraine,

Head of the Department of Philosophy and Pedagogics

Dnipro University of Technology

The world has become much richer and more productive, but it has not become more stable and happy. At the same time, technologies designed to improve our lives are actively evolving, and sufferings, diseases, wars and crisis are growing exponentially.

The lack of effectiveness of attempts to solve this problem, based on purely economic, political and social perspectives, demonstrates the need to find solutions in the field of worldview issues.

Why are we coming into this world? The answer to this question raises another question. Who are we and what is our mission in the living space of the planet and the Universe? As we are biological creatures that occupy the appropriate link in the natural world, our goal is to sustain our existence and continue in the next generation. That is, to restore oneself. So do plants or animals. Their species have been unchanged for centuries and millennia. But they consume just enough to sustain their existence. They do not eat excessively, and do not destroy other species of animals, almost if they are predators. The instinct of self-preservation and procreation (the two basic instincts that are inherent in man) urge animals to direct their lives to seek and consume food. So matter exists, by virtue of its imperfection, as a form due to empirical conditions, it constantly strives to renew itself and consume so as not to die. Is this the only purpose of the person?

We understand that any material form is finite. Man is born and dies. But the threat of death does not compel most people to evaluate their lives. It should be remembered that human consciousness is at a higher evolutionary level than in such forms of life as minerals, plants, animals. We have the ability to reflect, that is, to reflect in the concepts, the world around, and accordingly, to be aware of ourselves in the context of this reflection. Where did the meaning request come from? And who are we in

this teleological system and what is our mission, according to the level of our consciousness? Obviously, the mission of man is not limited to the purpose of maintaining himself as a biological form, to consume that would still die. Modern consumer culture, only accelerates these processes, and does not contribute to the smooth existence of our body, at least during the allotted 120 years of human life.

Based on inquiries about the appointment of man in the universe, we look for what makes man human. This question is taken up by philosophical anthropology and its founder Max Scheller concludes that it is a SPIRIT . Why, then, is such a sensible and reflective being as human, whose feature is the manifestation of the spiritual, lives according to the laws of matter, and builds his society on the conditions of the animal instinct of self-survival, increasing competition and complicating his life?

Let us oppose the existence of matter as maintaining its form through consumption in the way of vulgar selfishness, another form of spiritual domination. Spiritual or transcendental as hypothetically self-sufficient, unconditional and perfect need not be consumed, and given its fullness it needs to give. In this way, the ambivalent material-spiritual nature of man is formed, whose worldview depends on the domination of one of the antinomic characteristics perspectives (matter or spirit) and accordingly manifests as Selfishness or Altruism.

Selfishness and its extreme form of self-centeredness have already sufficiently manifested itself both on personal and social levels: dissociation and competition are exacerbated, sufferings are increasing.

Regular development - civilization processes of technicalization, and even global digitization nowadays, are shaping new challenges in the world in the way of job loss and increasing poverty.

Let us ask an eccentric question. Whether should people work? Have we come to this world for work? Has the job made us happier? Perhaps our actualization as a human beings lies in other aspects of our activity. Perhaps our purpose, due to the generic creative trait, gives higher meanings to the world? Then the expediency of the whole civilization formation is to recreate the conditions for the creative realization of man, for the perfection of his inner world, his spiritual nature and conscious existence. At the present stage of humanity, all conditions are created for a person to reflect on the meanings and their true purpose. In doing so, a person does not give up active work, he creates culture as a "second nature", but at the same time, work should not be a suffering, violence against his nature or unjustified duty. The work should bring pleasure and actualize the spiritual content of a man. The ideal work is in giving

yourself and getting a harmonious state, as a balance of form and content, matter and spirit, physical and spiritual, social and individual.

That is why the policy of job creation for the sake of jobs must be overcome with a new level of awareness of the modern life social organization. Robotization and digitization of many processes that ensure the existence of man – is the evolutionary level of planetary civilization to actualize the higher nature of a man, his creative potential.

Prominent businessmen who contributed to changing the modern world, such as Mark Zuckerberg, Bill Gates, Elon Musk, stated the onset of man-made civilization on humanity, but they realized that man must exist in other conditions today. In this regard, not technology, but the role of man in the economy and in society as a whole, may soon become the biggest problem that needs to be addressed.

Today, according to social estimates, half of all jobs are at risk of being atomized and will be eliminated through digitization in the next 20 years. Most traditionally filled positions are likely to disappear by 2035 and will be replaced by jobs and artificial intelligence that are more effective, reliable, and secure than human workers. In the world of automation and artificial intelligence, axiological dissonance arises. On the one hand, the entire development of an anthropogenic society was aimed at improving human life by freeing it from hard work, on the other hand, not only the world's sufferings were not reduced, but the issues of humanity survival are escalated with every coming year by increasing environmental, technogenic, informational challenges. The real question is: are we happier as a result of endless changes from one material form to another. Has the thoughtful, substantial human evolution occurred with the development of external forms of existence?

Every day, the tech industry is working to destroy jobs. And most people see this as a tragedy for themselves, whereas technogenic development is intended to free a person from work and to enable them to improve their internal, purely human, not animal qualities. Work is becoming more of a burden and a necessity to survive by getting money, rather than the defining sphere of human life in which it finds the joy of realizing human uniqueness. After postmodern nihilism, depression and posthumanism of the late XX century, metamodern of early XXI century with its renewal of the highest values and classical ideals, is transformed in society through cardinal outlook changes and values, among which sincerity, openness, sensuality, empathy prevail. Person's intrinsic value, his individual uniqueness and creative realization should not be linked to a purely pragmatic motivation to survive due to the self-centered orientation

of the consumer society. In this view of the problem, the ways to solve it are beyond the economic plan in the field of a radical change in the outlook paradigm of the present. The purpose of human activity is not to make money and to financially support oneself by maintaining physical fitness, but to concentrate as much as possible on the human. It is a world of relationships, morals, values, meanings.

It is here that the concept of the Basic Income comes into being, which has been maturing for several centuries and periodically finds conceptualization in a philosophical context. In 1516, the Lord Chancellor of England, Thomas More, published an interesting book titled *Utopia*. *Utopia* is a place that does not exist. But we have many examples of when *Utopia* receives a *topos*, that is, an existing place. *Utopia* is a project, a model, in the form of an idea that, like all our thoughts, is doomed to realization. We cannot invent what cannot be. And as we look back, we will see that our modern world is the realization of democracy, freedom, gender equality, which was a *utopia* back in the XVII-XVIII centuries. *Utopias* have the property of becoming reality. Returning to Thomas More, we see that the thinker has raised the question of creating a system of equitable distribution of wealth. His concept that all people have the right to a steady income began to take root in the minds of scientists.

This idea was developed in the eighteenth century thanks to the Anglo-American thinker Thomas Payne, who in 1797 presented the work "*Agrarian Justice*", where he proposed to pay a minimum income to individuals over 21 years old. A source of assistance, according to Payne, could be taxes on land owners.

The topic of income sharing became even more popular in the early twentieth century. Then British engineer Clifford Douglas offered the world a theory of social credit. In his works "*Economic Democracy*", "*Credit Power and Democracy*", "*Social Credit*" the author substantiated the idea: every citizen owns a share of national wealth. Therefore, society should distribute national dividends as a free loan to all society members. But the 70-year period of the Soviet Union's socialism allows one to conclude that man is not ready for the idea of social equality realization. Why did the theories of socialism and almost communism, as the great ideas of just existence, not work in the Soviet space? Why communism remains a beautiful *utopia* that is not perceived by a pragmatic person in the modern world. Because the idea of socialism and communism is altruistic, and consciousness has remained at the level of selfish consumption, the scale of which is growing more and more, so competition, struggle, tension and as a result sufferings increase. While a

priori, everyone has the right not only to their existence, but also to a positive, happy existence.

The right to exist is a basic social category that has an ontological justification: Being as such has a universal characteristic that must shape social, moral, political and economic relations. A person's uniqueness lies in being able to realize his or her ability and need not only to consume, but also to give.

Therefore, altruistic consciousness is a prerequisite for the implementation of social projects of an evolutionary level in the time of globalization and socialization of society. In this regard, Basic Income seems to be the most appropriate concept for this. It opens up the opportunity to understand the unified nature of consciousness and the ability to unite while preserving our individuality. In such forms, the existence of a person who is free from rigid obligations has the opportunity to strengthen himself in his uniqueness and to afford to do what he can for the best. And then the highest human nature works – the need to give, share, help, empathize and show empathy.

So the formation of altruistic consciousness is an evolutionary stage of human development. We are "doomed" to altruism, because it is the nature of our inner man, our higher Self.

It is no coincidence that the concept of "altruism" came only in the nineteenth century, at a time when pragmatism and conjuncture of self-centered consciousness is already loudly claiming. The term "altruism" is introduced by Auguste Comte, in the sense of acting for the benefit of another individual or group as a whole, in relation to the costs incurred by the acting person . In general, the main sign of human sociality is associated with the altruistic nature of a man. However, all this, of course, does not mean that before Comte first used this concept in his "System of Positive Politics", there were no such ideas in the history of Western philosophy. The problem of virtues and integrity has permeated the world's philosophical and religious thought since ancient times. But the "altruism" concept introduction in the XIX century opened the way to the scientific study of behavior, which accurately characterizes man as a being, which through sociality realizes its inner nature. Therefore, interest and questions about altruistic consciousness and, as a derivative, altruistic lifestyle, have increased significantly. Comte himself built an understanding of altruism on the juxtaposition of selfishness, the consequences of which are devastating today for both the individual and the planetary culture as a whole.

Herbert Spencer, Comte's follower, says that selfishness is a lower evolutionary stage that always precedes altruism. He justifies his views on the grounds that a financially unsupported person looks unhappy and never comes to altruistic attractions. Let's agree with Spencer that moralistic altruism, which seeks to give oneself for the sake of satisfying one's ambitions, leads to refined forms of selfishness. Therefore, true altruism is neither a sacrifice, nor violence against one's selfish nature, nor a demonstration of one's virtues, nor an expectation of approval and reward, but the ordinary quality of human nature. Awareness of this also leads us to an altruistic form of being, where, through awareness of its evolution, through the disclosure of its internal potential, its true self, human society can come to the concept of the Basic Income, as an evolutionary form of socio-economic organization of people with extended consciousness for whom giving is not the single action, act or sacrifice, but the norm of existence. Altruism as an evolutionary form of the worldview of man and society was explored by Emil Durkheim, Georg Simmel, Steven Heathlin and Stephen Weiss, indirectly Max Scheller, building his rationale for defining altruism across categories of morality.

The determinant of the fate of morality and altruism in sociology was Tolcott Parsons' theory of action. Its purpose was to create a systemic model of action, based on the change of typical selfish characteristics to their altruistic opposite: efficiency – neutrality; self-orientation – collective-oriented, particularism-universalism; attribution – achievement; diffusivity – specificity. These characteristics of altruism organically conform to the basic principles of the Basic Income, namely unconditionality, universality, frequency, irreversibility (lack of reporting), individualization.

Social guidelines of consciousness in the implementation of the Basic Income concept are based on the signs of altruism:

1. It is natural for affluent members of society to give to the maintenance of the whole system, for example those who have no money, work or home.

2. To assure all members of society that accumulation does not make a person happy – that is why redistribution leads to a harmonious state of the whole society.

3. Responsible attitude to the money received and altruistic giving one's opportunities to society.

Thus, the successful realization of the Basic Income concept lies, first of all, in the worldview transformation on the path to altruism as a natural form of society of the future and spiritual evolution of the inner essence

and generic attribute of man. H. P. Blavatsky defined the principle of altruism very simply in her work "The Golden Steps": "Unblemished Life, open soul, pure heart, energetic intellect, unshaken spiritual perception." All we have to do is to make altruism a practice of everyone's life. The introduction of the Basic Income concept at the local or state level is a natural form of altruistic consciousness manifestation in the period of dramatic changes in the understanding of the person's purpose, his social activity, conscious attitude to work and enjoyment of everyone's life improvement and society as a whole.

UNCONDITIONAL BASIC INCOME: PUBLIC PASS TO CORPORATIONS

Maryna Pashkevych
Ukraine

*Doctor of Science (Economics), professor,
Head of Accounting and Audit academic department
Dnipro University of Technology*

"What emotion do you live with?" – the team of Ukrainian popular social and political TV show “Freedom of Speaking by Savik Shuster” asked the youth of Ukraine aged 18-29 on 04/24/2020. The answers were distributed as follows: 49% – hope for tomorrow, 39% – fear for tomorrow, 12% – humiliation because of living conditions²⁰.

Despite the fact that almost 50% of Ukraine's young people have positive emotions about their lives, just over 50% feel uncertain and dissatisfied. In our view, such a pattern of emotions cannot characterize modern Ukrainian society as sustainable for the development and build-up of human capital. It is difficult to predict whether the answers of young Ukrainians would change if they were offered a guaranteed, equal for all, periodically paid basic unconditional income. This question requires additional investigation, but according to its idea, the economic instrument of the basic unconditional income is aimed, among other targets, at providing confidence in the future, guarantees for existence and freedom of action to people.

In the light of current economic theories of stakeholders and agents, we propose to look at the problem of basic unconditional income not so

²⁰Freedom of Speaking by Savik Shuster – 24.04.2020 – повний випуск // <https://www.youtube.com/watch?v=cnge6moslsu> (1:33:51).

much through the prism of monetary or fiscal (tax) policies, but through the prism of the main participants in the economic process. There is a need to provide the answer to the following question: Who should provide basic income to citizens? Who should protect their economic freedom? It is worth noting here that the concept of "economic freedom" is multifaceted and broad in its understanding, and in economic practice there are mechanisms such as minimum wage, pension benefits, social benefits, indexation of payments in line with the inflation rate, etc., which are intended to give a person economic protection. However, in fact, in the Ukrainian economy, the effectiveness of these mechanisms is almost offset because of their lower level than actual minimum amount of money required to satisfy basic needs for living. Therefore, when considering the guarantor of basic income, there should be a clear understanding of what basket of basic goods and services should be provided in real terms due to the income. Otherwise, it will lose its social and economic meaning, as it has lost its feasibility and sense, and has caused outrage among retirees over Ukraine's next pension increase in 2019 by an average of UAH 10, equivalent to \$ 0.5. So in the further considerations we will proceed from the assumption that the real basic income will really make it possible to avoid the feeling of fear of becoming a hungry homeless person in the future.

Theorists of the concept of basic income usually refer to the state as the main actor and sole guarantor of the new social and economic system²¹. However, there is a contradiction between theoretical ideas and the economic realities of today. For decades, a progressive and dominant economic model of development has been the liberal design of supply-demand relations, which are the self-regulating forces of the market and development. The model is characterized by rigid division of labor, specialization, competition, the power of private property, and targeted profit. This model has become a pivotal point for globalization and the emergence of transnational corporations whose assets, manufacturing

²¹ Jones, D., & Marinescu, I. (2018). The labor market impacts of universal and permanent cash transfers: Evidence from the Alaska Permanent Fund (No. w24312). National Bureau of Economic Research.

Tideman, N., & Tsang, K. P. (2010). Seigniorage as a source for a basic income guarantee. *Basic Income Studies*, 5(2). p. 1-6.

Van Parijs, P. (1992). *Arguing for basic income* (Vol. 995). London: Verso.

Andre Coelho. Ukraine: basic income experiment has started being prepared in Ukraine. BIEN / Basic Income Earth Network (12 december 2018) // <https://basicincome.org/news/2018/12/ukraine-basic-income-experiment-has-started-being-prepared-in-ukraine/>

processes and financial resources are distributed among different continents on the principle of economic benefit and logistical expediency. What is the role of the state in this model? Declaratively, since the time of Keynesianism, the liberal market model of the economy has relied on a limited regulatory function of the state, that is, the state acts as an invisible actor, which in the event of any problems will immediately help the market (supply and demand) to recover. At the same time, in our opinion, the role of the state, and more precisely the level of its current influence and ability of influence, is in fact minimal, if not to call it zero. For confirmation, let us analyze the dialogue between US President Barack Obama and one of the Apple's founders, Steve Jobs, about the serious U.S. economy problem of concentrating multinational corporations in other countries and cutting jobs in the US. In response to President Obama's efforts to address the issue and his question: when jobs will be returned to the United States, Jobs replied: "They will not be returned"²². US President Trump, calling on multinational corporations to withdraw assets and production from China, eventually received their relocation to other Asian countries, but did not return them to the US²³.

The example shows that firstly, transnational corporations that do not feel belonging to a particular state but operate in the world have ceased to be affiliated with the state and the state has become too "close" for them;

secondly, the state cannot influence the behavior and decisions of global corporations, and therefore has almost completely lost its actual regulatory function for the economy;

thirdly, the center of social and economic decision-making was transferred to the directorates of transnational corporations.

There are no multinational corporations in Ukraine, but there are oligarchic business clans who similarly withdraw financial assets abroad and have little regard to the recommendations of state authorities.

In this regard, how can the state provide basic unconditional income to citizens if it is most likely controlled by business corporations, which means making the most favorable decisions for global business?

Thus, in our view, taking into account that resources, processes and power in the current economic model are more concentrated in multinational corporations than in the state authorities, it is necessary to

²² Günter Walzenbach, Global Political Economy (December 29, 2016) // <https://www.e-ir.info/2016/12/29/global-political-economy/>

²³ J.R. Reed President Trump ordered US firms to ditch China, but many already have and more are on the way (September 1, 2019) <https://www.cnbc.com/2019/09/01/trump-ordered-us-firms-to-ditch-china-but-many-already-have.html>

make a public pass to corporations in the issue of unconditional basic income and to demand the payment of it to citizens from corporations. It is advisable to raise the issue of conflict of interest between citizens and business. Citizens seek protection and freedom in the form of basic income, which should be provided primarily by tax deductions for businesses that, in turn, seek to reduce taxes and increase profits. It is for this purpose that global corporations locate production in countries where wages are lowest and transfer profits to those countries where they are highest at the expense of the lowest or zero taxes. Therefore, the public pass to corporations and the claim of a fair basic income undermines the intrinsic idea of transnational corporations - to find and use the world's cheapest labor. Whom should corporations pay basic income to: citizens of the country of actual presence or citizens of the country of brand affiliation? Then, if there is a significant wage gap between countries of presence and affiliation, will it remain in basic income and continue to maintain national discrimination in economic security and fear or hope of tomorrow?

To conclude the thesis of theoretical research, we can argue that in the current free market economic model controlled by multinational corporations the issue of providing basic unconditional income should be addressed to the business sector. Otherwise, the economic model needs to be reformatted in order to significantly enhance the real impact of the state on economic processes.

IDEA OF HAPPINESS AND BASIC INCOME

Oleksandr Tymofieiev

Ukraine

PhD (Philosophy), Associate Professor

of the Department of Philosophy and Pedagogy

Dnipro University of Technology

In the ancient world the idea of happiness was presented in various interpretations, but the most thorough study of this problem can be considered the doctrine of Aristotle. According to the etymology: "*Eudaimonia*" (according to Aristotle – true happiness) consisted of two parts – *eu* (good) and *daimon* (deity), that is literally meant that a virtuous person is under the protection of the gods.

During the historical development of mankind, both the idea of happiness and the ways of its solution have undergone dramatic changes. It is no secret that the modern human is no longer just a *zoon politicon* (Aristotle), an *imago Dei* (Augustine) but also (to a greater extent) *homo economicus*. The tension between the desire to be a social being and the desire to get maximum benefits converts the idea of happiness into the category of unattainable utopias. Today, the idea of unattainable happiness is becoming widespread, and the pursuit of happiness is turning into a search for ways to "recover" and to revive.

In our opinion, the idea of Basic Income (Universal Basic Income) could be one of the possible ways of removing the tension between the *zoon politicon* and *homo economicus* in the pursuit of happiness. Within this idea, the transition from the negative concept to the neutral concept of the person is relevant. This concept was proposed by one of the participants of the conference BIEN 2019 Kristiina Hyryläinen.

“The neutral concept of human means that all human beings are equal, valuable, and perfect as human beings without any comparison, just like all the other living creatures are allowed to be. Every one of us strives to do one's best. There are more good deeds than evil deeds in the world today. Only deeds do matter, and everyone is responsible for one's own: every act contains either a reward or a penalty. It is clear that in the right conditions, it is easier for a person to do well than in poor ones. That is why everyone must be guaranteed the best possible conditions to live a decent human life”²⁴.

Interestingly, the neutral concept of man, proposed by the Finnish researcher, is in line with the opinion of the Italian philosopher Giorgio Agamben. In the book “The Kingdom and the Garden” (2019), Agamben proposes to consider true human nature as Paradise on earth: "man is capable of all things, but no one owes anything," "man is a creature of opportunity," "many people whose eyes have been opened, they have embodied the Kingdom of the Spirit and are living on earth in a state of paradise innocence”²⁵ In this sense of happiness can be considered as an objective mental form, formed within a certain culture, a socially defined "model" of human existence, which acts as a measure of individual existence.

²⁴ Kristiina Hyryläinen. From Negative Human Concept to Newtural Human Concept // 19th BIEN Congress Hyderabad, India. URL: <https://basicincome.org/wp-content/uploads/2020/01/Kristiina-HyrylainenNA.pdf>

²⁵ Giorgio Agamben. *Il Regno e il Giardino*. Vicenza: Neri Pozza, 2019. P. 2-4.

Thus, understanding the introspective vector of happiness (which, however, is directed outwards – to love, to give, to serve) it can be facilitated by the transition from a negative (sin, guilt) to a neutral (value, perfection) concept of a person. But ignoring the external factors will be a mistake. Protection as a component of the definition and achievement of happiness is very important. We believe that one of the effective remedies in the context of human economic freedom can be the idea of an unconditional basic income – the best conditions for a decent human life are guaranteed. In the current context of the COVID-19 pandemic, the implementation of such an idea is more than actual.

START-UP PROJECTS IN RUSSIA AND UKRAINE

Alexander Soloviev

Russia

Social Movement “Basic Income Russia Tomorrow”

Russia

In March 2019, Social Movement “Basic Income Russia Tomorrow” (a member of the BIEN Worldwide Network) launched a pilot basic income payment project.

In April 2019, non-cash money payments to participants' bank cards began without any conditions, which were made monthly for 3 months in three regions of Russia: Moscow, Moscow Region and Buryatia. The recipients were 8 people: parents with many children and retirees. Payments amounted to 5,000 - 6,500 rubles per month per person. Sources of payments - private donations. The scientific partner of the experiment is the Institute of Socio-Economic Population Problems of the Russian Academy of Sciences, which developed questionnaires for the main income recipients. An anonymous survey of pilot participants was carried out at the beginning of the project launch and after it. We studied the effect of basic income on the recipients' well-being, their mental and physical health.

The pilot project showed that support in the form of basic income is very significant for the poor and large families. The results of the survey showed that the recipients spent the basic income payments on the clothes and shoes purchases, debt repayment, and education. Payments of the main income had a positive impact on the physical and mental health of the recipients, an increase in trust in public institutions.

Ukraine

The first in Ukraine start-up pilot project in paying the main income was held in June 2019.

Organizer - Alexander Soloviev (philanthropist, member of the BIEN Worldwide Main Income Network). The main income was paid monthly by bank transfer to participants' bank cards without any conditions for 3 months in two regions of Ukraine: Dnipropetrovsk (Pavlohrad (town), villages Mezhyrychi and Dubovyky), Cherkaska (village Podolske). Recipients were 10 people. The main income was paid in the amount equivalent to 50 US dollars per month per person. Sources of payments - private donations. An anonymous survey of pilot participants was carried out at the beginning of the launch project and after it. We studied the effect of basic income on the recipients' well-being, their mental and physical health.

The pilot project showed the great importance of the payment of the main income for the project participants. According to the results of the survey, it was found that the recipients spent the main income on payment of treatment, on improving nutrition, paying off debts, buying clothes and shoes, education, the Internet, and going to the sea with children. Payments of the main income had a positive impact on the recipients' physical and mental health, an increase in trust in people and public institutions.

Earlier (in November 2018), the authorities of Pavlohrad announced a large-scale pilot project on basic income in 2019 (from 2,000 participants, payments from 100 euros, over 2 years). The organizer had to change the project conditions after the municipal authorities refused preliminary agreements.

The main goal of the pilots is to show that guaranteed basic income in the countries of the former USSR is possible. That this is not politics, not just another authorities deception. As well as studying the impact on the recipients' lives, studying where people will spend money they get for no special reason.

Problems faced when starting the pilots:

- The main problem is the lack of faith among people that a guaranteed basic income can be realized in their country. In Europe or the USA – it is, in Africa – perhaps, in their countries - it is impossible. The countries of the former USSR are fragments of a huge empire with a forcibly imposed communist ideology. For more than 70 years, Soviet people have lived behind the “Iron Curtain” in a totalitarian state with mass propaganda. Society survived several devastating wars, genocide of

entire nations, fear and deprivation. The authorities of the USSR, and then the new authorities systematically deceived people, confiscated property and money under the guise of reforms, promoted the development of “gangster capitalism” and total corruption. In fact, society did not live normal life, the countries’ social system remained at the totalitarian countries level, despite democratic idle talk. Therefore, some people refused to participate in the pilots, suspecting the organizers of cheating or wanting to get something in return. However, from the moment the pilot graduates, the organizers regularly receive a large number of letters asking them to continue the pilot and financing, just to get financial help, etc.

- Unwillingness (fear) of the authorities to participate in pilots in any form, attempts to use pilots for their local political goals. With the exception of the youngest rural head of Ukraine, Artem Kukharenko, who took an active part in the pilot. He took care of people, he provided transfers and help to people with his money.

- The main objection of the authorities and people not participating in the pilot: our people (Russia, Ukraine) should not be given money just for no special reason, because they will spend it on alcohol or entertainment. However, they themselves would not have done so (according to them).

- Belief in a “good king” or ruler (Ukraine, Russia): Ukrainian participants sent a petition, a paper letter or an electronic one, to the newly elected president hoping for state participation in the expansion and continuation of the pilot. Traditionally, for the countries of the former USSR, the team of the Ukrainian president translated the answer into a bureaucratic plane, without any essential answer. When submitting a petition on the state portal, many Ukrainian participants faced technical inability to vote. In Russia, despite the possibility declared by the authorities to file and support a petition on state participation in the pilot, the authorities did not even allow the possibility of posting a petition on the state portal. The organizers also faced criticism (Ukraine): some believed that the pilot was actually carried out by the government, and the organizers took possession of a part of the money.

- The short term and the small number of participants were due to the pilot small budget.

Conclusions: the goals of the starting pilot are achieved; guaranteed basic income is possible and necessary in any country; participants spend the money reasonably and appropriately; they know better than any official the needs of their family; expansion of pilots is needed, additional pilots are needed due to the participation of the state or expansion of the circle of investors (patrons), as well as crowdfunding.

UKRAINE IN A SYSTEM OF PROVIDING BASIC INCOME

Valeriy Myshchenko
Ukraine

*Second year student. Specialization «International relations public communication and regional studies»
Dnipro University of Technology*

Basic income is a certain amount of money regularly paid to each citizen without reference to his work and social status or age. It is a method to eradicate poverty and a mechanism to redistribute wealth in the world. If this institution starts working, then there will be no need in social pays, benefits, etc.

While analyzing foreign practice of using the income the following pattern was observed: the basic income is successful in countries such as India, Finland, DR Congo, South Korea, Kenya, Saudi Arabia and Austria. It means that this tool is used in countries with a strong and stable economy, or in countries where a citizen can live for \$ 10 a month.

Ukraine is in the middle of this system. Unfortunately, now there is no strong and stable economy in the contry, but at the same time the citizens do not survive on 10\$ per month. So improving and strengthening of the country economy is one of the ways to implement the basic income.

There is also moral issue along with the economic one. The Ukrainian appreciates only what he has received in the result of work and not what has fallen on him from heaven. A lot of citizens recognize the basic income as something from heaven, that`s why time should past before implementing basic income time. Thios time should be used for helping people realize that the basic income is the same salary, it is not money from heaven which could be spending thoughtlessly. The basic income should to become salary in people's minds.

Saudi Arabia is one of the brightest examples. In this country oil – is national wealth. Logically that the profit percent received from oil trade divided between citizens without reference to their work and social status or age, everyone gets money. As a result, you will not see homeless people near the Riyadh train stations or poor people on the streets of Medina. Religion also played a major role in this case. According to the Koran, you cannot be a rich person in a poor neighborhood, you have to help those around you to improve their situation and increase their standard of living.

India – the situation is different. Rich country with high poverty rate. The basic income is mainly provided in some certain communities where people work together for the common wealth. In India there is inequality between men and women because of financial issues. Men in India can earn more than women, so a woman in India depends on men. In India the basic income is not just money for people, it is freedom for people because a woman with money is an independent person.

South Korea – the basic income was launched locally, in Suwon city (population 1.2 million). The basic income creators in Korea believe that young people aged 16 to 25 are the most financially vulnerable – they should learn rather than work. The basic income system was created exactly for this group. This should help youth spend more time studying and become successful citizens. Idea of this project is that if youth has an opportunity to study more carefully without being distracted by basic physiological needs that cannot be realized without finance. In future they will be able to repay this money by paying taxes as wealthy citizens.

Kenya is the country with economy was destroyed by large number of civil armed conflicts and tyranny of military dictators. It resulted in fast increase of poverty. That`s why in this country people survive having only 5-10\$ per month. Here people appreciate every cent that can fall even from the sky. The logic is simple – to teach people having money, because some residents of this country as well as Africa in general, have never even seen the money.

So where is Ukraine in this system? On the one hand, we do not have endless deposits of oil, the profit of which we would be able to share among all citizens, and no one cares about the problems of students. On the other hand, in Ukraine, women are equal to men, and the income level is more than \$ 5-10 per month.

There are natural resources in Ukraine and there are social mechanisms that resemble basic income (benefits for unemployed citizens and vulnerable social groups). Mechanisms exist, but they are somehow

ramified, corrupted and bureaucratic. The basic income implementation will be more useful than social and unemployment and other. A lot of big institutions will disappear, that will result in decrease of bureaucracy level.

Today, Ukraine needs to teach citizens value of what they have, to fight corruption, and then the conditions for implementing the basic income will be formed. This mechanism will help the country overcome poverty, problem of working students and financial injustice!

ЗМІСТ

Вступ	3
ЩО ТАКЕ ОСНОВНИЙ ДОХІД?.....	4
Моріс Бішеф НОВИЙ УНІВЕРСАЛІЗМ – ЗА МЕЖАМИ ДЕРЖАВИ ВСЕЗАГАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ: ОСМИСЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	10
Рагхаван Н. Айер СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА МАЙБУТНЬОГО.....	13
Юлія Олександрівна Шабанова АЛЬТРУЇЗМ ЯК СВІТОГЛЯДНА ОСНОВА КОНЦЕПЦІЇ ОСНОВНОГО ДОХОДУ	43
Марина Сергіївна Пашкевич ОСНОВНИЙ БЕЗУМОВНИЙ ДОХІД: СУСПІЛЬНИЙ ПАС НА КОРПОРАЦІЇ.....	50
Олександр Володимирович Тимофєєв ІДЕЯ ЩАСТЯ І БАЗОВИЙ ДОХІД.....	53
Олександр Валентинович Соловйов СТАРТОВІ ПРОЕКТИ В РОСІЇ І УКРАЇНІ.....	55
Валерій Мищенко УКРАЇНА У СИСТЕМІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСНОВНОГО ДОХОДУ.....	58

CONTENT

Introduction.....	61
WHAT IS BASIC INCOME?	62
Maurice Bisheff THE NEW UNIVERSALISM-BEYOND THE WELFARE STATE: REFLECTIONS ON AN INTERNATIONAL CONFERENCE.....	68
Raghavan N. Iyer THE SOCIAL STRUCTURE OF THE FUTURE.....	70
Yuliia Shabanova ALTRUISM AS A WORLDVIEW BASIS FOR THE BASIC INCOME CONCEPT.....	98
Maryna Pashkevych UNCONDITIONAL BASIC INCOME: PUBLIC PASS TO CORPORATIONS.....	104
Oleksandr Tymofieiev IDEA OF HAPPINESS AND BASIC INCOME.....	107
Alexander Soloviev START-UP PROJECTS IN RUSSIA AND UKRAINE.....	109
Valeriy Myshchenko UKRAINE IN A SYSTEM OF PROVIDING BASIC INCOME.....	112

Наукове видання

ОСНОВНИЙ ДОХІД: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

**Матеріали міжнародного наукового семінару
5-6 травня 2020 року, м.Дніпро**

BASIC INCOME: THEORY AND PRACTICE

**Materials of the International Scientific Seminar
May 5-6, 2020, Dnipro**

Науковий редактор – проф. Ю.О. Шабанова
Видано в редакції авторів статей

Scientific editor – prof. Yu.O. Шабанова
Published by the authors of the articles

Підписано до друку 22.04.20. Формат 30x42/4.
Папір офсетний. Ризографія. Ум. друк. арк. 4,9.
Обл.-вид. арк. 4,9. Тираж 100 пр. Зам. №

Підготовлено до друку та видруковано
у Національному ТУ «Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004.

49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19.